

MEDDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XXI. TILLATELSER MEDDELT I 1934.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Lillestrøm Cellulosefabrik. (Tillatelse til å leie inntil 900 kW. fra A/S Glommens Træsliberi). Kgl. resol. av 5 januar 1934. Jfr. nr. 16 nedenfor	3
2. A/S Haagen Fabriker. (Tillatelse til å leie 2 200 kW., eventuelt 4 000 kW. spillkraft fra Lier Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 5 januar 1934	8
3. A/S Askim Gummivarefabrik. (Tillatelse til å leie inntil 1500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 5 januar 1934	12
4. Falconbridge Nikkelverk A/S. (Tillatelse til å leie ytterligere inntil 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 5 januar 1934. Jfr. bind XVI, s. 57 ff. og bind XX, s. 30 ff. og nr. 5 nedenfor	16
5. Falconbridge Nikkelverk A/S. (Tillatelse til å leie inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk m. v.). Kgl. resol. av 2 mars 1934. Jfr. nr. 4 ovenfor	20
6. Birger Olafsen, høiesterettsadvokat, på vegne av et under dannelselse værende selskap. (Tillatelse til å leie 5 mill. kWh. fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik). Kgl. resol. av 9 mars 1934	24
7. Jondal Elektrisitetsverk. (Tillatelse til å regulere Dravledalsvatn i Jondalselv, Hordaland fylke). Kgl. resol. av 16 mars 1934	29
8. Brødbølfoss Elektrisitetsverk. (Tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Eda Socken, Sverige). Kgl. resol. av 16 mars 1934. Jfr. bind XVII, s. 7 ff.	33
9. Mesnavassdragets Brukseierforening. (Tillatelse til ytterligere 4 meters senkning av Søndre Mesnavatn m. v.). Kgl. resol. av 16 mars 1934. Jfr. bind VII, s. 71 ff.	35
10. Aktieselskapet Union (Union Co.). (Forandring av vedtekter). Kgl. resol. av 6 april 1934. Jfr. bind IX, s. 112 ff. og bind XVII, s. 73 ff. og nr. 20 nedenfor	41
11. The International Aluminium Company Ltd. (Tillatelse til erhverv av aksjer i A/S Haugvik Smelteverk). Kgl. resol. av 18 mai 1934. Jfr. bind XIII, s. 90, 109, 136	43
12. The Kellner Partington Paper Pulp Comp. Ltd. (Tillatelse til bruk av reguleringsvann i A/S Hafslunds del av Sarpsfossen m. v.). Kgl. resol. av 15 juni 1934. Jfr. bind XVIII, s. 5 ff.	47
13. Glommens og Lågens Brukseierforening. (Tillatelse til å regulere Øyeren). Kgl. resol. av 29 juni 1934. Jfr. bind I, s. 14, bind IV, s. 181, bind XV, s. 42 og bind XIX, s. 65.	52
14. A/S Papirfabrikken Brager, Drammen. (Tillatelse til å leie inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 13 juli 1934	56
15. A/S Dalen Portland Cementfabrik. (Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap). Kgl. resol. av 13 juli 1934	59
16. A/S Lillestrøms Cellulosefabrik. (Tillatelse til å leie ytterligere 250 kW. fra A/S Glommens Træsliberi). Kgl. resol. av 21 septbr. 1934. Jfr. nr. 1 ovenfor	64
17. A/S Kinservik. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 28 septbr. 1934. Jfr. bind I, s. 36, 103, 131, 143, 183, bind II, side 58, bind V, s. 72, bind IX, s. 68, bind XIII, s. 66, bind XV, s. 99	65
18. Follum Træsliberi. (Tillatelse til å leie inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 28 septbr. 1934. Jfr. bind XVII, s. 39	72
19. A/S Tyinfallene. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 5 oktbr. 1934. Jfr. bind I, s. 151, bind IV, s. 21, bind VI, s. 72, bind VIII, s. 5, bind XIII, s. 3, bind XVI, s. 25, bind XX, s. 44	75
20. Disponent Olaf T. Messelt og generalkonsul J. Sejersted Bødtker. (Tillatelse til erhverv av aksjer i Aktieselskapet Union). Kgl. resol. av 1 novbr. 1934. Jfr. bind IX, s. 112 ff., bind XVII, s. 73 og nr. 10 ovenfor	83

1. A/S Lillestrøms Cellulosefabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 900 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi).

Kgl. resol. av 5 januar 1934.

Ved kgl. resolusjon av 24 juni 1933 blev der efter innstilling av Handelsdepartementet meddelt A/S Sulfitpatenter tillatelse til å erhverve aksjer i A/S Lillestrøms Cellulosefabrik til et beløp av kr. 650 000,00 av en samlet aksjekapital stor kr. 758 000,00. Tillatelsen blev bl. a. tilknyttet betingelse om at minst 25 pct. av A/S Sulfitpatenter's aksjekapital til enhver tid skal være på norske hender.

Under forberedelsen av denne sak blev nærværende departement opmerksom på at Lillestrøms Cellulosefabrik hadde kontrakt med A/S Glommens Træsliberi om leie av elektrisk kraft. På departementets foranledning inngav nevnte fabrikk under 24 april 1933 søknad om den nødvendige konsesjon på denne kraftleie og vedla:

1. Oppgave over fabrikkens kraftforbruk siden driftens begynnelse.
2. Avskrift av de inngåtte kraftleiekontrakter.
3. Selskapets vedtekter.
4. Fullstendig fortegnelse over selskapets aksjonærer pr. 31 desember 1932.

Saken blev derefter forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 25 oktober 1933 har avgitt følgende uttalelse:

Med Arbeidsdepartementets skrivelse av 27 april 1933 har man mottatt til uttalelse et andragende av 24 april 1933 fra A/S Lillestrøms Cellulosefabrik om konsesjon på leie av inntil 900 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.

Dette andragende er sålydende:

«Vi erkjenner mottagelsen av det ærede departements skrivelse datert 12 ds. og tillater oss å referere til samtale med herr ekspedisjonschef Møllerud.

Som det vil fremgå av vedlagte oppgave over vårt kraftforbruk siden 1910, hadde vi oprinnelig kontrakt med A/S Glommens Træsliberi om leveranse av 300 HK. Dette er siden blitt øket slik at vi i de senere år er kommet op i 700 kW. Vi søker nu dessuten om ytterligere kraftleveranse på 200 kW. fra Glommens Træsliberi.

Vi tillater oss i den anledning å ansøke det ærede departement om å få konsesjon på sådan leveranse.»

Den i andragendet nevnte skrivelse av 12 april 1933 fra Arbeidsdepartementet til A/S Lillestrøms Cellulosefabrik er sålydende:

«Ifølge underhånds opplysning fra det ærede selskap har selskapet ved kontrakt av 5 januar 1909 og senere tilleggskontrakter leiet elektrisk kraft fra A/S Glommens Træsliberi. De leiede kraftmengder er oplyst å ha utgjort oprinnelig 300 HK.

Såfremt det ærede selskap ved kontraktens inngåelse og senere har vært organisert som et uansvarlig selskap, må selskapets kraftleie antas å ha vært konsesjonsplikt undergitt i henhold til lov av 28 mai 1907 og de senere lover av 28 mars 1908 og 23 mars 1909, ifølge hvilke lover konsesjon var nødvendig for leie av elektrisk energi frembragt ved vannkraft i større mengder enn 250 hestekrefter.

Ved lov av 18 september 1909 § 13 blev den konsesjonsfri grense satt til 500 hestekrefter og denne regel er fremdeles

gjeldende i lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 22.

I henhold hertil skal man henstille til det ærede selskap å innsende hertil snarest mulig søknad om konsesjon, ledsaget av opgave over kraftforbruket for hvert år fra kraftleveringens påbegynnelse samt avskrift av de inngåtte kraftleiekontrakter.

Man skal derhos be departementet tilstillet avskrift av selskapets vedtekter (statutter) på den tid kontrakten blev inngått samt av de nugjeldende vedtekter og enn videre erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale sikende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, jfr. lov av 14 desember 1917 § 24. Sluttelig skal man utbe fullstendig fortegnelse pr. 31 desember 1932 over selskapets aksjonærer med angivelse av nasjonalitet.»

Andragendet har vært forelagt Lillestrøm herredsstyre som i møte den 22 august 1933 har anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Akershus har i påtegning hertil av 30 august 1933 anbefalt konsesjon meddelt.

Sammen med andragendet fulgte en P. M. angående spørsmålet om A/S Sulfitpatenters erhvervelse av aktier for kr. 650 000,00 i A/S Lillestrøms Cellulosefabrik.

Ved kgl. resolusjon av 24 juni 1933 fikk A/S Sulfitpatenter tillatelse til å erhverve aktier til et pålydende beløp av kr. 650 000,00 i Lillestrøms Cellulosefabrik efter at dette selskaps kapital er nedskrevet fra kr. 1 160 000,00 til kr. 108 000,00, således at kapitalen vil komme til å utgjøre kr. 758 000,00.

Fra foran nevnte P. M. som er datert 25 mars 1933, hitsettes:

«Den norske Creditbank er sterkt interessert i Lillestrøms Cellulosefabrik, idet den har et tilgodehavende hos denne på ca. 2¼ mill. kroner, likesom størsteparten av aktiene som eies av Westye Egeberg & Co., er deponert i banken. Fabrikken har i de senere år til stadighet gått med underskudd, hvorfor banken har tenkt på å foranledige

driften nedlagt ut på sommeren, da dens beholdninger av tømmer vil være oppbrukt. Banken søker imidlertid om tillatelse for A/S Sulfitpatenter til å erhverve aktier i cellulosefabrikken for kr. 650 000,00, hvorved fabrikken såvel vil få tilstrekkelig driftsmidler som en gunstig kontrakt for utnyttelse av Haglunds metode, hvis anvendelse man mener vil sikre fabrikkens drift fremover. Banken vil i tilfelle intet ha tapt på sitt engagement, idet den vil få forrentet sitt tilgodehavende med 5 pct., og den er villig til å bevilge den rekonstruerte fabrikk en kassekreditt på inntil kr. 350 000,00 på vanlige vilkår.

Cellulosefabrikkens aktiekapital nedskrives fra kr. 1 160 000,00 til kr. 108 000,00 og der tegnes av A/S Sulfitpatenter nye aktier for kr. 650 000,00, hvorved den samlede aktiekapital blir kr. 758 000,00.

A/S Sulfitpatenter som er dannet den 21 mars 1933 har en preferansekapital på kr. 750 000,00. Hertil kommer ordinær kapital kr. 500 000,00 til Patent A/B Gröndahl-Ramen, Stockholm, som eies av Orkla Grube A/B (vederlag for patenter). Den sammenlagte kapital blir kr. 1 250 000,00 hvorav vel 25 pct. blir på helt norske hender og den øvrige del på svenske, nemlig Orkla og dets medinteressenter. I anledning herav bemerkes at der i Orkla Grube A/B er vel 40 pct. norsk kapital og henved 60 pct. svensk.

A/S Sulfitpatenter er sikret eneretten for Norge til utnyttelse av det svenske patent aktiebolag Gröndahl-Ramens nuværende og fremtidige norske patentrettigheter for fremstilling av sulfitcellulose efter ingeniør Haglunds natriumbisulfitmetode. Enn videre er selskapet sikret 10 pct. av de nettogodtgjørelser som patentaktiebolaget erholder ved utnyttelsen av sine tilsvarende patentrettigheter utenfor Norge. Der har i alt vært eksperimentert i 8 år med denne metode, hvorav de siste 5 år av Gröndahl-Ramen, og der er drevet så vidtgående eksperimenter i større skala at de interesserte nu akter å gjennomføre metoden ved

Lillestrøm Cellulosefabrik til demonstrasjon av dens brukbarhet. Metoden karakteriseres ved at kokningen skjer med natriumsulfit og natriumbisulfit istedenfor som hittil med kalciumbisulfit, og ved gjenvinning av kjemikalierne (for tiden går sulfitluten i elven som forurenses, likesom lutens verdifulle bestanddeler tapes).

Der blir således mindre kjemikalie- og kullforbruk, og med de nuværende markedspriser utgjør besparelsen på disse poster ca. kr. 12,00 pr. tonn fremstillet cellulose. Der vil enn videre medgå 10—15 pct. mindre kubikkmasse grantømmer og ca. 20 pct. mindre kubikkmasse furutømmer enn ved eldre kokemetoder.

Det er av stor betydning — ikke minst for Norge hvor markedsprisen for furu for tiden skal ligge ca. kr. 4,00 pr. kubikkmeter under prisen på gran — at der ved denne metode kan fremstilles sulfitcellulose av furu alene, hvilket hittil ikke har kunnet gjøres. Oprettelse av sulfitcellulosefabrikker i Norge til behandling av furu er av flere grunner vanskelig. Furutømmer er for tiden vanskelig salgbart idet også sagbruksindustrien ligger nede.

Der medgår kortere koketid ved den nye metode, hvilket gir en øket produksjon for de samme kokeaggregater. Cellulosens kvalitet blir av høieste klasse og på grunn av produktets store jevnhet vil den være særlig skikket hvor der forlanges absolutt jevn kvalitet, f. eks. til skrivepapir, grease proof, tissues, M. G. sulfit o. s. v.

Det er Sulfitpatenters hensikt straks konsesjonen på Lillestrøms Cellulosefabrik er gitt, å installere det nye apparatur, å ombygge 2 av fabrikkens 3 kokere og forøvrig å holde fabrikkens i gang som hittil. Årsproduksjonen vil derved stige fra 13 000 tonn til 16 000 tonn og når den hele fabrikk er ombygget til 22 000 tonn, med det samme antall kokere (3) som hittil. Det fremholdes i aktieinnbydelsen at etter de beregninger som er gjort av Patentaktiebolaget Grøndahl-Ramens ingeniører, blir de besparelser som man vil opnå allerede ved den første ombygning av 2 av fabrikkens

kokere, så betydelig, at man selv med dagens lave pris på cellulose vil få et meget tilfredsstillende resultat av fabrikkens drift. (Ingeniør Schram-Olsen i Creditbanken uttaler at produksjonsomkostningene ved Lillestrøm for tiden utgjør kr. 165,00 pr. tonn, iberegnet ca. kr. 12,00 til forrentning av gjelden, men uten amortering. Salgsprisen er ca. kr. 140,00.) Det er Sulfitpatenters hensikt å gi andre norske fabrikkers anledning til å benytte metoden mot licensavgift.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I henhold til kontrakt av 5 januar 1909 mellom A/S Lillestrøm Cellulosefabrik og A/S Glommens Træsliberi har cellulosefabrikken leiet inntil 1000 el. HK. (736 kW.) for et tidsrum av 15 år regnet fra cellulosefabrikkens igangsettelse.

Kraftleiekontrakten av 5 januar 1909 er senere avløst av en ny kraftleiekontrakt datert 22 mai 1931. I henhold til sistnevnte kontrakt har Lillestrøm Cellulosefabrik anledning til å utta inntil 900 kW. (jfr. vedlagte skrivelse av 31 mars 1933 fra A/S Glommens Træsliberi til A/S Lillestrøms Cellulosefabrik).

Kraftleiekontrakten av 22 mai 1931 trådte i kraft 1 januar 1932 og gjelder inntil 1 januar 1937. Kontrakten fornyes automatisk for 1 år ad gangen, dersom den ikke med minst 1 års varsel opsies av en av partene (kontraktens § 16).

Der vedlegges en opgave over fabrikkens årlige kraftforbruk i tidsrummet 1910—1932. Belastningen var i 1910 236 kW.

Belastningen har variert noget, men viser i det store og hele jevn stigning. Den var

i 1915	—	221 kW.
- 1920	—	420 »
- 1925	—	510 »
- 1930	—	625 »

I 1932 — det første år efterat den nye kontrakt var trådt i kraft — var belastningen 630 kW.

Hovedstyret vil anbefale den søkte konsesjon meddelt og at den gjøres gjel-

dende så lenge som kraftleiekontrakten av 22 mai 1931 står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 januar 1942.

I punkt 3 i den kgl. resolusjon av 24 juni 1933 angående tillatelse for A/S Sulfitpatenter til å erverve aktier til et pålydende beløp av kr. 650 000,00 er fastsatt at A/S Lillestrøms Cellulosefabrik skal ha sitt sete i Norge og at dets styre til enhver tid utelukkende skal bestå av norske statsborgere.

Hovedstyret vil foreslå de samme betingelser angående selskapets styre fastsatt i betingelsene for den søkte kraftleiekonsesjon.

Som nevnt kan cellulosefabrikken utta inntil 900 kW.

Den elektriske kraft måles ved hjelp av kilowatt-timemåler med maksimalviser der registrerer det største midlere forbruk i ¼ times perioder. Til grunn for årsavgiftens beregning legges middeltallet av de 6 høieste avlesninger i året.

Hovedstyret vil foreslå fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie. Avgiften foreslås opkrevet fra 1 januar 1934.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Lillestrøms Cellulosefabrik konsesjon på leie av inntil 900 kW. fra A/S Glommens Træsliberi på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellem Aktieselskabet Lillestrøms Cellulosefabrik og Aktieselskabet Glommens Træsliberi opprettede kraftleiekontrakt av 22 mai—3 juni 1931 står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 januar 1942.

2. Styre.

A/S Lillestrøms Cellulosefabrik skal ha sitt sete i Norge og dets styre skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende

regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellem forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisfor-

skjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der efter kraftleiekontrakten skal betales leie erlegges fra 1 januar 1934 til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang.

Erlegges den ikke ved forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Erklæring fra selskapets styre i henhold til Erhvervslovens § 24 samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte 24 oktober 1933.»

Departementet skal bemerke:

Som foran nevnt er der allerede ved kgl. resolusjon av 24 juni 1933 gitt den nødvendige tillatelse til refinansiering av søkerens bedrift. Departementet vil med hovedstyret anbefale at selskapet gis konsesjon i henhold til erhvervslovens § 23 på leie av inntil 900 kW. fra A/S Glommens Træsliperi.

Selskapets styre har avgitt erklæring overensstemmende med lovens § 24 om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Med hensyn til konsesjonsbetingelsene slutter departementet sig til hovedstyrets forslag, idet man dog finner at den årlige konsesjonsavgift til staten, kr. 1,00 pr. kW., jfr. § 9 i hovedstyrets utkast, må bli å erlegge fra det tidspunkt, da belastningen

kom op i mer enn 500 el. HK. — etter den innsendte oppgave over kraftforbruk formentlig fra og med året 1920.

Man vil derfor anbefale at betingelsen post 9 gis følgende ordlyd:

9. Avgift.

«Av den kraft, hvorav der etter kraftleiekontrakten skal betales leie, erlegges fra det tidspunkt, da belastningen oversteg 500 elektr. HK. til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.»

Et overensstemmende hermed utarbeidet utkast til konsesjonsbetingelser har vært forelagt søkeren, som under 12 desember 1933 har meddelt at der intet has å innvende.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Lillestrøms Cellulosefabrik å leie inntil 900 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliperi på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 januar 1934 inntatte betingelser.

2. A/S Haaøen Fabriker.

(Tillatelse til å leie 2 200 kW., eventuelt 4 000 kW. spillkraft fra Lier Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 5 januar 1934.

Til Vassdrags- og Elektritetsvesenet er innkommet et andragende, datert 8 november 1933 fra A/S Haaøen Fabriker om leie av 2 200 kW., eventuelt 4 000 kW. fra Lier Elektrisitetsverk.

I anledning herav har hovedstyret under 8 desember 1933 skrevet til nærværende departement således:

«I skrivelse av 8 november 1933 sø-

ker Aktieselskabet Haaøen Fabriker om konsesjon på leie av inntil 2 200 kW. eventuelt inntil 4 000 kW. spillkraft fra Lier Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Idet vi henviser til vårt brev av 1 ds. og til samtale idag mellom herr Generaldirektør Rogstad og formannen i vårt styre, Generaldirektør Aubert, tillater vi oss herved å søke om konsesjon på leie av 2 200, eventuelt 4 000 kW. spillkraft i henhold til den med vårt ovennevnte brev oversendte kraftleiekontrakt.

Vi håber at konsesjonen vil bli meddelt oss på så lempelige vilkår som mulig, og vil dessuten være takknemlig om saken kan bli behandlet så hurtig som overhodet gjørlig.»

Saken var til behandling i møte i Lier formannskap den 30 november 1933. Med 8 mot 1 stemme blev vedtatt følgende innstilling til herredsstyret:

«1. De mellom Lier elektrisitetsverk og A/S Haaøens fabrikker på den ene side og Elektrisitetsforsyningen i Buskerud på den annen side oprettede kraftleiekontrakter godkjennes på følgende særskilte betingelser:

- a) A/S Haaøens fabrikker stiller sikkerhet for 1½ måneds kraftleie med kr. 12 000,00 ved et forbruk av inntil 2 200 kW. og kr. 23 000,00 ved et forbruk av inntil 4 000 kW.
- b) Hvis krafttilførsel i tilfelle skjer fra Sjøstad transformatorstasjon kan der ikke påregnes levert mere enn 800 kW. da Lier elektrisitetsverks anlegg ikke kan overføre større kraftmengde.
- c) Under fabrikkens anlegg og senere drift skal kun anvendes innenbygdsboende arbeidere i den utstrekning sådan arbeidskraft er tilgjengelig uten i sådanne tilfelle hvor arbeidets art krever spesialutdannede folk som ikke kan skaffes fra Lier.

2. På disse betingelser anbefales selskapets konsesjonssøknad innvilget for

samme tidsrum som kraftleie-kontrakten gjelder.

Formannskapetets mindretall fant ikke å kunne godta innstillingen uten tilknytning av en betingelse om opprettelse av passende sikringsfond etter fattiglovens bestemmelser og forutsetninger.»

I påfølgende møte i Lier herredsstyre den 30 november 1933 blev formannskapetets innstilling enstemmig vedtatt. Av referatet fra møtet hitsettes:

«Der referertes kontrakter, en mellom Lier elektrisitetsverk og A/S Haaøens fabriker på den ene side og Elektrisitetsforsyningen i Buskerud på den annen side om leveranse av 2 200, eventuelt 4 000 kW. elektrisk energi til denne fabrikk. Videre referertes en av selskapet gjennom Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet innsendte søknad om konsesjon på kraftleien, der er kontraktsbundet til 1 juli 1949 og videre 5 og 5 år hvis opsigelse ikke skjer.

Saken er behandlet av elektrisitetsverkets styre i møte 15 november sistl. og av formannskapet 20 november og idag. Disse innstillinger blev også referert.»

Chefingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke meddeler i påtegning av 2 desember 1933 til Fylkesmannen i Buskerud at han intet har å bemerke til at Lier herredsstyres beslutning i møte den 30 november 1933 angående levering av elektrisk energi til A/S Haaøen Fabriker blir approbert.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 2 desember 1933 meddelt at han anbefaler søknaden under henvisning til Lier herredsstyres og chefingeniøren for Buskerud Elektrisitetsforsynings uttalelser.

I henhold til § 1 i vedtektene for A/S Haaøen Fabriker er selskapets formål å drive kjemisk industri og hvad dermed står i forbindelse. Selskapets sete og forretningskontor er i Oslo.

Aktiekapitalen er i henhold til vedtektenes § 2 kr. 1 800 000,00. Aktiene i selskapet skal ikke uten styrets samtykke kunne transporteres til andre enn norske statsborgere og norske selskaper med helt norsk styre.

Aktiemajoriteten innehas av Norsk Sprengstoffindustri, Oslo.

Bedriftens søknad går ut på leie av 2 200 kW., eventuelt 4 000 kW. spillkraft i henhold til kraftleiekontrakt mellom A/S Haaøen Fabriker (nedenfor betegnet H. F.) og Lier Elektrisitetsverk (nedenfor betegnet L. E.).

Kraftleiekontraktens § 1 er sålydende:

«Fra den dag Gullaug Sprengstoffabrikk har sin nye fabrikk på Gullaug i Lier ferdigbygget, dog senest 1 april 1935, forplikter L. E. sig til å levere H. F. inntil ca. 2 200 kW. elektrisk energi.

Energien leveres som spillkraft på de i denne kontrakt angitte vilkår.

Hvis fabrikken i kontraktstiden blir utvidet, skal H. F. ha rett til på samme vilkår å utta inntil 4 000 kW.»

For den elektriske energi betaler H. F. 0,6 øre pr. kWh. Betalingen erlegges etter skuddsvis pr. måned (§ 4).

I henhold til § 6 er Lier Elektrisitetsverk forpliktet til å søke energileveringen opprettholdt ved spillkraftkjøp fra andre verker, såfremt L. E. kan få kjøpt energi til priser som ikke ligger over de priser som H. F. skal betale i henhold til § 4. Sådan spillkraftkjøp skal efter § 6 fortrinnsvis skje fra Buskerud Elektrisitetsforsyning, Oslo og Drammens Elektrisitetsverker og Samkjøringen, som har erklært at de vil stille sig velvillig og tolerere mulige ulemper med spillkraftleveringen til H. F.

Det heter videre i samme paragraff:

«Hvis L. E. eller de nevnte energileverandører ser sig nødsaget til å innskrenke energileveringen fordi den nødvendige spillkraft ikke står til disposisjon, skal L. E. søke å få tilført energi fra andre energikilder.

Kan energi ikke skaffes uten ekstra utgifter for L. E., skal H. F., hvis de ønsker det, få levert det fulle energikvantum

mot å betale de netto utgifter L. E. derved blir påført.»

Kraftleiekontrakten er bindende for begge parter inntil 1 juli 1949 og gjelder den videre med 5 år ad gangen hvis den ikke av nogen av partene er opsagt med 6 måneders varsel.

Hovedstyret skal bemerke:

Som det vil sees går formannskapet av herredstyret vedtatte innstilling ut på å anbefale konsesjonssøknaden innvilget for samme tidsrum som kraftleiekontrakten gjelder. Enn videre er der i formannskapets innstilling foreslått opstillet som vilkår for en eventuell kraftleiekonsesjon de foran under punktene 1 a, 1 b og 1 c refererte betingelser.

Til disse betingelser er å bemerke at de under punktene 1 a og 1 b anførte vilkår er av kontraktmessig art. Det kan derfor ikke bli spørsmål om å medta disse vilkår i en eventuell kraftleiekonsesjon.

Under punkt 1 c har formannskapet foreslått at det skal pålegges selskapet under fabrikkens anlegg og drift kun å anvende innenbygdsboende arbeidere i den utstrekning sådan arbeidskraft er tilgjengelig uten i sådanne tilfelle hvor arbeidets art krever spesialutdannede folk som ikke kan skaffes i Lier.

Hovedstyret henviser i denne forbindelse til vedlagte gjenpart av skrivelse av 25 november 1933 hvori selskapet overfor formannskapet erklærer sig villig til ved anleggsdriften og senere i den utstrekning som brukbar arbeidskraft er tilgjengelig kun å ville anvende innenbygdsboende arbeidere. Hvor arbeidets art krever spesialutdannede folk, som ikke kan skaffes fra Lier, forbeholder dog selskapet sig å stå fritt.

Hovedstyret finner under henvisning til den foran refererte erklæring fra selskapet angående anvendelse av innenbygdsboende arbeidere ved fabrikkens anlegg og senere drift ikke grunn til å innta nogen bestemmelse herom i konsesjonsvilkårene.

Hvor spillkraften ikke anvendes til erstatning for kull til fremstilling av damp er der i konsesjoner på kraftleie pålagt avgift av den leiede kraft. Hovedstyret vil i nærværende tilfelle foreslå fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. kW. av den kraft som benyttes.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Haaen Fabriker tillatelse til å leie 2 200 kW. eventuelt 4 000 kW. spillkraft fra Lier Elektrisitetsverk på vedlagte forslag til betingelser.

Erklæring fra styret i henhold til erhvervslovens § 24 samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 7 desember 1933.

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge som kraftleiekontrakten mellom Aktieselskapet Haaen Fabriker og Lier Elektrisitetsverk om leie av inntil 2 200 kW. eventuelt 4 000 kW. spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1954.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser

eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett sak-søker i anledning av mulige overtredelser av nobolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris. (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringingen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den i årets løp gjennemsnittlig benyttede kraft beregnet efter kW. = $\frac{\text{kWh}}{8760}$ erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overhol-

delsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Man vedlegger den i hovedstyrets skrivelse påberopte kraftleiekontrakt samt det med selskapets søknad fulgte eksemplar av selskapets vedtekter tillikemed erklæring fra selskapets styre i henhold til konsesjonslovens § 24 om at det ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets styre.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at søknaden innvilges.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte vilkår.

I vilkårenes post 1 er leietiden begrenset til 1 juli 1954.

Avgift til staten er betinget med kr. 0,50 pr. kW. (jfr. post 9).

Vilkår om fattigfond og sikkerhetsstillelse er ikke medtatt i hovedstyrets forslag.

Departementet finner etter omstendighetene å kunne slutte sig hertil.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates A/S Haaøen Fabriker i henhold til lov av 14 desember 1917, nr. 16, kap. IV, å leie 2 200 kW. eventuelt 4 000 kW. spillkraft fra Lier Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 januar 1934 inntatte betingelser.

3. A/S Askim Gummivarefabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 5 januar 1934.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har man med skrivelse av 8 desember 1933 mottatt et andragende, datert 18 februar 1933, fra A/S Askim Gummivarefabrik om tillatelse til å leie 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk for et tidsrum av 10 år.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«A/S Askim Gummivarefabrik har ved skrivelse av 18 februar 1933 til Hovedstyret søkt om konsesjon på leie av 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk for et tidsrum av 10 år.

Andragendet lyder så:

«Med Askim kommunale Elektrisitetsverk har vi 22 november 1932 undertegnet en kraftleiekontrakt på 1 500 el. HK. for et tidsrum av 10 år.

Vi tillater oss å ansøke om konsesjon på denne kraftavtale og vedlegger i et eksemplar kontrakten i bekreftet avskrift.»

En erklæring datert 17 juni 1933 fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, vedlegges.

Askim herredsstyre har i møte 24 april 1933 fattet følgende beslutning:

«Konsesjonen anbefales på vanlige betingelser, men kommunestyret vil anføre følgende:

1. Selskapet skal til anlegg og drift fortrinnsvis benytte folk som er hjemstavnsberettiget i Askim.

Enstemmig vedtatt.

Av hensyn til den arbeidsledighet som er innen kommunen, bør det pålegges konsesjonæren å ansette sine arbeidere gjennom arbeidsformidlingen i Askim i den utstrekning denne kan skaffe brukbar arbeidskraft.

Vedtatt med 17 mot 7 stemmer.

Mindretallet stemte for avsnittet sløifet.

2. Et flertall, ordføreren, Sæves og Holm, innstiller: Da det kan ha sine vanske-

ligheter for en liten kommune, når der igangsettes en stor bedrift på stedet, bør selskapet forpliktet til å avsette et sikringsfond til støtte for fattigkommunen i tilfelle det nuværende anlegg vesentlig utvides i forhold til bedriftens hittidige arbeidsstyrke.

Mindretallet, Kvale, Hektoen og Dybedahl, innstiller: Selskapet bør tilpliktes å avsette et fond til sikring for kommunen. Fondet blir å forhøje ved eventuelle utvidelser av driften eller ved nyanlegg.

Ved alternativ votering vedtokes Kvale, Hektoen og Dybedahls forslag med 15 mot 9 stemmer.

3. At kommunen blir beskyttet i den utstrekning som naboloven hjemler, dersom bedriften ved røk, giftige gasser og syrer etc. virker skadelig og generende på omgivelsene og kloakkledninger.

Enstemmig vedtatt.

4. Selskapets sete og verneting skal være Askim.

Enstemmig vedtatt.»

Fylkesmannen i Østfold har i skrivelse av 15 mai 1933 til Hovedstyret anbefalt at konsesjon gis på vanlige betingelser, hvoriblandt plikt for selskapet til å avsette et passende beløp til fattigfond.

Fylkesmannen opplyser at fabrikkens beskjeftiger en betydelig del av herredets befolkning. For tiden har fabrikkens ca. 800 arbeidere (hvorav ca. 50 utenbygds). Askim samlede innbyggerantall er ca. 6 400.

Angående herredsstyrets forslag om at selskapet til anlegg og drift fortrinnsvis skal

fra 0 til og med 600 HK.	kr. 78,00 pr. HK. pr. år
» 0 —»— 800 »	» 77,00 —»—
» 0 —»— 1 000 »	» 75,00 —»—
» 0 —»— 1 200 »	» 74,00 —»—
» 0 —»— 1 400 »	» 73,00 —»—
over 1 400 »	» 72,00 —»—

Minste årsavgift er kr. 46 800,00 svarende til et kraftforbruk av 600 el. HK.

Kontrakten er bindende for begge parter inntil 1 juli 1942 og kan opsies med et

benytte arbeidere med hjemstavnrett, i Askim uttaler fylkesmannen at bedriften såvidt vites stadig benytter adskillige arbeidere også fra nabokommunene, hvortil der er lettvinte forbindelser med jernbane og bilruter. Av hensyn til disse nabokommuner mener fylkesmannen at det ikke er tilstrekkelig grunn til å pålegge bedriften nogen slik særbestemmelse som vilde endre det allerede tilvante forhold ved ansettelse av folk ved bedriften.

Videre har fylkesmannen den 18 juli 1933 tilskrevet Hovedstyret således:

«Under henvisning til min skrivelse av 15 mai d. å., om konsesjon for Askim Gummivarefabrik på leie av inntil 1 500 el. HK. tillater jeg mig å henstille, at konsesjonsavgiften for denne kraftleie må tilfalle fylkeskommunen (fylkets elektrisitetsfond), eventuelt ved at staten frafaller avgift for denne konsesjon.

Som det vil være det ærede Hovedstyre bekjent, har der vært forholdt på denne måte ved tidligere kraftleiekonsesjoner i dette fylke, og en avgift av eksempelvis 1 krone kW. tilsvarer omtrent hvad de øvrige, som også har fått kraft til disposisjon gjennom fylket, årlig betaler til fylkets elektrisitetsfond.»

H o v e d s t y r e t skal bemerke:

Ifølge vedlagte kontraktsavskrift, dattert 28 november 1932, skal Askim kommunale Elektrisitetsverk fra 1 juli 1932 levere til A/S Askim Gummivarefabrik inntil 1 500 el. HK. i fabrikkens transformatorstasjon. For denne kraft, som skal leveres med en spenning av 220 eller 5 000 volt, skal fabrikkens betale:

fra 0 til og med 600 HK.	kr. 78,00 pr. HK. pr. år
» 0 —»— 800 »	» 77,00 —»—
» 0 —»— 1 000 »	» 75,00 —»—
» 0 —»— 1 200 »	» 74,00 —»—
» 0 —»— 1 400 »	» 73,00 —»—
over 1 400 »	» 72,00 —»—

års forutgående varsel, men ansees bindende for et år ad gangen hvis ikke sådan opsies har funnet sted.

Kraften skal ifølge selskapets skrivelse

av 24 februar 1933 til Hovedstyret anvendes til teknisk bruk og lys innen selskapets bedrift.

Sommeren 1933 brente fabrikken i Askim. Virksomheten blev delvis fortsatt i provisorisk innredede lokaler og delvis flyttet over til selskapets fabrikk i Mjøndalen. Fabrikken i Askim er imidlertid nu besluttet bygget op igjen og skal efter planen være ferdig til drift våren 1934.

Angående Askim herredsstyres uttalelse av 24 april 1933 skal man tillate sig å bemerke:

Ad 1. Hovedstyret er enig med Fylkesmannen i at der av hensyn til nabokommunene, hvorfra fabrikken stadig benytter adskillige arbeidere og hvortil der er lett-vint forbindelse med jernbane og bilruter, ikke bør inntas nogen bestemmelse i en eventuell konsesjon om at selskapet fortrinnsvis skal benytte folk som har hjemstavnsrett i Askim. Heller ikke bør det pålegges konsesjonæren å ansette sine arbeidere gjennom arbeidsformidlingen i Askim. Hovedstyret henviser i denne forbindelse til fylkesmannens bemerkning om at der av hensyn til disse nabokommuner ikke synes å være tilstrekkelig grunn til å pålegge denne bedrift særbestemmelser som vilde endre de allerede gjennom en årrekke tilvante forhold ved ansettelse av folk ved bedriften.

Ad 2. Hovedstyret er av den opfatning at der i dette tilfelle, hvor den utnyttede kraft leies fra det kommunale elektrisitetsverk og hvor det gjelder en eldre bedrift som anvender forhåndenværende arbeidskraft, ikke bør inntas nogen bestemmelse om opsamling av fattigfond.

Ad 3. Hovedstyret henviser til den vanlige bestemmelse om kraftens anvendelse som inntas i kraftleiekonsesjonene.

Ad 4. Det er ikke sedvane å innta nogen bestemmelse i kraftleiekonsesjoner som fastsetter stedet for konsesjonærens vernting. Hovedstyret finner derfor ikke grunn til å innta nogen sådan bestemmelse i en

eventuell konsesjon for A/S Askim Gummivarefabrik.

Med hensyn til fylkesmannens henstilling i skrivelse av 18 juli 1933 til Hovedstyret om avgift til fylkeskommunen, eventuelt ved at staten frafaller avgift på samme måte som der har vært forholdt ved tidligere kraftleiekonsesjoner i Østfold fylke, opplyser fylkets elektrotekniske konsulent ingeniør Steen på telefonforespørsel at der siktes til den ordning som i sin tid blev truffet for A/S Greaker Cellulosefabriks kraftleiekonsesjon. I den anledning kan opplyses at ifølge A/S Greaker Cellulosefabriks kraftleiekonsesjon av 12 februar 1926 skulde der erlegges en avgift av kr. 1,50 pr. el. HK. til kommuner og en avgift av kr. 1,50 pr. el. HK. til staten. Ved kgl. resolusjon av 16 mars 1928 blev denne bestemmelse om avgifter endret således at den fastsatte avgift til kommuner sløfies og avgiften til staten blev satt ned til kr. 1,00 pr. kW. Da imidlertid den fastsatte årlige avgift til vedkommende kommuner allerede var tildelt Østfold fylkeskommune for tidsrummet inntil utgangen av 1929 blev kommuneavgiften først ophevet fra 1 januar 1930, mens avgiften til staten i tiden 1 januar 1927 til 1 januar 1930 isteden bortfalt. Den for A/S Greaker Cellulosefabrik truffne ordning var således av helt midlertidig art og etter 1 januar 1930 har fylkeskommunen ikke fått nogen del av denne avgift.

Hovedstyret vil foreslå at der i nærværende tilfelle fastsettes en årlig avgift av kr. 1,00 pr. kW. til staten av den kraft hvorav der skal betales leie. Avgiften foreslås beregnet fra 1 juli 1934, idet fabrikken til den tid vil være i regulær drift.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Askim Gummivarefabrik tillatelse til å leie inntil 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk. Til tillatelsen vil Hovedstyret foreslå knyttet følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Askim kommunale Elektrisitetsverk og A/S Askim Gummivarefabrikk oprettede kontrakt av 28 november 1932 står ved makt, dog ikke utover 1 juli 1945.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske arbeidere og funksjonærer.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraf-

ten. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie, erlegges til statskassen fra 1 juli 1934 en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 7 desember 1933.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt den omhandlede kraftleiekontrakt og erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles A/S Askim Gummivarefabrik den ansøkte tillatelse til å leie inntil 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales tilknyttet de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Man finner således i tilslutning til det av hovedstyret anførte ikke å burde anbefale opstillet de av Askim herredsstyre foreslåtte betingelser, bl. a. om opsamling av fattigfond og om fortrinsvis benyttelse av arbeidere fra Askim. Man finner heller ikke å kunne anbefale at den betingede avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. pr. år tildeles fylkeskommunen som foreslått av fylkesmannen.

Konsesjonstiden er foreslått begrenset til 1 juli 1945.

Der er foreslått betinget kraftavståelse til kommunen, men ikke til staten.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Askim Gummivarefabrik i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, å leie inntil 1 500 el. HK. fra Askim kommunale Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 januar 1934 inntatte betingelser.

4. Falconbridge Nikkelverk A/S.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 5 januar 1934.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 8 desember 1933 har departementet mottatt et andragende, datert 9 august 1933, fra advokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om tillatelse til å leie inntil 7 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 9 august 1933 stilet til Kongen søker høiesterettsadvokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S konsesjon på leie av inntil 7 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Konsesjonsandragendet er sålydende:

«På vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S tillater jeg mig herved å ansøke om tillatelse for dette selskap til å leie inntil

7 000 elektriske HK. av Kristiansands Kommunale Elektrisitetsverk.

Falconbridge Nikkelverk A/S har tidligere fått konsesjoner på leie av 4 500 og 1 300 elektriske HK. fra samme elektrisitetsverk. Da selskapets produksjon nu blir betydelig utvidet, vil der trenges mere kraft og selskapet har derfor med Kristiansands Kommunale Elektrisitetsverk inngått den i avskrift vedliggende kontrakt, hvorved det samlede kraftkvantum som leies fra Kristiansands kommune i henhold til kontrakter av 7 mai, 19 juli 1929 og tilleggskontrakt av 11 juli og 4 august 1933 blir bragt op til 7 000 elektriske HK., mens de eldre leveransekontrakter annulleres.

Falconbridge Nikkelverk A/S som ved sitt anlegg i Kristiansand driver raffinering av nikkel for det kanadiske selskap Falconbridge Nickel Mines Ltd., Toronto, og Raffineringsverket A/S, Kristiansand, har siden starten i 1929 stadig vært i full drift. Der er i anledning av den tidligere meddelte konsesjon gitt fullstendige opplysninger om selskapets kapital, styre og øvrige forhold. Der er ikke senere inntrått nogen forandring heri.

Selskapets aksjekapital har siden starten vært kr. 1 500 000,00 men vil i løpet av inneværende høst bli øket til kr. 2 000 000,00 fullt innbetalt.

Styret består for tiden av:

1. Ingeniør Claus Frimann Dahl, Ths. Heftyes gate 14, Oslo. Styrets formann.
2. James Gordon Hardy, 100 Adelaide Street West, Toronto.
3. Ingeniør Anton Martin Grønning-sæter, E. 100 Adelaide Street West, Toronto.
4. Oberst Einar Jørgensen, Kristiansand.
5. Ingeniør Sverre B. Steen, Kristiansand, administrerende direktør.

En flerhet av styrets medlemmer og den administrerende direktør er således norske statsborgere, bosatt i Norge. Selskapets aksjer eies av The Falconbridge Nickel Mines Ltd., Toronto, Kanada, og to av dettes direktører. Som dette selskaps representant i Kristiansand i henhold til

konsesjonslovens § 28 er opnevnt ingeniør Sverre B. Steen.

Kraften vil bli ført frem gjennom Kristiansand kommunale Elektrisitetsverks nuværende ledninger og vil bli anvendt innen Kristiansand by.»

Kristiansands bystyre har i møte den 6 oktober 1933 enstemmig anbefalt konsesjonsandragendet innvilget.

Fylkesmannen i Vest-Agder fylke har i påtegning hertil av 25 oktober 1933 meddelt at der fra fylkets side intet vites å bemerke til at andragendet innvilges.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 25 juli 1929 blev det meddelt Falconbridge Nikkelverk A/S konsesjon på leie av inntil 4 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk. Kraftleien er basert på kontrakt av 7 mai, 19 juli 1929 og konsesjonen gjelder så lenge kraftleiekontrakten står ved makt, dog ikke utover 1 juli 1944.

Senere inngikk partene kontrakt om leie av ytterligere inntil 1 300 el. HK. (Tilleggskontrakt III av 20 oktober 1932). Ved kgl. resolusjon av 31 mars 1933 fikk selskapet konsesjon på sistnevnte kraftleie. Tillatelsen gjelder så lenge tilleggskontrakten står ved makt, dog ikke utover 1 juli 1944, samtidig med konsesjon av 25 juli 1929).

Ved den nu foreliggende tilleggskontrakt IV av 11 juli, 4 august 1933 som er opprettet i anledning av at Falconbridge Nikkelverk skal gå til full utbygning av Falconbridge's anlegg i Kristiansand med en årsproduksjon av 5 000 å 5 500 tonn nikkel, er den kraft som Kristiansands Elektrisitetsverk plikter å holde disponibel for Falconbridge forhøiet til 7 000 el. HK. (jfr. tilleggskontraktens § 3). Tilleggskontrakten trer i kraft så snart Falconbridge har fullført de utvidelser som er nødvendig for å kunne utnytte den økede kraft og utløper samtidig med hovedkontrakten av 7 mai, 19 juli 1929.

Så snart tilleggskontrakt IV begynner

å løpe bortfaller den tidligere nevnte tilleggskontrakt III og dermed også konsesjonen av 31 mars 1933. Tilbake blir da bare hovedkontrakten av 7 mai, 19 juli 1929 og konsesjonen av 25 juli 1929 som gjelder tillatelse til å leie de i hovedkontrakten omkontraherte 4 500 el. HK.

På muntlig forespørsel opplyser advokat Lous at det foreliggende andragende gjelder tillatelse til å leie 2 500 el. HK. utover de 4 500 el. HK. som omfattes av kraftleiekonsesjon av 25 juli 1929, idet den kraft som Kristiansand Elektrisitetsverk plikter å holde disponibel for Falconbridge i henhold til kontrakt av 7 mai, 19 juli 1929 og tilleggskontrakt IV av 11 juli, 4 august 1933 er fastsatt til i det hele 7 000 el. HK.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til å leie omhandlede 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk for den tid tilleggskontrakt IV står ved makt, dog ikke ut over 1 juli 1944.

Med hensyn til de enkelte betingelser som blir å oppstille for den nye konsesjon skal bemerkes:

I henhold til post 9 i betingelsene i konsesjonen av 25 juli 1929 på Falconbridge's leie av inntil 4 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk skal der — av den kraft hvorav der skal betales leie — erlegges en årlig avgift pr kW. til staten, stor kr. 0,50 de første 5 år,

» 0,75 » neste 5 år
og » 1,00 den resterende tid.

Avgiften til kommuner er fastsatt på samme måte.

Man vil anbefale fastsatt de samme betingelser om avgift til stat og kommuner som i konsesjonen av 25 juli 1929, dog således at 5 års perioden regnes fra 25 juli 1929 (overensstemmende med konsesjon av 31 mars 1933 som avløses av den nye konsesjon).

Bestemmelsen om norske funksjonærer og arbeidere — jfr. punkt 5 i konsesjonen av 25 juli 1929 — anbefales gitt følgende ordlyd:

«5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.»

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på samme betingelser som fastsatt i den kgl. resolusjon av 25 juli 1929.

Behandlet i hovedstyremøte den 7 desember 1933.»

Angående den i hovedstyrets skrivelse omhandlede tidligere konsesjon av 25 juli 1929 tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XVI s. 57 ff.

Man vedlegger avskrift av den innsendte tilleggskontrakt IV som ligger til grunn for det her omhandlede andragende.

Andragendet gjelder som det vil sees tillatelse til å leie 2 500 el. HK. utover hvad der blev tillatt ved konsesjonen av 25 juli 1929.

Den senere meddelte konsesjon av 31 mars 1933 kommer, i tilfelle andragendet innvilges, ikke lenger til å bli benyttet.

Man vil anbefale at der meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til å leie ytterligere inntil 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales meddelt på følgende betingelser, som er overensstemmende med hovedstyrets forslag:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge tilleggskontrakt IV av 11 juli, 4 august 1933 står ved makt, dog ikke ut over 1 juli 1944.

2. *Styre.*

Selskapets direksjon skal ha sitt sete her i riket og for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere bosatt i riket.

Selskapets administrerende direktør skal være en norsk statsborger bosatt her i riket.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har natt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at

der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et var-

sel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft, hvorav der skal betales leie, erlegges fra konsesjonens datum en årlig avgift pr. kW. til staten, stor:

kr. 0,50 de første 5 år,
» 0,75 » neste 5 år
og » 1,00 den resterende tid.

Likeledes erlegges til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift pr. kW. stor:

kr. 0,50 de første 5 år,
» 0,75 » neste 5 år
og 1,00 den resterende tid.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfaldstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. Avgiften inndrives ved utpantning.

5-års perioden regnes fra 25 juli 1929.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Betingelsene er i det vesentlige overensstemmende med de ved kgl. resolusjon av 25 juli 1929 fastsatte vilkår.

Som det vil sees er konsesjonen tidsbegrenset til 1 juli 1944.

Der er foreslått avgift til såvel stat

som til kommuner med kr. 0,50 pr. kW. de første 5 år regnet fra 25 juli 1929, kr. 0,75 de neste 5 år og kr. 1,00 den resterende tid.

Kraftavståelse til staten er ikke betinget.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Falconbridge Nikkelverk A/S å leie ytterligere inntil 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 januar 1934 inntatte betingelser.

5. Falconbridge Nikkelverk A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk m. v.)

Kgl. resol. av 2 mars 1934.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 13 februar 1934 har departementet mottatt et andragende, datert 4 november 1933, fra advokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om konsesjon på leie av 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 4 november 1933 stilet til Kongen søker advokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om konsesjon på leie av inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Spillkraften som skal erstatte kull til fremstilling av damp leveres i henhold til kontrakt undertegnet av Kristiansands Elektrisitetsverk den 20 september 1933. Spillkraftkontrakten gjelder inntil 1 juli 1944. Det med advokat Lous' ovennevnte skrivelse av 4 november 1933 oversendte konsesjonsandragende er sålydende:

«Falconbridge Nikkelverk A/S i Kristiansand er eier av raffineringsverk for raffinering av nikkel og raffinerer der nikkelmatte for det kanadiske selskap Falcon-

bridge Nickel Mines Ltd. og for det norske selskap Raffineringsverket A/S.

Falconbridge Nikkelverk A/S er et norsk selskap, registrert i Kristiansand, hvis aktiekapital nu er kr. 2 000 000,00 fullt innbetalt.

Av selskapets aktiekapital eier moder-selskapet Falconbridge Nickel Mines Ltd. 1998 aktier, men dets president og vicepresident Mr. Thayer Lindsley og Mr. J. Gordon Hardy eier hver 1 aktie.

Falconbridge Nikkelverk A/S har tidligere inngått kontrakt om leie av 7 000 el. HK. av Kristiansands Elektrisitetsverk og ønsker nu å leie ytterligere 3 500 kW. som spillkraft til anvendelse ved fremstilling av damp, hvortil man hittil har anvendt kull.

Med Kristiansand Elektrisitetsverk har selskapet inngått den i avskrift vedliggende kontrakt. Av denne fremgår det at energien skal leveres som spillkraft og at den av Falconbridge Nikkelverk alene kan anvendes til fremstilling av damp. Av kontraktens § 7 fremgår videre, at elektrisitetsverket ikke er forpliktet til å levere mer enn 500 kW. og at det efter eget ønske kan variere, innstille og iverksette spillkraftleveringen.

Videre tillater jeg mig å henlede oppmerksomheten på at kraften ifølge kontraktens § 3 skal betales på basis av de til enhver tid gjeldende kullpriser. Falconbridge Nikkelverk har således ingen økonomisk fordel av å gå over til å anvende elektrisk energi istedetfor kull til sin dampproduksjon.

På grunn herav tillater jeg mig på Falconbridge Nikkelverks vegne å søke om at kravet om konsesjonsavgift må bli frafalt for denne leveranse. Det er mig opgitt at konsesjonsavgift skal være frafalt i den konsesjon som den 1 september i år blev gitt på leveranse av spillkraft til produksjon av damp.

Da Falconbridge Nikkelverk ikke skal betale mer for energien enn kullene koster, blir det eventuelt Kristiansands Elektrisitetsverk som kommer til å betale konsesjonsavgiften.

Angående Falconbridge Nikkelverks styre og øvrige forhold tillater jeg mig å henwise til det av mig under 9 august 1933 for selskapet innsendte andragende om leie av 7 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.»

Kristiansands bystyre har i møte den 1 desember 1933 anbefalt «at Falconbridge Nikkelverk A/S gis konsesjon som ansøkt til leie av inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.»

Fylkesmannen meddeler i påtegning av 19 desember 1933 at der fra fylkets side intet er å bemerke til at ansøkingen innvilges.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 25 juli 1929 fikk Falconbridge tillatelse til å leie inntil 4 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk. I skrivelse av 9 august 1933 har advokat Lous på vegne av Falconbridge søkt om konsesjon på leie av ytterligere 2 500 el. HK. (jfr. Hovedstyrets skrivelse til det ærede departement av 8 desember 1933). Sistnevnte andragende er innvilget ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934.

I tillegg til disse kraftkvanta søker selskapet om konsesjon på leie av de her omhandlede 3 500 kW. spillkraft til drift av en elektrodampkjele, dog således at selskapet i henhold til kraftleiekontraktens § 6 ved innskrenket drift skal være berettiget til fortrinsvis å benytte hvad det har ledig av den faste kraft til den elektriske dampkjele.

I skrivelse av 1 desember 1933 har borgermesteren i Kristiansand søkt om at den kraft som i tilfelle vil bli krevet avstått til kommuner i henhold til erhvervslovens § 23, punkt 5 må bli tildelt Kristiansands kommune. Borgermesteren begrunner dette med at det her gjelder levering til et formål, hvor prisen nødvendigvis må være meget lav, hvorfor det synes lite rimelig at en fremmed kommune skal ha anledning til å utta kraften for denne pris til anvendelse for øiemed som gjør en langt høiere pris naturlig.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til å leie omhandlede 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk for den tid spillkraftkontrakten står ved makt, dog ikke ut over 1 juli 1944.

Da den leiede spillkraft skal erstatte kull til fremstilling av damp, vil Hovedstyret som i lignende tilfeller foreslå betingelse om avgift frafalt.

Forøvrig vil Hovedstyret foreslå den søkte tillatelse meddelt på de samme betingelser som foreslått i skrivelse herfra av 8 desember 1933 for tillatelse for selskapet til å leie 2 500 el. HK. i tillegg til de tidligere omkontraherte 4 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Man vil i nærværende tilfelle anbefale at den spillkraft som kan kreves avstått til kommuner tildeles Kristiansands kommune.

Enn videre vil man foreslå at der pålegges Falconbridge Nikkelverk A/S å innsende måleroppgaver over den kraft som hvert år er medgått til fremstilling av damp.

Behandlet i hovedstyremøte den 10 februar 1934.»

Man vedlegger avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt.

Departementet vil anbefale at der meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til å leie inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Da kraften skal erstatte kull til fremstilling av damp, finner man i likhet med tidligere lignende avgjørelser ikke å burde foreslå betinget noen avgift.

Tillatelsen foreslås tidsbegrenset til 1 juli 1944.

Man vil videre foreslå fastsatt betingelse om innsendelse av måleroppgaver over den kraft som hvert år er medgått til fremstilling av damp.

Forøvrig vil man foreslå tillatelsen meddelt på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934 angående tillatelse for selskapet til å leie inntil 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

De foreslåtte betingelser er sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge spillkraftkontrakt av 20 september 1933 står ved makt, dog ikke ut over 1 juli 1944.

2. *Styre.*

Selskapets direksjon skal ha sitt sete her i riket og for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere bosatt i riket.

Selskapets administrerende direktør skal være en norsk statsborger bosatt her i riket.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraf-

ten. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Måleropgaver.

Det pålegges konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å innsende måleropgaver over den kraft som hvert år er medgått til fremstilling av damp.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjon, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.»

Departementet vil videre med Hovedstyret anbefale at den kraft som i henhold til betingelsenes post 8 kan kreves avstått til kommuner, tildeles Kristiansands kommune.

I henhold hertil tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Falconbridge Nikkelverk A/S å leie inntil 3 500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 2 mars 1934 inn-tatte betingelser.
2. Den spillkraft, som i henhold til betingelsenes post 8 kan kreves avstått til kommuner, tildeles Kristiansands kommune.

6. Advokat Birger Olafsen på vegne av et under dannelsesværende selskap.

(Tillatelse til å leie 5 000 000 kWh. fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik).

Kgl. resol. av 9 mars 1934.

Departementet har fra adv. Birger Olafsen på vegne av et under dannelsesværende selskap mottatt et andragende om tillatelse til å leie inntil 5 millioner kWh. pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 12 februar 1934 har avgitt følgende uttalelse:

«Med Arbeidsdepartementets påtegning av 2 oktober 1933 har man mottatt til uttalelse et andragende av 27 september 1933 fra adv. Birger Olafsen på vegne av et under dannelsesværende selskap om tillatelse til å leie inntil 5 mill. kWh. pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik i Borgund herred.

I andragendet anføres bl. a. følgende:

«Der er nu under dannelses et aksjeselskap hvis formål skal være elektrolytisk, elektrotermisk og elektrometallurgisk virksomhet. Til fremme av dette formål skal dette selskap leie inntil 5 000 000 kWh. fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik. Kraftleien vil bli 0,6 øre pr. kWh. På vegne av det således under dannelsesværende aksjeselskap tillater jeg mig herved å ansette om at dette selskap må bli gitt fornøden tillatelse etter lov om erhverv av vannfall m. v. av 14 desember 1917 til å leie inntil den nevnte kraftmengde fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik. Tillatelsen ønskes meddelt for det samme tidsrum som dette selskap har konsesjon på, nemlig til 3 april 1958.

Det selskap som nu er under dannelses og på hvis vegne jeg nu søker om konsesjon, vil få helt norsk styre og helt norsk aksjekapital. Dennes størrelse vil bli minimum kr. 110 000,00 og maksimum kr. 150 000,00. Selskapet vil komme til å beskjeftige ca. 15 mann fast året rundt

foruten kontorpersonale. Hertil kommer en del løsarbeidere. Da selskapet er under dannelses kan jeg ikke vedlegge andragendet den erklæring fra styret som er forutsatt i ervervslovens § 24. Imidlertid må jo dette forhold kunne ordnes således at konsesjonen meddeles, men at det samtidig bestemmes at konsesjonen ikke trer i kraft før selskapet er registrert og har innsendt i behørig stand den omhandlede erklæring fra styret.

Ervervslovens § 23 bestemmer at der i en konsesjon på kraftleie kan inntas en bestemmelse om årlig avgift til staten og til kommuner. Administrasjonen står således her helt fritt med hensyn til spørsmålet om avgift skal pålegges eller ikke. For mig står det så som om statsmyndighetene her kan vise at de er interessert i å få nye virksomheter i gang ved å gi dem som nu arbeider med dannelsen av selskapet en oppmuntring og støtte ved ikke å pålegge avgift hverken til stat eller kommuner. For ingen av disse spiller jo denne avgift nogen rolle. Den vil alene innebære et iritasjonsmoment til skade for sakens fremme. Skulde mot formodning forholdet være det at administrasjonen finner at avgift allikevel skal ilegges, ansette jeg om avgiftsfrihet i de første 5 år som erfaringsmessig er så vanskelig for alle nystartende selskaper.»

Under henvisning til at der i de konsesjoner som er meddelt A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik er inntatt «en del bestemmelser av noget forskjellig ordlyd, men hvis hensikt er å hindre at den kraft som er disponibel i selskapets kraftstasjon anvendes til annet enn selskapets eget formål», andrer advokat Olafsen enn videre på vegne av dette selskap om «at disse bestemmelser forandres således at selskapet lovlig kan effektivere leveringen av de heromhandlede 5 000 000 kWh. Selskapets ledige kraft må idag på grunn av disse bestemmelser sendes ubenyttet til sjøs. Her er nu en riktig god chance for fast arbeide for minst 15 mann året rundt og en chance til ad åre å få en god skatteyder for kommune og stat. De bestemmelser som er inntatt i Spilkeviks conse-

sjoner er formentlig innsatt for å hindre kraftleveringen fra selskapet til fordel for kraftlevering fra Borgund kommune. I nærværende tilfelle foreligger ikke noget sådant konkurransehensyn. Kraften skal nemlig anvendes i Hatlevik hvor Borgund kommune ikke har nogen kraftledning. Dertil kommer at kraften, som før nevnt, skal leveres til en så billig pris som 0,6 øre pr. kWh. Kraftleiekontrakten inneholder for øvrig om kraftleiebetalingen også andre bestemmelser med hensyn til kraftleien som gjør det helt utelukket at kraft fra kommunen kan leveres på langt nær til så gunstige betingelser som avtalt».

Det anføres til slutt at det er av avgjørende betydning at andragendet fremmes til avgjørelse hurtigst mulig, idet de som skal være med i foretagendet har satt sine bestemte frister innen hvilke forholdet må være ordnet, da de ellers har forbeholdt sig å stå helt fritt.

I en senere skrivelse av 5 oktober 1933 til Arbeidsdepartementet bemerker ansøkeren bl. a. følgende:

«I konsesjonen av 9 november 1925 er det bl. a. bestemt:

«Anleggets anvendelse. Anlegget må kun anvendes til forsyning av selskapets egen bedrift med elektrisk energi, likesom der fra det høispente elektriske anlegg i sjøpakkhuset (jfr. konsesjon av 3 april 1918) ikke må uttas kraft til abonnenter i Spjelkavik utover nuværende forbruk.»

I konsesjonen av 21 desember 1928 er det bl. a. bestemt at tillatelsen er meddelt på betingelse av at den elektriske energi ikke benyttes i større utstrekning enn nu til annet enn fabrikkens eget bruk.

Ved disse bestemmelser er det klart at selskapet nu kan anvende kraften, foruten til eget bruk også til andre abonnenter, i den utstrekning som er anført i disse betingelser. Dette tillater jeg mig for ordens skyld herved å gjøre oppmerksom på.»

Borgund herredsstyre har i møte den 20 november 1933 enstemmig vedtatt følgende innstilling fra formannskapet:

«På betingelse av at samtlige de til det nye selskap knyttede arbeidere og funksjonærer blir boende i Borgund, og at det nye selskap blir innregistrert og har sitt kontor der, anbefales andragendet under den uttrykkelige forutsetning at intet av den omsøkte kraftmengde blir benyttet uten til det opgitte formål.

Herredsstyret går dog ut fra at den omsøkte forandring i A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabriks konsesjoner ikke blir til hinder for en praktisk ordning av kraftleveringen til privat bruk i Spjelkavik, innen rammen av de nuværende konsesjoner.

Med hensyn til den omsøkte avgiftsfrihet, anbefales dette foreløbig for et tidsrum av 5 år.»

Fylkesmannen i Møre fylke meddeler i påtegning av 27 november 1933 at han anbefaler andragendet innvilget overensstemmende med herredsstyrets foran refererte beslutning.

Efter å ha fått anledning til å gjøre sig bekjent med herredsstyrets uttalelse meddeler advokat Olafsen at han har konferert med direktøren for A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik om saken og at selskapet i og for sig intet har imot de betingelser som er opstillet av Borgund herredsstyre i dets møte den 20 november 1933. Advokaten anfører derefter følgende:

«Jeg ser at Borgund herredsstyre har bl. a. foreslått betinget at samtlige de til det nye selskap knyttede arbeidere og funksjonærer blir boende i Borgund. Det er vel en bestemmelse som kan lede til kjedelighet av forskjellig slags. Jeg henviser til alle de vanskeligheter som opstod da en lignende bestemmelse for første gang blev tatt inn i konsesjoner, nemlig ved konsesjonene til Oddaselskapene. Bestemmelsene blev her senere strøket. Bestemmelsene kan jo umulig gjelde arbeidere og funksjonærer som må ha spesiell fagutdannelse, men selv bortsett herfra et det jo vanskelig for selskapet å dekretere at dets arbeidere og funksjonærer skal bo i Borgund.»

Hovedstyret skal bemerke:

Efter vedlagte utkast til kontrakt forplikter A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik sig fra den dag kjøperen kan motta kraften til å levere til kjøperen inntil 5 000 000 kWh. pr. år målt ved leveringsstedet. Energien leveres på kraftstasjonens vegg med ca. 8 000 volts spenning. Kraften må ifølge kontraktsutkastets § 7 ikke uten selgerens samtykke anvendes til annet enn fremstilling av elektrolytiske, elektrokjemiske og elektrometallurgiske produkter.

For leie av den elektriske energi skal kjøperen betale 0,6 øre pr. forbrukt kWh., dog med minsteavgift av kr. 10 000,00 pr. år.

Kraftanlegget i Spjelkavik blev anlagt i henhold til kontrakt av 14 februar 1917 mellom Aalesunds Elektrisitetsverk eller Aalesund kommune og A/S Spilkeviks Snøre-, Not- og Garnfabrik. Efter kontrakten skulde elektrisitetsverket ha rett til å leie vannfallet for et tidsrum av 10 år og til der å opføre et kraftverk. Avtalen gikk videre ut på at selskapet efter at leietiden var utløpet gratis skulde overta kraftanlegget m. v. Aalesunds Elektrisitetsverk overlot kraftanlegget til selskapet fra 1 januar 1924.

For de høispente elektriske anlegg i Spjelkavik er der utferdiget følgende konsesjoner:

1. Med Arbeidsdepartementets skrivelse av 5 mai 1917 fikk Aalesunds Elektrisitetsverk konsesjon på anlegget i kraftstasjonen (ca. 700 kVA.).
2. Med Arbeidsdepartementets skrivelse av 3 april 1918 blev det meddelt A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik konsesjon på en ca. 300 meter lang høispent kraftledning fra kraftstasjonen til et sjøpakkhus i Spjelkavik med en transformator på 100 kVA.
3. Ved Hovedstyrets skrivelse av 9 november 1925 blev det meddelt A/S Spilkevik Snøre- og Garnfabrik tillatelse til å utføre en ny høispent ledning fra kraftstasjonen i Spjelkavik til sjøpakkhuset samt til å installere en transformator på 350 kVA. i dette.

- 4) Ved Hovedstyrets skrivelse av 21 desember 1928 fikk A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik tillatelse til å drive de tidligere utførte høispente anlegg i Spjelkavik bestående av de to generatorer i kraftstasjonen samt en 600 meter lang 8 000 volts kraftledning til en transformatorkiosk i fabrikken med 2 stk. transformatorer hver på 100 kVA.

Denne konsesjon avløste den under punkt 1 nevnte konsesjon.

Samtlige gjeldende konsesjoner — jfr. punkt 2, 3 og 4 ovenfor — utløper den 3 april 1958.

Til konsesjonen av 9 november 1925 er der knyttet følgende bestemmelser:

«Anlegget må kun anvendes til forsyning av selskapets egen bedrift med elektrisk energi likesom der fra det høispente elektriske anlegg i sjøpakkhuset (jfr. konsesjon av 3 april 1918) ikke må uttas kraft til abonnenter i Spjelkavik utover nuværende forbruk.»

Konsesjonen av 21 desember 1928 er meddelt bl. a. på betingelse av: «at den elektriske energi ikke benyttes i større utstrekning enn nu til annet enn fabrikkens eget bruk».

De nevnte særbestemmelser er inntatt i konsesjonene for å begrense leveransen av elektrisk kraft til abonnenter i Spjelkavik i konkurranse med det kommunale elektrisitetsverk, idet Borgund kommunale Elektrisitetsverk og A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik har hver sitt lavspente ledningsnett i Spjelkavik.

I nærværende tilfelle vil et slikt konkurransehensyn ikke gjøre sig gjeldende. Ifølge Borgund formannskaps forhandlingsprotokoll blev der under formannskapets behandling av saken anført at den betingede kraftpris er så lav at det er utelukket at kommunen kan konkurrere om salg av kraft.

Hovedstyret antar derfor at de foran citerte bestemmelser i konsesjonene av 9 november 1925 og 21 desember 1928 ikke bør stille sig hindrende iveien for at det

planlagte foretagende kommer til utførelse. Såfremt det foreliggende andragende om konsesjon på leie av kraft fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik blir innvilget, vil Hovedstyret dispensere fra de nevnte bestemmelser om innskrenkning i adgangen til å levere kraft fra selskapets elektriske anlegg således at omhandlede kraftlevering kan effektueres.

Efter det foreliggende vil Hovedstyret anbefale at søknaden av 27 september 1933 fra advokat Birger Olafsen på vegne av et under dannelse værende selskap om tillatelse til å leie inntil 5 mill kWh. pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik innvilges.

Hovedstyret vil anbefale tillatelse gjort gjeldende for den tid kraftleiekontrakten måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn inntil 3 april 1958.

Overensstemmende med Borgund herredsstyres vedtak vil Hovedstyret foreslå at der i en eventuell leiekonsesjon fastsettes at det nye selskap skal ha sitt kontor i Borgund og at kraften kun blir benyttet til det opgitte formål. Derimot kan man ikke tilråde at der blir inntatt nogen bestemmelse i konsesjonen om at samtlige de til det nye selskap knyttede arbeidere og funksjonærer skal bo i Borgund.

Hovedstyret vil foreslå at der i nærværende tilfelle fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft som benyttes.

Man vil enn videre foreslå at kraftleiekonsesjonen først trer i kraft efter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles advokat Birger Olafsen på vegne av et aksjeselskap som er under dannelse, og hvis formål skal være elektrolytisk, elektrokjemisk og elektrometallurgisk virksomhet tillatelse til å leie inntil 5 000 000 kWh. pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik på vedlagte forslag til betingelser.

Behandlet i hovedstyremøte den 10 februar 1934.»

Hovedstyrets forslag til betingelser er sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge som kontrakten om leie av 5 mill. kWh. pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 3 april 1958.

2. *Styre og kapital.*

Selskapet skal ha sitt sete i Borgund herred. Dets styre skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedele til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Den elektriske energi må bare anvendes til elektrolytisk, elektrotermisk og elektrometallurgisk virksomhet.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjene-

ste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra

ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den i årets løp gjennemsnittlig benyttede kraft regnet etter kW. = $\frac{\text{kWh.}}{8760}$ erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.»

Man vedlegger det omhandlede utkast til kraftleiekontrakt.

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at den ansøkte kraftleietillatelse blir meddelt.

Det er forutsetningen at tillatelsen ikke trer i kraft før selskapet er registrert og

erklæring overensstemmende med erhvervslovens § 24 fra selskapets styre er innkommet til departementet.

Som det fremgår av hovedstyrets skrivelse, vil hovedstyret, såfremt kraftleietilattelsen blir gitt, dispensere fra de bestemmelser i A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabriks konsesjoner som begrenser adgangen til kraftlevering fra dette anlegg.

Man vil anbefale tillatelsen meddelt på de av hovedstyret foreslåtte vilkår.

Tillatelsen er foreslått tidsbegrenset til 3 april 1958 (post 1), da utleierens konsesjoner utløper.

Avgift til staten er foreslått betinget med kr. 1,00 pr. kW. av den i årets løp gjennomsnittlig benyttede kraft og beregnet på den av hovedstyret angitte måte.

Ansøkeren har andradd om avgiftsfrihet i de første 5 år av konsesjonstiden.

Departementet finner med Hovedstyret ikke tilstrekkelig grunn til å anbefale sådan ettergivelse.

Der foreslåes betinget 10 pct. kraftavståelse til kommuner.

Betingelsene er forøvrig de vanlige.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV advokat Birger Olafsen på vegne av et under dannelse værende selskap, hvis formål skal være elektrolytisk, elektrotermisk og elektrometallurgisk virksomhet, å leie inntil 5 000 000 kWh. elektrisk energi pr. år fra A/S Spilkevik Snøre-, Not- og Garnfabrik på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 mars 1934 inntatte betingelser.
2. Tillatelsen trer i kraft efter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

7. Jondal Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Dravledalsvatn i Jondalselv, Hordaland fylke m. v.)

Kgl. resol. av 16 mars 1934.

Stortinget har under 23 februar 1934 ved behandling av innstilling fra skog- og

vassdragskomiteen om tillatelse for Jondal Elektrisitetsverk til å regulere Dravledalsvatn i Jondalselv, Hordaland fylke, fattet følgende

beslutning:

«Stortinget gjev sitt samtykke til at Jondal Elektrisitetsverk fær løyve til å regulere Dravledalsvatn i Jondalselv, Hordaland fylke, på dei vilkår som er nemnt i tilråding frå Arbeidsdepartementet av 19 januar 1934.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til vedlagte avtrykk av St. prp. nr. 16, 1934, innst. S. nr. 21, 1934 og St. forh. for s. å. side 250—251.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder inntil anlegget overtas av staten (jfr. reglene i post 2 nedenfor).

Med den begrensning som følger av ovenstående gjelder konsesjonen for vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner og som deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget i 50 år fra konsesjonens datum. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vannfallseiers andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Staten har når den går til å utbygge fallene i vassdraget rett til å innløse det hele anlegg. Bestemmelsen om innløsning må være meddelt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne på grunnlag av hvad anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og retting-

heter, beviselig har kostet ved erhvervelsen og — forsåvidt angår den andel som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset til i maksimum 50 år — med fradrag for amortisasjon efter en amortisasjonstid av 50 år.

Den andel i reguleringsanlegget som måtte tilhøre sistnevnte eiere kan staten under enhver omstendighet innløse i det 35te år efterat konsesjonen er gitt og efter de nevnte regler. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inn-

drives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsattes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog til late undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellem forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og

produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fra- drag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer

å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag, vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

14.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tap-

ningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

16.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, efterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av

overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

17.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

18.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier, efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort når og i den utstrekning dette går over til staten i henhold til post 1 eller innløses efter post 2.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil under henvisning til foranstående samt til hvad der er anført i departementets foredrag som ligger til grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon, anbefale den omhandlede tillatelse meddelt på de foran inntatte betingelser.

Overensstemmende med proposisjonen, som er bifalt av Stortinget, vil dog de i betingelsens punkt 3 fastsatte avgifter inntil utgangen av 1938 kun bli å erlegge med kr. 0,10 pr. innvunnet nat.HK. såvel til staten som til kommuner.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende utkast til manøvreringsreglement for reguleringen:

«1.

Nedre reguleringsgrense ligger 18.0 m. under almindelig lavvannstand. Reguleringsgrensen skal betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved vannslipningen has for øie at vassdragets hittidige flomvannføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må dets naturlige lavvannføring forminskes til annenmanns skade. — For øvrig foregår vannslipningen inntil videre etter Jondal Elektrisitetsverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Der føres protokoll over manøvrering og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder,

temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved utgangen av hvert kvartal avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen efterat de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.»

Man vil med hovedstyret anbefale manøvreringsreglement fastsatt overensstemmende med foranstående utkast som gjeldende inntil videre.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 17 av 14 desember 1917 Jondal Elektrisitetsverk å regulere Dravledalsvatn i Jondalselv, Hordaland fylke, på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 16 mars 1934 inntatte betingelser.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

8. Brødbølfoss Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Eda Socken, Sverige.)

Kgl. resol. av 16 mars 1934.

Departementet har fra advokat Birger Olafsen på vegne av Brødbølfoss Elektrisitetsverk mottatt et andragende av 31 oktober 1933 om tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Hovildsrud i Eda Socken i Sverige.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 13 februar 1934 har anført følgende:

«I skrivelse av 31 oktober 1933 stilet til Kongen søker advokat Birger Olafsen på vegne av Brødbøfoss Elektrisitetsverk om tillatelse til i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931, § 23 a å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Hovildsrud i Eda Socken i Sverige.

Andragendet lyder så:

«I skrivelse av 18 oktober 1933 til Brødbøfoss Elektrisitetsverk har R. Bergh, Helgebodafoss, andradd om å få overført fra verket elektrisk strøm til Hovildsrud, Eda, Sverige. Med andragendet følger avskrift av Kungliga Majestäts resolusjon av 29 september 1933. Ved denne resolusjon er R. Bergh, O. Olsson, C. Møller, A. C. M. Gramin og B. Magnusson gitt tillatelse til å utføre en elektrisk lavspent ledning for overføring av elektrisk energi fra Brødbøfoss Elektrisitetsverk til Hovildsrud i Eda.

Jeg vedlegger de ovennevnte dokumenter. I tilslutning til hvad det er anført i disse tillater jeg mig å opplyse følgende:

Brødbøfoss Elektrisitetsverk vil selv bygge en ledning fra sin transformator ved Skole frem til riksgrensen. Denne ledning vil bli bygget for en spenning av 22 000 volt men foreløbig vil der bli benyttet en spenning av 230 volt. Traséen for ledningen fremgår av vedlagte topografiske kart over Norge, blad 20 B. Kongsvinger. Den nye ledningstrasé er her inntegnet med rød farve. Fra riksgrensen bygger så vedkommende svenske interessenter selv sin ledning frem til forbruksstedet.

Den kraftmengde som aktes overført er ikke stor. Der er foreløbig spørsmål om 800 watt. Men der søkes om tillatelse til å overføre inntil 10 kW. pr. år.

Under henvisning til § 23 a i lov av 14 desember 1917, jfr. lov av 24 juni 1931 nr. 19, tillater jeg mig herved på vegne av Brødbøfoss Elektrisitetsverk å ansøke om tillatelse for Brødbøfoss Elektrisitetsverk til å utføre til Sverige inntil 10 kW. pr. år. Energien vil i Sverige bli mottatt og anvendt i den almindelige elektrisitetsforsyning av et interessentskap bestående av

herrene R. Bergh, O. Olsson, C. Møller, A. C. M. Gramin og B. Magnusson, adresse Helgebodafoss, Sverige.

Efter den ovennevnte lov kan en tillatelse til å utføre elektrisk energi gjøres betinget av at der erlegges en årlig avgift til staten og kommuner. For øvrig kan, står det i loven, Kongen for tillatelsen opstille sådanne vilkår, som han anser stemmende med statens og almenhetens tarv. Under henvisning til den lille kraftmengde det her er tale om, går jeg ut fra at der for tillatelsen ikke vil bli opstillet nogen vilkår. Såfremt det offentlige måtte finne at statens eller almenhetens tarv krever at tillatelsen tidsbegrenses, ansøkes om en tidsfrist av 40 år.

Da der nu er fare for frost med derav følgende vanskeligheter med å bygge ledningen tillater jeg mig høfligst å ansøke om at nærværende andragende må bli innvilget hurtigst mulig.»

Den til utførsel bestemte energi vil bli uttatt fra det bestående ledningsnett ved Kjerret i Vinger herred.

Vinger herredsstyre har i møte den 16 desember 1933 enstemmig besluttet å uttale at Vinger kommune intet har å innvende mot søknaden.

Fylkesmannen i Hedmark har i påtegning hertil av 28 desember 1933 meddelt at han intet har å innvende mot at konsesjonen meddeles.

Hovedstyret vil anbefale at det tillates Brødbøfoss Elektrisitetsverk å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Hovildsrud i Eda Socken i Sverige.

Efter hvad det er opplyst i andragendet er det foreløbig spørsmål om å overføre bare 800 watt, men det søkes om tillatelse til å overføre inntil 10 kW.

I betraktning av at det her gjelder utførsel av et såvidt lite kvantum, vil man anbefale at der ikke betinges nogen avgift hverken til stat eller kommuner av den energi som tillatelsen omfatter.

Man vil videre anbefale at konsesjonen tidsbegrenses. Man har intet å bemerke til

at konsesjonen overensstemmende med andragendet gjøres gjeldende for et tidsrum av 40 år.

I tilslutning til nærværende andragende er det til Hovedstyret innkommet et andragende av 31 oktober 1933 fra Brødbølfoss Elektrisitetsverk om konsesjon på en 22 kV.'s ledning fra Kjerret i Vinger frem til Riksgrensen, hvor der på svensk side skal oppsettes en transformator. Såfremt tillatelse til utførsel av kraft blir gitt, vil Hovedstyret utferdige den nødvendige tillatelse til utførelse og drift av nevnte ledningsanlegg. Behandlet i hovedstyremøte den 10 februar 1934.»

Man har forelagt saken for Utenriksdepartementet, som i skrivelse av 5 mars 1934 har meddelt at det ikke har noget å bemerke mot at andragendet innvilges.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at den ansøkte utførselstillatelse blir meddelt i henhold til erhvervsloven av 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 § 23 a.

Man finner med hovedstyret ikke grunn til å anbefale at der tilknyttes tillatelsen betingelse om avgift til stat eller kommuner.

Tillatelsen foreslås tidsbegrenset til 40 år fra konsesjonens datum.

De øvrige vilkår som i almindelighet oppstilles ved kraftleiетillatelser antar man er upåkrevet i nærværende tilfelle, hvor det gjelder en så liten kraftmengde.

Forsåvidt utførselstillatelsen blir gitt vil hovedstyret meddele konsesjon på den nødvendige kraftledning til riksgrensen.

Man tillater sig således å
innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931, § 23 a Brødbølfoss Elektrisitetsverk å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Eda Socken i Sverige.

Tillatelsen gjelder for et tidsrum av 40 år fra konsesjonens datum.

9. Mesnavassdragets Brukseierforening.

(Tillatelse til ytterligere 4 meters senkning av Søndre Mesnavann samt forandring av manøvreringsreglement.)

Kgl. resol. av 16 mars 1934.

Ved kgl. resolusjon av 13 august 1920 er det gitt Mesnavassdragets Brukseierforening tillatelse i henhold til reguleringsloven av 14 desember 1917 til å regulere Nordre og Søndre Mesnavann i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer. Man tillater sig herom å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind VII, side 71—92. De godkjente planer går for Søndre Mesnavann ut på en samlet tappehøide av 3,50 m. hvorav 2½ m. senkning. Reglement for manøvrering av reguleringsdammene blev fastsatt ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921.

Under 20 januar 1934 har Mesnavassdragets Brukseierforening inngitt søknad om tillatelse til en ytterligere senkning av Søndre Mesnavann, således at den samlede reguleringshøide i dette vann blir 7,50 m.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 24 februar 1934 har avgitt sådan uttalelse:

«Det kgl. departement har under 25 januar d. å. sendt Hovedstyret til uttalelse en søknad med bilag fra Mesnavassdragets Brukseierforening om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Sør-Mesna. Søknaden, som er datert 20 januar 1934, lyder så:

«Ved kgl. resolusjon av 13 august 1920 har Mesnavassdragets Brukseierforening fått reguleringstillatelse for Sør- og Nord-Mesna og ved kgl. resolusjon av 12 november 1920 for sjøene i Tyrilivassdraget (opprinnelig gitt Ringsaker og Nes almenningestyre).

De samlede magasiner utgjør nu ca. 79 mill. m.³ motsvarende ca. 60 pct. av det gjennomsnittlige avløp for perioden 1919—32. Økningen av Mesnas lavvannsføring er beregnet til 1,9 m.³/sek., idet

elvens tidligere lavvannsføring er satt til 2 m.³/sek.

Vannføringen utnytttes av følgende fall-eiere, der tilsammen danner Mesnavassdragets Brukseierforening:

1. Mesna Kraftselskap:
 - a. Øvre anlegg 262,50 m.
 - b. Nedre anlegg 44 »
2. A/S Lillehammer Brenderi & Bryggeri 20,20 »
3. A/S Mesna Tresliperi & Kartongfabrik 24,35 »

Mesna Kraftselskap leverer den elektriske energi vesentlig for den almindelige elektrisitetsforsyning av byene Hamar og Lillehammer samt av landkommunene Nes, Ringsaker, Fåberg, Biri, Vardal, Vang og Furnes. De 2 andre deltagere i Brukseierforeningen anvender den regulerte vannføring for sine egne bedrifter.

Den nu regulerte vannføring er under normale nedbørsforhold tilstrekkelig for driften av våre nu utbyggede anlegg. Derimot var magasinene for små i de vanskelige år 1921—22.

Efter de ekstraordinære nedbørs- og avløpsforhold nu i årene 1932 og 1933 er våre magasiner likeledes i år så små at de ikke er tilstrekkelige for vinterens drift, til tross for at Mesna Kraftselskap har kjøpt elektrisk energi fra Gjøvikoverføringen for ca. kr. 45 000,00 og i 1932 for ca. kr. 50 000,00.

De ekstraordinære nedbørsforhold har også medført at belastningen er øket og at Mesna Kraftselskap gjennom utveksling av energi over Gjøvikoverføringen bl. a. har måttet overta energileveringen til Moelv Cellulosefabrikk, hvis kraftanlegg er stanset på grunn av vannmangel.

En fortsatt kraftleie i den utstrekning som er nødvendig for å undgå innskrenkning av den almindelige elektrisitetsforsyning vil bli uforholdsmessig kostbar, nemlig ca. kr. 18 000,00 pr. måned. For å undgå dette for resten av vinteren og for fremtidig såvidt mulig å sikre anleggenes ydeevne også i nedbørsfattige driftsår, har Mesna Kraftselskap anmodet oss om hvis

mulig å gå til ytterligere regulering av Mesnavassdraget.

Efter foretatte undersøkelser har vi funnet at den eneste rimelige mulighet for sådan ytterligere regulering er senkning av Sør-Mesna under nuværende reguleringsgrense — ved pumpning.

Propektet går ut på at der ved lavvann anbringes en fangdam i vår nuværende tapningskanal, hvorfra der med en stigning av 1:200 bygges en ca. 180 l.m. lang trefrenne innover i Sør-Mesna inntil tilstrekkelig dybde. — Ved enden av trefrennen plasseres på en stor pontongflåte 2 stykker centrifugalpumper, hver med en gjennomsnittlig ydeevne av ca. 1 000 liter/sek. Pumpene blir direkte tilkoblet en elektrisk motor på 100 elektriske hestekrefter. På pontongflåten plasseres også transformator for nedtransformering av den elektriske energi. Selve rennen med ramme bygges slik at den kan inntas og lagres efter bruken.

Anlegget får en kapasitet av ca. 6 mill. m.³ synkende til omkring 4 mill. m.³ pr. måned.

Vi regner med senere om nødvendig å kunne påbegynne pumpningen omkring 1 februar (i år 1 mars), hvorefter det ved denne regulering disponible magasin med den forutsatte ydeevne av pumpene kan beregnes til 12 à 15 mill. m.³

Arrangementet vil fremgå av vedlagte situasjonsplan.

Den nuværende reguleringshøide er 3,50 m., hvorav ca. 2,50 m. senkning. Den nye regulering med det forutsatte maskineri betinger da en ytterligere regulering av inntil ca. 3 m. eller tilsammen ca. 5,50 m. senkning. Der ansøkes dog om en samlet reguleringshøide av inntil 7,50 m.

Vi henviser også til vedlagte dybdekart over Sør-Mesna som i sin helhet er beliggende i Ringsaker kommune.

I nordre ende av vannet er på en liten strekning grusgrunn og meget langgrunt. For øvrig har breddene overalt fjell eller storstenet grunn av samme karakter som ved det straks nedenforliggende Nord-Mesna, som nu uttappes 8,30 m. Nogen som

helst fare for ras antas derfor ikke å være til stede. Heller ikke kan det antas at den forutsatte ytterligere senkning av Sør-Mesna kan medføre skade eller nevneverdige ulemper for ferdsel, fløtning eller fiske. Skade på jord, skog eller beite vil ikke bli forvoldt.

De samlede anleggsutgifter er beregnet til kr. 70 000,00 og samtlige nedenforliggende bruk deltar i reguleringen.

Anlegget er besluttet utført og den nødvendige bevilgning enstemmig gitt av Mesna Kraftselskaps representantskap med approbasjon av Lillehammer, Ringsaker og Nes kommunestyre. Beslutningene herom er sammen med lånebeslutning innsendt til Justisdepartementet til approbasjon. Imens har Brukseierforeningen forhandlet med grunneierne om forhåndstillatelse til den projekterte senkning.

Av vedlagte dokumenter vil fremgå at der er oppnådd enighet med samtlige grunneiere om reguleringens utførelse, herunder også med Ringsaker Almenning, hvis bruksberettigede har fiskeretten.

Reguleringen er også enstemmig anbefalt av Ringsaker herredsstyre og av Ringsaker Jakt- og fiskeriforening.

Herved skulde reguleringen være forelagt og anbefalt av samtlige de under reguleringslovens § 4 nevnte institusjoner.

Under henvisning til foranstående tillater Mesnavassdragets Brukseierforening sig å andra om tillatelse til å foreta en ytterligere senkning av Sør-Mesna med inntil 4 m. på samme betingelser som nu gjelder for regulering av Mesnavatnene. Den samlede reguleringshøide blir da 7,50 m. regnet fra dammens nuværende overløp.

Under henvisning hertil tillater vi oss å foreslå at vårt nuværende tapningsreglement forandres således at reguleringshøiden under «Særbestemmelser for Søndre Mesnavatn» punkt 1 forandres fra 3,50 m. til 7,50 m. og at der til punkt 2 tilføies

«og ikke lavere enn 3,50 m. før etter 1 februar». De øvrige bestemmelser i tapningsreglementet foreslås bibeholdt uforandret.»

Av de i søknaden nevnte overenskomster med grunneierne — hvoriblandt Ringsaker Almenning og Veldre Almenning — fremgår bl. a. at det forutsettes at vannstanden i Sør-Mesna således som før ikke må senkes lavere enn 0,75 m. under nuværende overløp før hvert års 1 desember og at senkningen under nuværende laveste vannstand ikke må påbegynnes før 1 februar. Under snesmeltningen om våren skal alle tapningsluker i Sør-Mesna være stengt inntil vannstanden påny har nådd 0,75 m. under dammens overløp. Det med grunneierne avtalte erstatningsbeløp omfatter mulig skade på fiske, vinterveier, vannkjøring m. v., men ikke skade ved eventuelle ras og mulig øket gjerdehold, erstatning herfor skal betales etter særskilt overenskomst. Likeledes skal erstatning for skade eller ulempe som påføres Ringsaker Almenningens sag svares for hver gang anlegget tas i bruk.

Ringsaker herredsstyre har i møte 16 desember 1933 enstemmig gitt søknaden sin tilslutning.

Ringsaker Jakt- og fiskeriforening har etter behandling i møte 4 januar 1934 intet å innvende. Den anfører at der formentlig bør anlegges fiske-trapp mellom Mesnavatnene.

Fylkesmannen i Hedmark anbefaler under 2 februar 1934 søknaden innvilget. Han opplyser at Ringsaker herredsstyre tidligere har godkjent Mesna Kraftselskaps vedtak om optagelse av lån til reguleringens gjennomførelse.

Norges Geologiske Undersøkelse, hvem saken er forelagt, har under 9 februar 1934 oversendt innberetning fra statsgeolog dr. G. Holmsen om resultatet av en befaring og undersøkelse 5—7 s. m. Han peker på at såvel Nord- som Sør-Mesna har vært regulert siden i 1920 så man nu har 14 års erfaring for den innflytelse reguleringen har hatt på bred-

der og i tilløpsosene. Stranden omkring Sør-Mesna består av bunnmorenegrus eller av sortert sand og grus avsatt av breelver. Recent elvegrus forekommer ved utløpene av Finøla og Bergunda og muligens nogen få andre steder. Bregruset er rikt stenførende, det er et solid materiale som er motstandsdyktig mot bølgeslagets erosjon. Det overleires i ganske stor utstrekning av et organisk sediment, gytje, som kan ha betydelig mektighet. Det er sannsynlig at der vil følge med en del av den ved pumpningen over til Nord-Mesna. Der finnes ler under gytjen, men den går ikke helt inn til stranden så eventuelle utrasninger i de løse sedimenter på bunnen vil ikke kunne forplante sig inn til den gamle strandlinje.

Statsgeologen omhandler derefter tilløpselvene som på grunn av den hittil stedfunne tapping har fordypet sig noget. Han forutsetter at den påtenkte ytterligere senkning av Sør-Mesna vil ha til følge at erosjonen i tilløpene vil foregå i et raskere tempo enn hittil. Man forstår ham dog så at der ikke er utsikt til at det vil skje i sådan utstrekning at det får betydning for bedømmelse av spørsmålet om hvorvidt reguleringsstillatelse bør meddeles.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Som anført i søknaden er den regulerede vannføring under normale nedbørforhold tilstrekkelig for driften av de nu utbyggede vannfall i Mesna, men magasinene er for små under ekstraordinære nedbørforhold som i 1921—22 og nu. Hensikten med reguleringen er å sikre anleggenes ydeevne også i så nedbørfattige år og således undgå å leie kraft som de nu har måttet ty til.

Ifølge her ved kontoret foretatte beregninger representerer den ansøkte regulering et tilskudd i lavvannføringen på 0,6 sm.³. I Mesnas 351 m. fall motsvarer det 2 800 nat.HK. Etter forholdene antas verdien av denne kraftøkning å måtte settes ganske høit.

På den annen side står skaden og ulempen som etter det foreliggende skulde bli liten.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Reguleringsstillatelsen av 13 august 1920 er gitt på ubegrenset tid for kommuner og for private fall for 50 år regnet fra konsesjonens datum. Av de øvrige betingelser nevner man avgiften til staten på kr. 0,50 pr. nat.HK. og til kommuner på kr. 0,25. Enn videre godtgjørelse til staten en gang for alle på kr. 1,00 pr. nat.HK. Plikt til kraftavståelse til kommuner og stat med de vanlige henholdsvis 10 og 5 pct. Hovedstyret har intet å bemerke ved at disse betingelser — således som ansøkt — blir gjort gjeldende også for den her omhandlede tilleggsregulering. Hvilken betydning den omsøkte ytterligere regulering kan ventes å ville ha for fisket har man ikke grunnlag til å bedømme. Man antar at konsesjonæren bør tilpliktes å anlegge, drive og vedlikeholde en fiskeutklekningsanstalt efter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse såfremt dette finner det nødvendig for derigjennem å avhjelpe skade som følge av reguleringen.

Ansøkerens forslag til endring av og tilføyelse til det nu gjeldende manøvreringsreglement har hovedstyret intet å bemerke til.

Søknaden er bekjentgjort i Kunngjørelsestidende den 2 og 5 februar 1934.

Efter å være gjort bekjent med det resultat hovedstyret således er kommet til har brukseierforeningen under 15 ds. svart således:

«I anledning av Deres ærede av 12 ds. skal vi tillate oss å meddele at der på grunnlag av ekspropriasjonsskjønn av 1921 i anledning den tidligere tillatte senkning av Sør-Mesna blev inngått en overenskomst, hvorefter Mesnavassdragets Brukseierforening innbetalte tilsammen kr. 4 350,00 til et fond for utbedring av fisket i Sør-Mesna.

Videre er der, visstnok av Ringsaker Jakt- og Fiskeriforening, allerede anlagt en utklekningsanstalt ved Sør-Mesna og der

er med støtte av ovennevnte fond år om annet sluppet yngel i Sør-Mesna. Fondet har vist sig fullt tilstrekkelig, idet kun en del av renteavkastningen er anvendt, således at fondet idag utgjør kr. 5 360,00. Der har efter forlydende endog vært tale om å utdele en del av fondet.

Ved den overenskomst vi har inngått med samtlige grunneiere langs Sør-Mesna og med Ringsaker Almennning, inngår også erstatning for mulig skade på fisket i det årlige erstatningsbeløp. Vi mener derfor at der ikke foreligger nogen som helst grunn til å forlange ytterligere foranstaltninger vedkommende fisket, hvorfor vi tillater oss å henstille at dette krav frafalles.

For øvrig har vi intet å bemerke.»

Fiskeriinspektøren som er gjort bekjent med denne skriftveksel har under 17 ds. meddelt at han slutter sig til hovedstyrets forslag om at fiskeutklekningsanstalt skal kunne kreves hvis Landbruksdepartementet finner det nødvendig for derigjennem å avhjelpe skade som følge av reguleringen. Muligens bør dog ordet «reguleringen» ombyttes med «tilleggsreguleringen».

Hovedstyret finner fremdeles at nevnte krav bør bibeholdes med den redaksjonsforandring som Fiskeriinspektøren har foreslått. Man har d. d. underrettet Brukseierforeningen herom.

I henhold til foranstående anbefaler altså hovedstyret at der meddeles tillatelse til den omsøkte ytterligere senkning av Sør-Mesna med inntil 4 m. under den tidligere tillatte laveste tapningsgrense. Man anbefaler videre at de betingelser som er tilknyttet reguleringstillatelsen av 13 august 1920 blir gjort gjeldende også for den her omhandlede tilleggsregulering. Konsesjonæren bør derhos tilpliktes å anlegge, drive og vedlikeholde en fiskeutklekningsanstalt etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse hvis dette finner det nødvendig for derigjennem å avhjelpe skade som følge av tilleggsreguleringen.

Man vedlegger forslag til ny ordlyd

for de deler av manøvreringsreglementet hvori det blir forandring, nemlig punktene 1 og 2.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 10 og 23 februar 1934.»

Det av hovedstyret avgitte forslag til forandring av manøvreringsreglementets særbestemmelser for Søndre Mesnavann er sålydende:

«1.

Søndre Mesnavann kan opdemmes til samme høide som tidligere og senkes således at man får en samlet reguleringshøide på 7,50 m.

2.

I tiden fra vårflommen er avløpet og inntil 1 desember skal manøvreringen foregå således at vannstanden ikke senkes lavere enn 0,75 m. under øverste reguleringsgrense (overløpet) og ikke lavere enn 3,50 m. før 1 februar.»

Departementet skal bemerke:

Søknaden om tilleggsregulering er foranlediget ved at magasinene med den nuværende regulering har vist sig for små under sådanne ekstraordinære nedbørs- og avløpsforhold, som man har hatt i de siste to år, således at brukseierforeningens medlem, Mesna Kraftselskap, har måttet leie suppleringskraft.

Den ansøkte ytterligere 4 meter senkning av Søndre Mesnavann antas å motsvare en kraftøkning på 2 800 nat.HK. i vassdragets utbyggede vannfall, som delvis utnyttes for industri, men for den største del til almindelig elektrisitetsforsyning i Mjøsdistriktene. De samlede anleggsutgifter er beregnet til kr. 70 000,00.

Der påregnes nogen skade på fiske og vinterveier samt ulemper ved vannkjøring m. v. og ulemper for Ringsaker Almennings sag i hvilken anledning der er truffet overenskomster med vedkommende grunneiere, hvoriblandt Ringsaker og Veldre almenninger.

Ifølge disse overenskomster, som over-

legges, skal der betales følgende årlige erstatninger:

Til Ringsaker almenning kr. 250,00 uansett om tapning foregår eller ei.

Til Veldre almenning kr. 100,00 for hvert år Sør-Mesna tappes under nuværende laveste reguleringsgrense.

Til de andre (19) grunneiere ved Sør-Mesna kr. 25,00 til hver uansett om tapning foregår eller ei.

Mulig skade som følge av ras eller øket gjerdehold samt besværliggjort eller umuliggjort adkomst til og fra Ringsaker almenningssag, er ikke innbefattet i de nevnte erstatningsbeløp, men blir å erstatte særskilt.

Ifølge de foretatte geologiske undersøkelser antas bl. a. erosjonen i tilløpselvne å ville foregå i et raskere tempo enn hittil. De herhen hørende skadevirkninger antas dog ikke å ville bli av sådant omfang at det kan ha betydning for spørsmålet om hvorvidt reguleringstillatelse bør meddeles.

Departementet er med hovedstyret kommet til at de fordeler tilleggsreguleringen vil bringe ansøkeren, er overveiende i forhold til skaden og ulempene samt omkostningene ved gjennomførelsen av foretaket, jfr. reguleringslovens § 8.

Man vil derfor anbefale den ansøkte reguleringstillatelse gitt.

Man vil i tilslutning til hovedstyret anbefale at de betingelser som i henhold til kgl. resolusjon av 13 august 1920 er knyttet til den nuværende regulering også gjøres gjeldende for den her omhandlede tilleggsregulering.

Hvad spesielt forholdet til fløtningen angår henviser man til post 11 i disse betingelser.

Som ytterligere vilkår antas dog å burde oppstilles følgende bestemmelser:

1.

Konsesjonæren plikter å anlegge, drive og vedlikeholde en fiskeutklekningsanstalt efter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse, hvis dette finner den nødvendig for derigjennem å avhjelpe skade som følge av tilleggsreguleringen.

2.

Til anlegg og drift av reguleringsanleggene ved Søndre og Nordre Mesnavann skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

3.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av reguleringsanleggene ved Søndre og Nordre Mesnavann anvende norske varer, forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske varés pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15

— femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Enn videre vil man anbefale at det ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921 fastsatte manøvreringsreglement forandres overensstemmende med hovedstyrets ovennevnte forslag.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates Mesnavassdragets Bruks-eierforening å regulere Søndre Mesnavann ved ytterligere 4 meters senkning overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 16 mars 1934 anførte betingelser.
2. Det ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Søndre og Nordre Mesnavann forandres således som anført i Arbeidsdepartementets foredrag av 16 mars 1934.

10. Aktieselskapet Union (Union Co.).

(Tillatelse til å endre selskapets vedtekter.)

Kgl. resol. av 6 april 1934.

Ved kgl. resolusjon av 27 oktober 1922 blev der i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917 § 36 annet ledd meddelt Aktieselskapet Union (Union Co.) tillatelse til i forbindelse med nedskrivning av den ordinære aksjekapital til 3,6 mill. kroner å utvide sin grunnkapital ved utstedelse av preferanseaksjer til et beløp av 20 mill. kroner samt ved utstedelse av nye ordinære aksjer til et beløp av 3,4 mill. kroner, således at selskapets samlede grunnkapital utgjør 27 mill. kroner, fordelt på 135 000 aksjer à kr. 200,00.

Tillatelsen blev tilknyttet følgende betingelser:

- «1. Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre og representantskap skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.
2. Bestemmelsene i § 3 i selskapets vedtekter om eiendomsovergang av ak-

sjene kan ikke forandres uten Kongens samtykke.

3. Selskapet skal senest innen utgangen av juni måned hvert år gjennom vedkommende overøvrighet innsende til Arbeidsdepartementet innberetning om mulige forandringer i styrets eller representantskapets sammensetning samt en ved den samlede bestyrelses underskrift betegnet fortegnelse over selskapets aksjonærer med opplysning om disses statsborgerlige stilling og hvor mange aksjer de hver især eier.»

Den i betingelsen post 2 nevnte § 3 i selskapets gjeldende vedtekter inneholder følgende bestemmelse, som i almindelighet vil utelukke overdragelse av aksjer til ikke norske statsborgere eller ikke helt norske selskaper:

«Enhver eiendomsovergang av aksjer må for å være gyldig overfor selskapet anmeldes for styret, som — uansett om vedkommende aksjer tidligere har tilhørt norske statsborgere eller ikke — har å nekte godkjenning av eiendomsovergang av aksjer til ikke norske statsborgere eller selskaper eller til norske selskaper, hvis grunnkapital ikke er helt norsk, herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske bankaksjeselskaper.»

Ved kgl. resolusjon av 13 juni 1930 blev det dernæst gitt selskapet tillatelse til i forbindelse med nedskrivning av den daværende grunnkapital til 10,7 mill. kroner å utvide grunnkapitalen til et samlet beløp av 18 mill. kroner.

Ved skrivelse av 19 januar 1934 har Union Co. søkt om adgang for styret til å godkjenne eiendomsovergang av aksjer til norske aksjeselskaper eller selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre og sete i Norge, når minst $\frac{8}{10}$ av grunnkapitalen er norsk.

Selskapets nevnte skrivelse er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 27 oktober 1922 fikk vårt selskap tillatelse til å utvide sin aktiekapital på vilkår som på forhånd var godkjent av selskapets styre. Blandt

vilkårene var at bestemmelsen i § 3 i selskapets vedtekter om eiendomsovergang av aktier ikke kunde forandres uten Kongens samtykke. Den nevnte bestemmelse lød — og lyder — således:

«Enhver eiendomsovergang av aktier maa for at være gyldig overfor selskapet anmeldes for styret, som — uanset om vedkommende aktier tidligere har tilhørt norske statsborgere eller ikke — har at negte godkjendelse av eiendomsovergang av aktier til ikke norske statsborgere eller selskaper eller til norske selskaper, hvis grunnkapital ikke er helt norsk, herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske bankaktieselskaper.»

For ordens skyld vedlegger vi et eksemplar av vedtektene således som de nu lyder, under særlig henvisning til §§ 3, 2. ledd, og 14.

Når vedtektenes § 3, 2. ledd forbyr styret å godkjenne eiendomsovergang av aktier til norske selskaper hvis grunnkapital ikke er «helt norsk», er det ikke tvilsomt at de uthevede ord, i overensstemmelse med den dagjeldende konsesjonslovgivning, var å forstå i strengt bokstavelig betydning. Senere er konsesjonslovgivningen som bekjent ved lov nr. 19 av 24 juni 1931 endret således at et aktieselskap nu av konsesjonslovene ansees som helt norsk, når det har helt norsk styre med sete i Norge, og minst $\frac{8}{10}$ av grunnkapitalen er norsk. Imidlertid medfører denne endring av konsesjonslovgivningen vel ikke uten videre at Unions vedtekter samtidig har fått et annet innhold.

Visstnok er der ved lov nr. 4 av 27 februar 1930 også foretatt endringer i Aktieloven, således at hovedregelen nu er at en aktieeier har rett til å overdra sine aktier, «med mindre noget annet er avtalt eller følger av lov». Men heller ikke denne lovforandring vil formentlig her gripe umiddelbart inn, da innskrenkningene i våre aktiers omsettelighet vel må sies å være behørig avtalt.

Rent formelt sett er vi derfor av den opfatning at vedtektenes § 3, 2. ledd fremdeles er gjeldende med det samme innhold

som i 1922, og at med andre ord vårt styre må nekte å godkjenne eiendomsovergang av aktier til norske selskaper hvis grunnkapital ikke er utelukkende norsk. Overensstemmende hermed er bestemmelsen også av oss praktisert. Imidlertid har det efter konsesjonslovgivningens revisjon i 1931 formodentlig ikke tilstrekkelig interesse for det offentlige å kreve regelen i våre vedtekter oprettholdt i sin oprinnelige strenghet. Der knytter sig saktens ingen offentlig interesse til at aktiene i vårt selskap nektes overdradd til noget aktieselskap eller selskap med begrenset ansvar, som efter den gjeldende konsesjonslovgivning er å anse som helt norsk.

Idet vi tør forutsette at det kgl. departement deler denne opfatning, vil vi også berøre spørsmålet om i hvilken form en lempning eventuelt kan foretas i våre regler om eiendomsovergang av aktier, således som de hittil av oss har vært forstått og praktisert. Den formelt uangripeligste fremgangsmåte vilde unektelig være at der ved kgl. resolusjon meddeles oss tillatelse til å endre vedtektenes § 3, 2. ledd, f. eks. således at ordet «helt» går ut, og at vedtektsforandringen derefter blir besluttet av selskapets generalforsamling. Men denne fremgangsmåte er omstendelig og vil kreve adskillig tid. Såvidt vi forstår, måtte det for selskapet være fullt tilstrekkelig hvis det kgl. departement offisielt meddeler oss at der fra departementets side ikke vil være noget å bemerke til at vedtektenes § 3, 2. ledd herefter av selskapet forstås og praktiseres således som foran antydnet, så at vårt styre herefter kan godkjenne eiendomsovergang av aktier til norske aktieselskaper eller selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre og sete i Norge, når minst $\frac{8}{10}$ av grunnkapitalen er norsk.

Da vår henvendelse er foranlediget ved et konkret tilfelle, vilde vi være særdeles forbundne for et hurtig svar.»

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elek-

frisitetsvesenet, som under 12 februar 1934 har meddelt at det er enig i at et aksjeselskap med helt norsk styre med sete i Norge og hvis grunnkapital for minst $\frac{8}{10}$'s vedkommende er norsk bør kunne ha adgang til å erverve aksjer.

Departementet var i tvil om hvorvidt den av selskapet ansøkte lempning med hensyn til betingelsene for eiendomsovergang av selskapets aksjer kunde meddeles i den av selskapet ansøkte form. Man innhentet derfor en uttalelse fra Justisdepartementet, datert 13 mars 1934, som hitsettes:

«Dette departement vil finne det rimelig at A/S Union ved kgl. resolusjon får samtykke til å forandre vedtektenes § 3 således at det blir adgang til å godkjenne eiendomsovergang av aktier til norske aktieselskaper eller andre selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre med sete i Norge, når minst $\frac{8}{10}$ av grunnkapitalen er norsk, jfr. den almindelige konsesjonslovs § 19 (tilleggslov av 24 juni 1931). Derimot antar man at det ærede departement ikke kan gi noget samtykke til at Unions styre i strid med den nu gjeldende bestemmelse godkjenner overdragelse av aktier til selskaper som ikke har helt norsk grunnkapital.»

I skrivelse av 19 mars 1934 meddelte man derefter selskapet at departementet i tilslutning til Justisdepartementets uttalelse antok at bestemmelsen i § 3, annet ledd i selskapets vedtekter ikke kunde fortolkes og praktiseres som av selskapet ansøkt, medmindre vedtektenes ordlyd blev forandret. Man meddelte at departementet i tilfelle vilde kunne anbefale kgl. tillatelse gitt til en sådan vedtektsforandring og utbød eventuelt andragende herom.

Under 23 mars 1934 har advokat J. Grøn Lund på selskapets vegne innsendt søknad om kgl. tillatelse til å gi vedtektenes § 3, annet ledd følgende endrede ordlyd:

«Enhver eiendomsovergang av aktier maa for at være gyldig overfor selskapet anmeldes for styret som — uanset om ved-

kommende aktier tidligere har tilhørt norske statsborgere eller ikke — har at negte godkjendelse av eiendomsovergang av aktier til ikke norske statsborgere eller selskaper eller til norske selskaper, hvis grunnkapital ikke for mindst $\frac{8}{10}$ er norsk, herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske aktiebankere.» (Endringene er fremhevet.)

Endringen er vedtatt av selskapets styre og representantskap og vil i tilfelle bli forelagt for selskapets ordinære generalforsamling 11 april førstk.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at A/S Unions vedtekter tillates endret således at et aksjeselskap med helt norsk styre med sete i Norge og hvis grunnkapital for minst $\frac{8}{10}$ dels vedkommende er norsk vil kunne erverve aksjer i A/S Union. Man har intet å bemerke ved det av selskapet formulerte utkast til ny ordlyd av vedtektenes § 3, annet ledd.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates Aktieselskapet Union (Union Co.) å forandre § 3, annet ledd i sine vedtekter således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 6 april 1934.

11. The International Aluminium Company Ltd.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i A/S Haugvik Smelteverk.)

Kgl. resol. av 18 mai 1934.

Ved Stortingets beslutning av 9 juli 1926 blev der meddelt samtykke bl. a. til bortleie av inntil 36 000 kW. elektrisk energi fra Glomfjord kraftverk til A/S Haugvik Smelteverk og ennvidere samtykke til utferdigelse av konsesjon på kraftleien i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 23 jfr. § 20. Man henviser herom til St. prp. nr. 84, 1926, innst. S. nr. 186, 1926 og St. forh. for 1926 side 2354—56.

Det var forutsatt at A/S Haugvik

Smelteverk skulde finansieres av et konsortium representert ved det engelske selskap Aluminium Corporation Ltd., som var opplyst å disponere egne vannkraftanlegg og aluminiumsfabrikker m. v. ved Dolgarrog i Conway Valley i North Wales.

Ang. den utferdigede kraftleiekonsesjon henviser man til kgl. resolusjoner av 6 august, 8 oktober og 3 desember 1926, inntatt i «Meddelte Vassdragkonsesjoner» for 1926, side 90—94, 109—111 og 136—141.

Ifølge konsesjonsbetingelsenes post 2 skal selskapet ha sitt sete i Meløy herred og direksjonen til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere, bosatt i Norge.

Ved Stortingets vedtak av 27 mai 1931 blev selskapet på ansøking innrømmet visse lempninger i kraftleiekontrakten. Man henviser herom til St. prp. nr. 22, 1931, innst. S. nr. 40, 1931 og St. forh. for s. å. side 1360—62.

Under 24 juni 1932 fattet Stortinget derhos følgende beslutning om ytterligere lempninger i kraftleien m. v.:

«Stortinget samtykker i de av Arbeidsdepartementet i brev av 16 og 17 juni d. a. foreslåtte endringer i betingelsene for A/S Haugvik Smelteverks kraftleie fra Glomfjord kraftverk m. v.»

Man henviser herom til St. prp. nr. 77, 1932, innst. S. nr. 157, 1932 og St. forh. for s. a. side 2290.

I sistnevnte proposisjon var foruten forslag om lempninger i betingelsene for selskapets leie av kraft også omhandlet spørsmålet om kgl. tillatelse for The International Aluminium Company Ltd. til å erverve aksjemajoriteten i A/S Haugvik Smelteverk. Der var citert følgende skrivelse herom fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektristetsvesenet, datert 24 mai 1932:

«Under 3 mars 1932 har det ærede departement bl. a. oversendt en fra A/S Haugvik Smelteverk mottatt aksjonærfor-tegnelse av 17 februar 1932, hvorav fremgår at aksjemajoriteten i selskapet innehas av The International Aluminium Company Ltd. Departementet meddeler at spørsmålet om kgl. tillatelse i henhold til erhvervs-

lovens § 36 for vedkommende engelske selskap må bli å opta til behandling og utber sig hovedstyrets uttalelse herom.

Man har i anledning herav innhentet en uttalelse fra A/S Haugvik Smelteverk ved advokat Gerh. Holm av 4 mars 1932 som er sålydende:

«Under henvisning til mine telefonsamtaler idag med hr. generaldirektør Rogstad tillater jeg mig å bekrefte følgende opplysninger som jeg meddelte ham pr. telefon:

Det var Aluminium Corporation Limited som i juni 1926 fikk tillatelse til å stifte et norsk aksjeselskap under navn av A/S Haugvik Smelteverk i overensstemmelse med et foreliggende utkast til vedtekter, og med plikt for dette selskap til å overta de allerede dengang utarbejdede kontraktutkast og konsesjonsvilkår (erklæring av 28 juni 1926).

Imidlertid blev det høsten 1926 besluttet at aksjene i Haugvik Smelteverk (med undtagelse av 6, som skulde lyde på privatpersoner) ikke skulde tegnes av Aluminium Corporation, men av dettes datterselskap The Bauxite Refining Company.

Sistnevnte selskap blev reorganisert og betydelig utvidet og fikk da også et nytt navn, nemlig International Aluminium Company. Formell beslutning av navneforandringen sees av aksjeprotokollen å være fattet 7 desember 1926. Da aksjebrevene senere blev utferdiget blev derfor disse utstedt til International Aluminium Company, hvilket navn også blev innført i Haugviks aksjeprotokoll for såvidt angår selskapets 2994 aksjer.

Som nevnt blev The Bauxite Refining Company's kapital betydelig utvidet i anledning av at Haugvik Smelteverk blev stiftet. Jeg kan ikke finne noget notat om selskapets tidligere kapital, men den nye aksjekapital utgjør ifølge et trykt årsregnskap for 1930 som jeg har liggende foran mig:

250 000 7 pct. kumulative pre-	
feranseaksjer à £ 1	£ 250 000
250 000 ordinære aksjer à £ 1	£ 250 000
	<u>£ 500 000</u>

Av preferansekapitalen var £ 1 800 ennå ikke effektiv («issued»). Om dette nå er tilfellet vet jeg ikke.

Det blev gitt Vassdragsvesenet opplysning om at International Aluminium Company hadde tegnet aksjene istedenfor Al. Corporation som oprindelig forutsatt, og dette vakte ingen innvending, da det blev opplyst at det nye selskapet var et bedre fundert selskap enn Al. Corporation.

Om der er erhvervet nogen spesiell tillatelse for I. A. C. til å erverve aksjene i Haugvik Smelteverk, kan jeg ikke nå erindre, men en sådan tillatelse må i ethvert fall kunne utledes av de forhandlinger som ledet til dannelsen av Haugvik Smelteverk og de i 1926 utferdigede kontrakter m. v.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Forhandlingene om leie av kraft fra Glomfjord kraftverk blev i sin tid ført med representanter for Aluminium Corporation Ltd., men det var allerede da på det rene at foruten dette selskap var også The Bauxite Refining Company Ltd. direkte interessert, jfr. St. prp. nr. 84 for 1926 s. 2, spalte 2. Som foran opplyst blev det imidlertid The Bauxite Refining Company Ltd., som er et datterselskap av Aluminium Corporation Ltd., som tegnet aksjene i A/S Haugvik Smelteverk. Nevnte selskap blev i anledning herav betydelig utvidet og i overensstemmelse med den utvidede virksomhet med fremstilling av ferdig aluminium blev selskapets navn forandret til The International Aluminium Co.

Spørsmålet om hvorvidt det selskap som skulde danne A/S Haugvik Smelteverk også skulde ha adgang til å inneha aksjemajoriteten kan ikke sees direkte berørt under de forhandlinger som blev ført om bortleie av Glomfjordkraften og de dermed i forbindelse stående forhold. Nogen formell tillatelse hertil er iallfall ikke meddelt. I realiteten må dog tillatelse til å erverve aksjemajoriteten være gitt i og med forutsetningen om at Aluminium Corporation Ltd. skulde danne A/S Haugvik Smelteverk

for overtagelse av kraftleiekontrakten. Man måtte da vite at Aluminium Corporation Ltd. vilde komme til å overta majoriteten av aksjene og man må således gå ut fra som gitt at hvis spørsmålet var kommet op vilde formell tillatelse til å eie aksjemajoriteten blitt meddelt.

Stillingen er da nå den at International Aluminium Company som er et datterselskap av Aluminium Corporation Ltd., og som under forhandlingene blev nevnt som direkte interessert i A/S Haugvik Smelteverk står som innehaver av aksjemajoriteten. Man kan vel med hensyn til dette selskap gjøre samme resonnement gjeldende som med hensyn til Aluminium Corporation Ltd. og gå ut fra at formell tillatelse var blitt meddelt i fall spørsmålet var blitt reist i 1926.

Hovedstyret vil foreslå at The International Aluminium Company meddeles tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Haugvik Smelteverk på følgende betingelser:

1. Tillatelsen utløper samtidig med A/S Haugvik Smelteverks konsesjon, senest 1 oktober 1932.

2. Alle retts tvister som måtte opstå mellom The International Aluminium Company, London på den ene side og staten eller norske rettssubjekter på den annen side angående konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge, skal avgjøres ved norske domstoler og efter norsk rett.

Selskapet skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket, som i alle anliggender vedrørende konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Denne representant skal være et ansvarlig norsk medlem av styret i A/S Haugvik Smelteverk og godkjennes av Arbeidsdepartementet.

I brev av 23 f. m. har man tilskrevet direktør S. Kloumann med henstilling om at der søkes bragt på «det rene, hvorvidt der fra vedkommende vil bli reist nogen innsigelse mot ovennevnte betingelser». Ifølge muntlig meddelelse fra direktør S. Kloumann vil man få svar så snart han er

kommet tilbake fra en nettop forestående reise til England i anledning av denne sak.

De med departementets skrivelse 3 mars 1932 mottatte bilag følger vedlagt tilbake.

Behandlet i møte den 21 mai 1932.»

Departementet anførte i tilslutning hertil at man samtidig med innvilgelsen av lempingene i kraftleiebetingelsene vilde anbefale at der i henhold til konsesjonslovens § 36 blev utferdiget kgl. tillatelse for The International Aluminium Company Ltd., London til å inneha majoriteten av aksjene i A/S Haugvik Smelteverk på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Efter at man hadde innhentet erklæringer såvel fra A/S Haugvik Smelteverk som fra The International Aluminium Co. Ltd. om vedtagelse av de såvel for leiebetingelsenes lempning som for aksjeerhvervelsen opstilte betingelser, blev saken påny forelagt Stortinget ved St. med. nr. 12, 1934.

I sistnevnte dokument anførte departementet at det efter det foreliggende antok at de av Stortinget vedtatte endringer i betingelsene for A/S Haugvik Smelteverks kraftleie burde kunne gjøres effektive likesom der samtidig burde kunne utferdiges kgl. tillatelse overensstemmende med konsesjonslovens § 36 for The International Aluminium Company Ltd., London til å inneha mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Haugvik Smelteverk.

Hertil har Stortinget sluttet sig i forbindelse med behandlingen av budgettet for drift av statens kraftverker og reguleringsanlegg for budgettåret 1934—35, idet det har besluttet: «St. med. nr. 12, 1934, vedlegges protokollen.»

Fra A/S Haugvik Smelteverk har man under 21 mars 1934 mottatt følgende opgave over selskapets aksjonærer og styre:

«I henhold til lov av 14 desember 1917, om erhverv av vannfall m. v., jfr. lov av 24 juni 1931, tillater jeg mig herved på vegne av A/S Haugvik Smelteverk å innberette, at selskapets 3 000 aksjer nu tilhører følgende aksjonærer:

1. Robert William Cooper M. C. J. P. Tackley Park, Oxfordshire.
2. The International Aluminium Company Ltd., Wellington House, Buckingham Gate, London S. W. 1.
3. Samuel G. Bibby, Nether Hall, Sutton, Surrey.
4. The International Aluminium Company Ltd.
5. Direktør Sigurd Kloumann, Snarøen.
6. Advokat Georg Lous, Abbediengen, Skøyen.
- 7—3 000. The International Aluminium Company Ltd.

Selskapets styre består siden 13 mai 1933 av følgende herrer:

1. Major Robert William Cooper, Tackley Park, Oxfordshire, England, styrets formann.
2. Direktør Sigurd Kloumann, Snarøen, viceformann.
3. Regjeringsadvokat Kristian Johanssen, Vinderen.
4. Advokat Georg Lous, Abbediengen, Skøyen.

Samtlige styremedlemmer velges hvert år.»

Departementet vil anbefale at der nu utferdiges kgl. tillatelse for The International Aluminium Company Ltd. til å erhverve aksjemajoriteten i A/S Haugvik Smelteverk på de betingelser som blev nevnt i St. prp. nr. 77, 1932, nemlig:

1. Tillatelsen utløper samtidig med A/S Haugvik Smelteverks konsesjon, senest 1 oktober 1932.

2. Alle rettstvister som måtte opstå mellom The International Aluminium Company, London på den ene side og staten eller norske rettssubjekter på den annen side angående konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge, skal avgjøres ved norske domstoler og efter norsk rett.

Selskapet skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket, som i alle anliggender vedrørende konsesjonen og selskapets virksomhet i Norge er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Denne representant skal være et ansvarlig

norsk medlem av styret i A/S Haugvik Smelteverk og godkjennes av Arbeidsdepartementet.

Disse betingelser er vedtatt av The International Aluminium Company.

Som The International Aluminium Company Ltd.s fullmektig her i riket har selskapet utpekt advokat Georg Lous, Oslo.

Departementet har intet å innvende herimot.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 The International Aluminium Company Ltd., London å erverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i A/S Haugvik Smelteverk.

Tillatelsen tilknyttes de i Arbeidsdepartementets foredrag av 18 mai 1934 anførte vilkår.

12. The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.

(Tillatelse til å bruke den vannkraft som ved Bygdinreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen m. v.)

Kgl. resol. av 15 juni 1934.

Stortinget har under 5 juni 1934 fattet følgende beslutning:

«De ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921 og 5 juli 1928 henholdsvis for Aursunden og Bygdin fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner nedsettes i henhold til reguleringslovens § 11 punkt 6, for såvidt angår The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.'s bruk av A/S Hafslunds del av reguleringsvannet i Sarpsfossen med 50 pct. for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1934.»

Man henviser herom til St. prp. nr. 56, 1934 og innst. S. nr. 129 for s. å.

I nevnte proposisjon er anført bl. a. følgende:

«Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse,

datert 17 mars 1934, angående søknad fra A/S Borregaard om tillatelse til å benytte den vannkraft som innvinnes ved Bygdinreguleringen i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen, så lenge sistnevnte selskap ikke ønsker selv å bruke den. Søknaden er dog betinget av at ansøkeren opnår lempninger med hensyn til de i reguleringsbestemmelsene så vel for Aursunden som for Bygdin opstilte økonomiske forpliktelser.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 13 januar 1931 fikk The Kellner Partington Paper Pulp Co., Ltd. tillatelse til å benytte den vannkraft som ved Aursundreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen så lenge sistnevnte selskap ikke ønsker selv å bruke denne vannkraft.

Denne tillatelse er hittil ikke blitt benyttet av selskapet, som har hevdet at de for reguleringen betingede avgifter til stat og kommuner sammen med den godtgjørelse som Brukseierforeningen forlangte for sin del vilde gjøre kraften altfor kostbar i betraktning av at det kun gjør bruk av den som sekundakraft.

Under 15 januar 1934 har A/S Borregaard tilskrevet hovedstyret således:

«Som det vil erindres androg vi i 1930 det ærede hovedstyre om tillatelse til å benytte det vann fra Aursundreguleringen som tappes ubenyttet forbi Sarpsfossen, idet vi vilde anvende den derved produserte elektriske energi til fremstilling av damp. For vannet erklærte vi oss villig til å betale hvad vi derved vilde innspare i kull ÷ 25 pct.

Efter endel forhandlinger meddelte imidlertid hovedstyret at saken i tilfelle måtte fremmes for Stortinget, og vi sluttet oss dengang til hovedstyrets opfatning at den ikke var av slike dimensjoner for oss at vi hadde nogen interesse av å få den fremmet.

Siden den tid er imidlertid saken blitt adskillig større for såvidt som vi nu også tapper betydelig vann fra Bygdin forbi. Dessuten er landets kullsituasjon nu for-

andret således at vi er nødt til å kjøpe kull til overpris fra England, og endelig vil vi for prinsippets skyld atter ta saken op. Vi tør derfor anmode det ærede hovedstyre om å fremme den for de instanser det måtte være nødvendig, og skal i den anledning anføre følgende:

Som det vil være bekjent, eies Sarpsfossen av A/S Borregaard og A/S Hafslund, idet begge selskaper har like rettigheter med hver sin kraftstasjon på sin respektive elveside.

Som det videre vil være bekjent, deltar A/S Borregaard så vel i Aursund- som Bygdinreguleringen for den halvpart selskapet har rett til. A/S Hafslund har imidlertid foreløbig ikke anledning til å bruke sin del av reguleringene, idet Hafslund kraftstasjon først må ombygges, og følgelig må det reguleringsvann som vi ikke har rett til å bruke, og som A/S Hafslund ikke kan bruke, tappes ubenyttet forbi anleggene.

Da vi imidlertid i våre stasjoner har tilstrekkelig maskininstallasjon og dessuten elektriske dampkjeler, kan vi benytte vannet til dampfremstilling, og vi synes det er helt meningsløst at vannet tappes ubenyttet i havet, samtidig som vi importerer kull til dampfremstilling.

Vi skal nedenfor fremkomme med en beregning over den kullmengde som årlig kan innspares ved å ta det ledige vann i bruk.

Går man ut fra den midlere vannføring for Glomma i en 10-års periode, vil det sees at lavvannsperioden gjennomsnittlig kan regnes fra 15 desember til 1 april. I denne periode kan vi utnytte vannet alle hverdager, altså tilsammen 87 dager. (I søndagsdøgnet har vi som regel overflod av vann, idet fabrikkene da står.)

Regnes den halve Aursundsregulering til 6 sm.³ og den halve Bygdinregulering til 11,5 sm.³, utgjør det i vår kraftstasjon med 19 m. fall ca.:

$17,5 \cdot 19 \cdot 10 \cdot 24 \cdot 87 \cdot 0,736 = 5\,150\,000$ kWh., som igjen tilsvarer:

$$\frac{5\,150\,000}{6\,000} = 860 \text{ tonn kull,}$$

idet vi med tilstrekkelig nøiaktighet kan gå ut fra at 6 000 kWh. tilsvarer 1 tonn kull.

I stedet for å importere 860 tonn kull årlig, og samtidig se på at der tappes reguleringsvann forbi våre anlegg, tillater vi oss derfor å andra om å få benytte det ledige reguleringsvann fra Bygdin- og Aursundreguleringen, så lenge ikke A/S Hafslund gjør krav på det.

Som vederlag for dette er vi villig til så lenge forholdet varer, årlig å betale verdien av 860 tonn, beregnet etter den i året gjeldende kullpris levert på våre kjele- rister, med fradrag av 25 pct. Vi er også villig til å betale den avgift som skal erlegges pr. nat.HK. en gang for alle.

Idet vi går ut fra at det ærede hovedstyre deler vår opfatning og finner det nasjonaløkonomisk helt meningsløst å tappe forbi norsk vannkraft, som utnyttet kan erstatte importerte kull, tør vi håpe en hurtig ekspedisjon og en gunstig avgjørelse.»

Glommens og Lågens Bruks- eierforening, hvem saken er forelagt herfra, har ifølge brev av 15 februar 1934 intet å innvende mot at Borregaardselskapet midlertidig — så lenge A/S Hafslund ikke selv ønsker å bruke vannet — får benytte den halvpart av reguleringsvannet fra Aursunden og Bygdin som Hafslund ennå ikke har tatt i bruk i Sarpsfossen. Bruks- eierforeningen krever en årlig godtgjørelse av kr. 4 000,00 for Aursundvannet og kr. 8 000,00 for Bygdinvannet uansett om vannet benyttes eller ikke og forutsetter at leieforholdet kan opsies 1 juli hvert år til ophør 1 oktober s. å. og at eventuelle avgifter til stat og kommuner er foreningen utedkommende.

Hovedstyret skal bemerke:

Nærværende sak faller i to deler, nemlig tillatelse etter reguleringslovens § 18 og dernæst nedsettelse av avgiftene, idet den i andragendet stilte forutsetning supplert med Brukseierforeningens krav ellers ikke blir opfylt. Man skal behandle de to spørsmål hver for sig.

Som nevnt har Borregaardselskapet fått

tillatelse til å benytte den del av reguleringsvannet fra Aursunden som faller på A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen. Det blir altså nu spørsmål om en lignende tillatelse forsåvidt angår reguleringsvannet fra Bygdin.

De samme grunner som talte for tillatelsen av 1931 angående Aursundreguleringen er også til stede her. Hovedstyret vil derfor anbefale at The Kellner Partington Paper Pulp Co. — i medhold av reguleringslovens § 18 — også får tillatelse til å bruke den vannkraft som ved Bygdinreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen så lenge dette selskap ikke selv vil bruke vannet i sitt anlegg.

De forpliktelser som selskapet etter nevnte lovparagraf må overta, blir for det første årlige avgifter etter § 11 post 1 og godtgjørelse en gang for alle etter § 13 og dernæst årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier.

Man skal dernæst behandle avgiftsspørsmålet.

For Bygdinreguleringen er der betinget:

Årlig til staten . .	kr. 0,20	pr. innv. nat.HK.		
» » kommu-				
ner i de første				
5 år	» 1,30	» »	»	
senere	» 1,80	» »	»	
Godtgjørelse til				
staten en gang				
for alle	» 1,00	» »	»	

Bygdinreguleringen antas fullt gjennomført å øke vannføringen i nedre Glomma med 23 sm.³. Den til Hafslunds halvdel av vannet svarende kraftøkning i Borregaards anlegg skulde da bli ca. 2 900 nat.HK. og den årlige avgift altså ca. kr. 580,00 til staten og ca. kr. 3 800,00 til kommuner. Fra 1 juli 1936, fra hvilket tidspunkt den høiere avgiftssats gjelder, blir kommuneavgiften ca. kr. 5 200,00. Den samlede årsavgift skulde altså bli ca. kr. 4 400,00 resp. ca. kr. 5 800,00. Godtgjørelsen til staten en gang for alle blir ca. kr. 2 900,00.

For Aursunden, som antas å øke vannføringen med 12 sm.³, blir den halve kraftøkning ca. 1 500 nat.HK. Satsene er:

Årlig til staten, i				
de første 5 år .	kr. 1,00	pr. innv. nat.HK.		
senere	» 1,50	» »	»	
Årlig til kommu-				
ner	» 0,50	» »	»	
En gang for alle				
til staten	» 1,00	» »	»	

Her gjelder den høieste sats slik at den årlige avgift altså ialt ca. kr. 3 000,00, hvorav til staten ca. kr. 2 250 og til kommuner ca. kr. 750,00. Godtgjørelsen til staten en gang for alle ca. kr. 1 500,00.

Ansøkeren regner som det vil sees med å kunne innspare 860 tonn kull ved å bruke også Hafslunds del av reguleringsvannet fra de to magasiner og er villig til å betale årlig verdien av 860 tonn kull beregnet etter den i året gjeldende kullpris for levering på kjeleristene med fradrag av 25 pct. Dessuten også godtgjørelsen en gang for alle.

Ifølge et brev hertil av 5 februar i år fra A/S Borregaard var selskapets kullpris i desember f. å. kr. 14,02 pr. tonn for levering på kjeleristen. For inneværende år kan etter samme kilde regnes med en kullpris av kr. 15,50 i første halvår og kr. 16,50 i annet halvår. Regnes med en pris av kr. 16,00, skulde altså den samlede årsbetaling bli ca. kr. 10 300,00. Dette er altså mindre enn de kr. 12 000,00 som Brukseierforeningen krever alene.

Ansøkeren bygger imidlertid på en i forhold til de påregnede vannføringssøkninger noget kort lavvannsperiode, i virkeligheten vil han år om annet innvinne et større antall kWh. — Hovedstyret antar at det vil svare sig for selskapet å bruke vannet istedenfor kull om det i tillegg til de nevnte beløp til Brukseierforeningen betaler årsavgifter etter halvparten av de betingede satser. Disse gir etter foranstående for Bygdin ca. kr. 4 400,00 til 1 juli 1936 og senere ca. kr. 5 800,00 og for Aursunden ca. kr. 3 000,00. Det blir tilsammen ca. kr. 7 400,00 til 1 juli 1936 og senere ca.

kr. 8 800,00. Halvparten herav gir altså henholdsvis ca. kr. 3 700,00 og ca. kr. 4 400,00. Legges hertil de kr. 12 000,00 som Brukseierforeningen forlanger, vil det samlede årsbeløp dreie om kr. 15 700,00 stigende til kr. 16 400,00 fra 1 juli 1936. Hertil kommer da godtgjørelsen til staten en gang for alle med kr. 4 000,00.

Efter reguleringslovens § 11 punkt 6 kan under særegne omstendigheter Kongen eller Stortinget — hvis det gjelder regulering som har vært forelagt dette — for et bestemt tidsrum nedsette eller ettergi avgiften. Loven sier intet om hvilke særegne omstendigheter det her er tenkt på. I det foreliggende tilfelle er det spørsmålet om en rent midlertidig bruk av reguleringsvann, og det står for hovedstyret som rimelig å regne dette som en særegen omstendighet i lovens forstand. — Etter dette og det foran anførte vil hovedstyret anbefale at man i medhold av nevnte lovbestemmelse nedsetter de årlige avgifter til stat og kommuner til det halve forsåvidt angår Borregaards bruk av Hafslunds del av reguleringsvannet fra Bygdin og Aursunden.

Forsåvidt angår kommuneavgiften, henleder man oppmerksomheten på at det her ikke er tale om å redusere en avgiftsinntekt som vedkommende kommune har. Tvert om kan man si at en ordning som nevnt skaffer kommunene inntekter som de ellers ikke vilde få.

Det vilde så vidt skjønnes her være praktisk å gjøre nedsettelsen gjeldende så lenge tillatelsen efter reguleringslovens § 18 står ved makt, altså så lenge A/S Hafslund ikke selv gjør bruk av det omhandlede reguleringsvann. Efter reguleringsloven skal imidlertid nedsettelsen i tilfelle gjøres gjeldende for et bestemt tidsrum, altså så vidt skjønnes for en på forhånd avgrenset tid. Man foreslår dette tidsrum satt til 10 år regnet fra 1 juli 1934.

Man underrettet 23 februar 1934 Borregaardselskapet om det resultat hovedstyret var kommet til og fikk svar datert 27 s. m. gående ut på at det efter omstendighetene kan akseptere hovedstyrets forslag på følgende betingelser:

- «1) at vi får vår proratariske andel i de kr. 12 000,00 som innbetales til Brukseierforeningen;
- 2) at vi når som helst kan opsi overenskomsten, som meddelt i hovedstyrets brev til oss av 29 mai 1931, bilagt med avskrift av Arbeidsdepartementets skrivelse til hovedstyret av 22 s. m.;
- 3) at utlegget en gang for alle blir oss refundert av A/S Hafslund når dette selskap engang går inn i reguleringen.»

Hvad det første punkt angår, har Brukseierforeningen på foranledning under 7 ds. meddelt at omhandlede reguleringsbidrag ved utrepartering av de årlige driftsutgifter vil bli proratarisk godskrevet de ordinært deltagende bruk i hver regulering.

Hvad punkt 2 angår, skulde saken også være klar, se departementets brev hertil av 22 mai 1931 ang. Aursundreguleringen.

Hvad endelig angår punkt 3, har A/S Hafslund erklært å ville refundere A/S Borregaard det utlegg dette selskap får som avgift til det offentlige en gang for alle, nemlig ca. kr. 1 500 for Aursunden og ca. kr. 2 900,00 for Bygdin, tilsammen kr. 4 400,00 når Hafslund senere går inn i disse reguleringer, jfr. selskapets brev av 14 mars sl.

Saken skulde efter dette være i orden.

Hovedstyret foreslår i henhold til foranstående

- 1) at det i medhold av reguleringslovens § 18 meddeles The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd. tillatelse til å benytte den vannkraft som ved Bygdinreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen så lenge sistnevnte selskap ikke selv vil bruke denne vannkraft i sitt anlegg;
- 2) at det i medhold av reguleringslovens § 11 pkt. 6 besluttes at de i reguleringstillatelsene av 13 mai 1921 og 5 juli 1928 henholdsvis for Aursunden og Bygdin fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner nedsettes til det halve for Borregaardselskapets bruk av A/S Hafslunds del av reguleringsvannet i Sarpsfossen fra de nevnte to sjøer for

et tidsrum av 10 år regnet fra 1 juli 1934.

Da såvel Bygdinreguleringen som Aursundreguleringen har vært forelagt Stortinget, jfr. St. prp. nr. 92 for 1928 og nr. 44 for 1921, må formentlig spørsmålet om nedsettelse av avgiftene innbringes for dette.

Dokumentene følger.

Behandlet i møte den 23 februar 1934.»

Departementet skal bemerke:

Reguleringslovens § 18 lyder således:

«Kongen kan tillate eieren av den ene side i et vassdrag å benytte hele den vannkraft som er innvunnet ved reguleringen, hvis eieren av den motsatte side ikke har tatt del i reguleringen og så lenge han ikke ønsker å benytte sin del av vannkraften.

Den førstnevnte eier plikter i å fall å betale avgift etter § 11 post 1 og § 13 også for den benyttede del av den annen eiers vannkraft. Dessuten plikter han å betale til reguleringsanleggets eier en årlig godtgjørelse som i tvisttilfelle fastsettes av departementet. Likeså plikter han i de tilfelle som omhandles i § 15 å utrede de avgifter, som blir pålagt for benyttelse av det innvunne driftsvann. Derimot plikter han ikke å betale nogen erstatning til eieren av vannkraften for benyttelse av denne, men bare for den skade eller ulempe som voldes ham.»

I det foreliggende tilfelle eier Borregaardselskapet den ene og A/S Hafslund den annen side av Sarpsfossen. A/S Hafslund er hverken med i Aursundreguleringen eller Bygdinreguleringen og dets anlegg kan efter det opplyste ikke for tiden anvende mere vann enn det har uten nevnte reguleringer. Borregaardselskapet har derimot tilstrekkelige maskininstallasjoner m. v. til å nyttiggjøre sig hele reguleringskraften i Sarpsfossen, så vel i sin egen del som i A/S Hafslunds del.

At Borregaardselskapet får anledning til å utnytte reguleringskraften også i A/S Hafslunds del av Sarpsfossen vil derfor være av økonomisk betydning for de øvrige deltagere i de nevnte reguleringer, idet deres

andel i reguleringsomkostningene derved blir forminsket. For tiden deltar i Aursundreguleringen: Rånåsfoss, Mørkfoss—Solbergfoss, Vamma og Borregaard og i Bygdinreguleringen: Rånåsfoss, Mørkfoss—Solbergfoss og Borregaard. Saken er også av nasjonaløkonomisk betydning, idet Borregaardselskapet i tilfelle årlig vil innspare minst 860 tonn kull, som med nuværende kullpris er beregnet å koste ca. kr. 10 300,00.

Imidlertid finner selskapet at den omhandlede reguleringskraft blir for kostbar, dersom det foruten reguleringsgodtgjørelsen til Brukseierforeningen, utgjørende for Aursundvannet kr. 4 000,00 årlig og for Bygdinvannet kr. 8 000,00 årlig også skal betale de betingede årlige avgifter til stat og kommuner. Selskapet er dog villig til å betale den som godtgjørelse en gang for alle betingede avgift til staten av kr. 1,00 pr. HK., utgjørende i dette tilfelle kr. 4 400,00.

De av Stortinget fastsatte årlige avgifter utgjør for tiden for Aursundreguleringen til staten kr. 1,50 og til kommuner kr. 0,50 og for Bygdinreguleringen til staten kr. 0,20 og til kommuner kr. 1,30. Sistnevnte avgiftssats øker til kr. 1,80 fra 1 juli 1936.

De samlede årlige avgiftsbeløp vil for Hafslunds del av Sarpsfossen for tiden utgjøre ca. kr. 7,400,00 og fra 1 juli 1936 ca. kr. 8 800,00.

Ansøkeren har på foranledning av hovedstyret erklært efter omstendighetene å kunne betale halvparten av disse avgiftsbeløp, altså for tiden ca. kr. 3 700,00 og efter 1 juli 1936 ca. kr. 4 400,00.

Herav vil for Aursundreguleringen tilfalle staten kr. 1 125,00 og vedkommende kommuner kr. 375,00 og for Bygdinreguleringen staten kr. 290,00 og vedkommende kommuner inntil 1 juli 1936 kr. 1 900,00 og senere kr. 2 600,00.

Efter det foreliggende synes det på det rene at den omhandlede reguleringskraft fra Aursunden og Bygdin foreløbig ikke kommer til å bli nyttiggjort, forsåvidt angår Hafslunds halvpart av Sarpsfossen, dersom Borregaardselskapet ikke får tillatelse hertil på det vilkår at de fastsatte årlige

reguleringsavgifter til stat og kommuner nedsettes til det halve.

Departementet antar med hovedstyret at det i henhold til reguleringslovens § 11 pkt. 6 vil være adgang til for et bestemt tidsrum å innvilge en sådan nedsettelse av de omhandlede avgifter.

Under hensyn til de fordeler som vil opnåes ved at den omhandlede reguleringskraft blir utnyttet og da det her gjelder en rent midlertidig bruk av reguleringsvannet, finner departementet med hovedstyret at det er grunn til å anbefale at der treffes bestemmelse om en midlertidig nedsettelse av avgiftene til det halve.

Man antar med hovedstyret at nedsettelsen i tilfelle bør gjøres gjeldende for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1934.

Man vil under henvisning til det anførte anbefale at saken forelegges Stortinget.»

Departementet vil i henhold til det i proposisjonen anførte anbefale at der i medhold av reguleringslovens § 18 og på de der angitte betingelser meddeles The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd. tillatelse til å bruke den vannkraft som ved Bygdinreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen, så lenge sistnevnte selskap ikke selv vil bruke denne vannkraft i sitt anlegg.

Videre vil man overensstemmende med Stortingets forannevnte tilslutning av 5 juni 1934 anbefale at de for Aursunden og Bygdin fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner nedsettes i henhold til reguleringslovens § 11 p. 6 forsåvidt angår The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.s bruk av A/S Hafslunds del av reguleringsvannet i Sarpsfossen med 50 pct. for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1934.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 § 18 og på de der angitte vilkår The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd. å bruke den vannkraft som ved

Bygdinreguleringen er innvunnet i A/S Hafslunds halvdel av Sarpsfossen, så lenge sistnevnte selskap ikke ønsker selv å bruke denne vannkraft.

2. De ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921 og 5 juli 1928 henholdsvis for Aursunden og Bygdin fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner nedsettes i henhold til reguleringslovens § 11 p. 6, forsåvidt angår The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.s bruk av A/S Hafslunds del av reguleringsvannet i Sarpsfossen med 50 pct. for et tidsrum av 10 år fra 1 juli 1934.

13. Glommens og Lågens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Øyeren.)

Kgl. resol. av 29 juni 1934.

Stortinget har under 5 juni 1934 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at der meddeles Glommens og Lågens Brukseierforening tillatelse til å regulere Øyeren på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 4 mai 1934 inntatte betingelser.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til vedlagte avtrykk av St. prp nr. 57, 1934, innst. S. nr. 126, 1934, og St.forh. for s. å. side 1937—42.

Som det herav bl. a. fremgår går tillatelsen ut på regulering av Øyeren mellom 4,80 m. og 2,40 m. på Mørkfoss vannmerke. Der er dessuten fastsatt manøvreringsreglement som bl. a. inneholder bestemmelser om vannslipningen i flømtiden.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. For norske kommuner som deltar i reguleringen eller blir medeiere i regule-

ringsanlegget gjelder konsesjonen i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i den grunn og de rettigheter som tilligger reguleringen staten uten vederlag.

Reguleringen må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de private vannfallseieres andel i den grunn og de rettigheter som tilligger reguleringen. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efter hvert som

den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i pkt. 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 11 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Reguleringens drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

8.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

9.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av reguleringen, skal tilstilles Norges geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

10.

Konsesjonæren skal uten vederlag finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

11.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til en kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av reguleringen for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

12.

For oppfyllelsen av de forpliktelser, som ved reguleringens drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 25 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

13.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

14.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

15.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor reguleringen er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet vil under henvisning til foranstående samt til hvad der er anført i departementets foredrag, som ligger til grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon, anbefale den omhandlede tillatelse meddelt på ovennevnte betingelser.

Man vil videre i henhold til vilkårenes post 8 anbefale fastsatt manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre overensstemmende med følgende av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet utarbeidede utkast:

§ 1.

For Øyeren gjelder følgende reguleringsgrenser:

Øvre reguleringsgrense 4,80 m. på Mørkfoss vannmerke.

Nedre reguleringsgrense 2,40 m. på Mørkfoss vannmerke.

Reguleringshøide 2,40 m.

Vannstanden må ikke gå høiere enn til øvre reguleringsgrense før vannføringen fra Øyeren overstiger 1070 sm³.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker, godkjent av det offentlige.

Til kontroll av reguleringsgrensene tjener Vassdrags- og Elektrisitetsvesenets fastmerkebolt i fjell like ved Mørkfoss vannmerke. Boltens topp ligger i høide med 9,501 m. på vannmerket.

§ 2.

Under flomstigningen — inntil vannstanden i Øyeren har nådd 6,0 m. på Mørkfoss vannmerke — manøvreres dammen således at forholdet mellem vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig oprettholdes.

§ 3.

Ved stigende vannstand fra 6,0 til 6,5 m. på Mørkfoss vannmerke åpnes dammen suksessivt helt under iakttagelse av at vannstanden ved renneinntaket ved Solbergfossen ikke senkes under den for fløtningen nødvendige høide, nemlig kote 99 428 efter Vassdragsvesenets generalplan. Dammen holdes derefter åpen til vannstanden efter kulminasjonen er sunket til 7,5 m. på Mørkfoss vannmerke, hvorefter dammen ved en suksessiv overgang atter manøvreres således at forholdet mellem vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig igjen opnåes.

Hvis der skulde opstå fare for større skade som følge av at dammen manøvreres efter de i dette punkt optrukne bestemmelser kan dog Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på begjæring av noen interessert påby at avløpet så lenge hovedstyret antar at denne fare er for

hånden, reguleres således at forholdet mellom vannstand og avløp blir som det var ved den gamle Mørkfossdam.

§ 4.

I år da kulminasjonen finner sted mellom en vannstand av 6,0 og 7,5 m. på Mørkfoss vannmerke, manøvreres dammen etter kulminasjonen ved sukcessiv overgang således at forholdet mellom vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig igjen oppnåes.

§ 5.

Om sommeren og høsten inntil Øyeren islegger sig, dog ikke utover 1 desember, skal dens vannstand hindres fra å falle ned under 4,8 på Mørkfoss vannmerke. Øyerens magasin blir derpå å uttappe i løpet av lavvannsperioden, idet der tas sikte på å senke vannstanden 45 cm. hver måned til utgangen av mars således at man ved dette tidspunkt er nede på 3,0 m. hvis ikke flom inntreer tidligere og hindrer en sådan nedtapning.

§ 6.

Der føres protokoll over de daglige observasjoner ved Mørkfoss og Langnes vannmerker samt andre vannmerker som det måtte vise sig nødvendig å oprette for manøvreringens skyld. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang — og for øvrig når det forlanges — avskrift til Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Departementet vil senere avgi innstilling i henhold til vassdragsreguleringslovens § 20 om opnevning av menn til å utføre skjønn og takster i anledning av reguleringen.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Glommens og Lågens Brukseierforening å foreta en regulering av Øyeren på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 29 juni 1934 inntatte betingelser.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement

for reguleringen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

14. A/S Papirfabrikken Brager, Drammen.

(Tillatelse til å leie inntil 3200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 13 juli 1934.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 26 juni 1934 har departementet mottatt et andragende fra A/S Papirfabrikken Brager, Drammen, om konsesjon på leie av inntil 3200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 10 januar 1934 til Hovedstyret har A/S Papirfabrikken Brager, Drammen, søkt om konsesjon på leie av inntil 3200 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater oss å ansøke det ærede hovedstyre om konsesjonsbevilgning på et spillkraftanlegg, som vi akter å opføre ved vår fabrikk, og kan i den anledning meddele til Deres veiledning følgende:

Anlegget er for spillkraft på op til 3200 kW., hvorav ca. 100 kW. skal anvendes til drift av papirmaskinene, og det øvrige kvantum til dampfremstilling. Kontrakt er undertegnet med Drammens Elektrisitetsverk, som skal montere anlegget, og vil anmelde dette på vanlig måte.

Videre kan vi tilføie, at den ordinære kraft vi anvender for den øvrige drift av fabrikk er maksimum 360 kW.

Da spillkraftanlegget må betraktes som av stor nasjonaløkonomisk verdi, idet vi nu innfører ca. 2500 tonn kull årlig, tør vi anmode det ærede hovedstyre om å bli fritatt for å betale konsesjonsavgift.»

Med skrivelse av 17 mars 1934 fra A/S Papirfabrikken Brager mottok man avskrift

av selskapets kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk av $\frac{21 \text{ oktober}}{4 \text{ september}}$ 1933 om leie av omhandlede 3 200 kW. spillkraft. Enn videre fikk man med skrivelse av 1 mai 1934 fra selskapet avskrift av utkast til ny kontrakt mellom Drammens Elektrisitetsverk og selskapet angående den kraft på inntil 370 kW. som anvendes til fabrikkens drift.

Med hensyn til sistnevnte kontrakt har selskapet senere muntlig meddelt at den i det vesentlige blir overensstemmende med det foreliggende utkast. Dog vil der eventuelt bli foretatt enkelte endringer av kraftprisene.

Borgermesteren i Drammen meddeler i påtegning av 3 februar 1934 til fylkesmannen i Buskerud at elektrisitetsverkets forslag om levering av spillkraft til Brager Papirfabrik og installasjon av det dertil nødvendige anlegg er godkjent av Drammens bystyre i møte den 19 oktober 1933.

Fylkesmannen i Buskerud meddeler i påtegning hertil av 10 februar 1934 at han anbefaler andragendet innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Papirfabrikken Brager er et uansvarlig selskap med norsk styre og hel norsk kapital.

Selskapet leier 3 200 kW. spillkraft i henhold til kontrakten av $\frac{21 \text{ oktober}}{4 \text{ september}}$ 1933 for et tidsrum ikke utover 12 år (jfr. kontraktens § 8) og 370 kW. primakraft for et tidsrum av 5 år fra 1 oktober 1933 i henhold til ny kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk (jfr. § 8 i det foreliggende kontraktforslag).

Man vil anbefale konsesjon på omhandlede leie av inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft meddelt for den tid selskapet måtte leie nevnte kraftkvanta, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1946 resp. inntil 1 oktober 1938.

Som i lignende tilfeller hvor spillkraft

anvendes til fremstilling av damp til erstatning for kull, vil man anbefale at der ikke pålegges avgift. Enn videre vil man foreslå at der ikke pålegges avgift av den leiede primakraft, da det i nærværende tilfelle gjelder leie av et mindre kvantum for en kortere tid.

Under henvisning hertil vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Papirfabrikken Brager tillatelse til å leie inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Papirfabrikken Brager måtte leie inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft i henhold til selskapets kontrakter med Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1946 for spillkraftens vedkommende og inntil 1 oktober 1938 for primakraften.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisdifferens — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (ekskl. toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske

selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 22 juni 1934.

Erklæring fra styret overensstemmende med erhvervslovens § 24 samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt vedrørende spillkraften,

utkast til kontrakt om leie av primakraft, samt erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24 om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke de virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles A/S Papirfabrikken Brager tillatelse til å leie inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Man anbefaler at der for tillatelsen oppstilles vilkår overensstemmende med det i hovedstyrets skrivelse inntatte utkast, idet bemerkes at da den leiede spillkraft skal brukes som erstatning for kull, antas der, i likhet med tidligere avgjørelser, ikke å burde pålegges avgift.

Man har med Hovedstyret heller ikke funnet å burde foreslå den leiede primakraft pålagt avgift, da det gjelder et mindre kvantum for en kortere tid.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Papirfabrikken Brager, Drammen, å leie inntil 3 200 kW. spillkraft og inntil 370 kW. primakraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13 juli 1934 inntatte betingelser.

15. A/S Dalen Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap).

Kgl. resol. av 13 juli 1934.

Departementet har fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet mottatt en skrivelse, datert 22 mai 1934, angående tillatelse for A/S Dalen Portland Cementfabrik til å leie 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende: «I skrivelse av 14 november 1933 har A/S Dalen Portland Cementfabrik søkt

Hovedstyret om tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.

Dette andragende er sålydende:

«Under henvisning til lov av 14 desember 1917 nr. 16 og kgl. resolusjon av 27 juni 1924 tillater undertegnede A/S Dalen Portland Cementfabrik sig å fornye sin tidligere ansøking om tillatelse til å leie elektrisk energi dog nu ved forhøielse til min./maks. 2 500/3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.

Kraften uttas fra nevnte kraftselskaps sekundærstasjon Dalen pr. Brevik i 10 000 volts spenning og benyttes til drift av cementfabrikken med tilbehør sammesteds.

Vedlagt følger avskrift av:

- a. Kraftleiekontrakten av 21 juli 1916. Særlige avtaler av 19 februar 1917 og 14 november 1918 (bekreftet 2 januar 1919).
- b. Tilleggskontrakt av 29 juli 1920.
- c. Tilleggskontrakt av 20 desember 1927 gjeldende henholdsvis:

a)	min. 1 320		maks. 1 470	kW.
b)	»	440	»	515
c)	»	740	»	1 015
		<u>min. 2 500</u>		<u>maks. 3 000 kW.</u>

Tillatelsen ønskes gjort gjeldende til utløpet av kontraktstiden, 1 juli 1938.

Det bemerkes at vårt selskap er norsk med styre her i landet bestående av utelukkende norske statsborgere, har tidligere fått konsesjon på erhvervelse av eiendomsrett til kalkstensfelter og fyller således konsesjonslovenes betingelser.

Som det ærede Hovedstyre vil være oppmerksom på er der tidligere meddelt oss konsesjon på:

1. Høispent pulserende likestrømsanlegg for drift av støvsamleranlegg (Kali-fabrikken), konsesjon 28 juni 1919, 1133/1919 E.
2. Kalkstensbrudd-transformatorstasjon, konsesjon 3 juni 1925, j.nr. El. 972 — K. 25 gjeldende kabel (nr. III) 10 000 volt 3×16 mm.² og transformator 480 K.V.A. 10 000/230 volt.

3. Brandpumpe-transformatorstasjon, konsesjon 18 juni 1928, j.nr. El. 857 — K. 28, kabel (nr. II) 10 000 volt 3×95 mm.² og transformator 100 K.V.A. 10 000/230 volt.

Midlertidig tillatelse til drift av 2 kabler 3×70 mm.² (senere ombyttet med 1 kabel nr. I, 3×95 mm.²) og 4 transformatorer i hovedstasjonen har vært meddelt, og ved annen ansøking samtidig hermed andrar vi om endelig konsesjon for kabelen og 6 hovedtransformatorer samt det øvrige høispente utstyr ved våre fabrikanlegg her.

Vi tillater oss å henstille, at der ikke blir fastsatt avgift til staten, fylkes- eller herredskommunene av denne kraftleie og heller ikke avgivelse av kraft til herværende kommune. En avgift vilde vårt selskap meget vanskelig kunne overkomme, da det har stor gjeld og ennå ikke har kunnet foreta på langt nær ordinære avskrivninger. Avgivelse av kraft kan ikke tenkes å være av interesse for kommunen, hvis eget (interkommunalt) selskap har adskillig mer ledig kraft til bortleie enn det kvantum vi maksimalt kan anvende.

Hvad konsesjonsbetingelsene angår sees intet å innvende mot lignende bestemmelser som er fastsatt i ovennevnte konsesjoner, som f. eks. den sist meddelte J.nr. El. 857 — K. 28 av 18 juni 1928.

Vi beklager og tør be undskyldt, at denne sak på grunn av forskjellige forhold ikke er bragt i orden tidligere.»

Eidanger herredsstyre har i møte den 15 februar 1934 enstemmig besluttet å anbefale konsesjonen meddelt.

Fylkesmannen i Telemark har intet å bemerke til saken.

Hovedstyret skal bemerke:

I skrivelse av 9 juli 1917 innsendt gjennom amtmannen i Bratsberg amt sees advokat Harald Hauge på vegne av A/S Dalen Portland Cementfabrik å ha søkt om konsesjon på leie av inntil 3 000 el. HK. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.

I anledning av dette andragende forela departementet den 10 april 1919 advokat

Hauge et utkast til konsesjonsbetingelser. Departementets skrivelse er ikke besvart.

I skrivelse av 16 januar 1931 gjorde man selskapet oppmerksom på at selskapet tiltrengte konsesjon på kraftleien. Selskapet meddelte som svar herpå — skrivelse av 19 mars 1931 — at det hadde gitt advokat Hauge i oppdrag å ta sig av saken. På grunn av advokatens sykdomsforfall er saken stadig blitt utsatt inntil nu fabrikkens andragende av 14 november 1933 foreligger. Andragendet gjelder som det vil sees konsesjon på leie av tilsammen 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap i henhold til kontrakt av 21 juli 1916 med tillegg av 29 juli 1920 og 20 desember 1927.

I tilslutning til de nevnte kontrakter overtok selskapet ved særavtaler av 19 februar 1917 og 14 november 1918 kraftselskapets overenskomst med Treschow Fritzøe om kraftleveranse fra Tinfos. Disse særavtaler er imidlertid nu bortfalt i henhold til selskapets skrivelse av 12 mars 1934, således at det er omhandlede hovedkontrakt med forannevnte to tillegg som nu er gjeldende.

På hovedkontrakten leveres inntil 1 470 kW. fra 1 oktober 1917 og på de to tilleggskontrakter henholdsvis inntil 515 kW. fra 1 mai 1920 og inntil 1 015 kW. fra 1 juli 1928.

Hovedkontrakten med tillegg gjelder inntil 1 juli 1938, og man vil foreslå at tillatelsen eventuelt gjøres gjeldende for et tilsvarende tidsrum. Med hensyn til de øvrige vilkår for den eventuelle konsesjon bemerkes:

Ved kgl. resolusjon av 11 november 1921 fikk A/S Dalen Portland Cementfabrik tillatelse til å erhverve kalkstensforekomster i Eidanger og Bamle herreder.

I vilkårene for denne tillatelse er bl. a. fastsatt bestemmelser om styre og kapital, norske funksjonærer og arbeidere, norsk arbeide og materiell samt bestemmelser om fattigfond. Man vil anbefale fastsatt tilsvarende bestemmelser for den her omhandlede konsesjon, dog finner man ikke grunn til å foreslå opprettet noget nytt fattigfond

utenom det for arbeiderne ved selskapets kalkstensforekomster opprettede fond, idet det i det foreliggende tilfelle gjelder en eldre bedrift som anvender forhåndenværende arbeidskraft og hvor kraften leies fra et kraftselskap med kommunen som deleier.

Som nevnt kan Cementfabrikken utta inntil 3 000 kW. Den elektriske kraft måles ved hjelp av kilowattimemåler med maksimalviser. Til grunn for årsavgiftens beregning legges middeltallet av de 6 høieste belastninger i året av minst 5 minutters varighet. Der svares kraftleie av minst 2 500 kW.

Hovedstyret vil foreslå at der av den kraft hvorav der efter kraftleiekontraktene skal betales leie fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. Denne avgift vil i tilfelle svare til hvad A/S Christiania Portland Cementfabrik betaler i avgift for sin kraftleie fra A/S Glommens Træsliberi omfattende tilsammen 4 000 kW. — jfr. kgl. resolusjon av 23 november 1917 og 25 februar 1932.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Dalen Portland Cementfabrik tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 21 juli 1916 med tillegg av 29 juli/30 desember 1920 og 20/22 desember 1927 om leie av tilsammen inntil 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1938.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre, som skal ha sitt sete her i landet, skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets kapital skal til enhver tid være på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende

regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlig hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, sely om dette tilbud er kostbarere, når bare oven-

nevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der etter kraftleiekontraktene skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller

til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Såfremt omhandlede konsesjon blir meddelt vil Hovedstyret meddele selskapet de nødvendige konsesjoner på drift av fabrikkens høispente elektriske anlegg.

Behandlet i hovedstyremøte den 18 mai 1934.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt med tilleggskontrakter, samt avskrift av konsesjon på erhverv av kalkstensforekomster i Eidanger og Bamle av 11 november 1921.

Som det vil sees gjelder andragendet konsesjon på kraftleie fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap i henhold til kontrakt av 21 juli 1916 med tillegg av 29 juli 1920 og 20 desember 1927. Kontraktene gjelder til 1 juli 1938.

Departementet har med skrivelse av 15 juni 1934 oversendt selskapet avskrift av de av hovedstyret foreslåtte betingelser med den tilføielse i post 9 at avgiften blir å erlegges fra 1 januar 1931.

Man erklærte å ville kunne anbefale konsesjon meddelt på disse vilkår.

Man har derefter mottatt en skrivelse fra selskapet, datert 25 juni 1934, hvorav hitsettes:

«Vi tillater oss herved å komme tilbake på det ærede departements skrivelse av 15 juni 1934 (1070/1934. H.) med avskrift av de betingelser på hvilke departementet vil kunne anbefale omhandlede konsesjon meddelt.

Postene 2, 5, 6 og 7 i betingelsene inneholder ikke nogen for oss innskrenkende bestemmelse, som vi ikke allerede er underkastet ifølge konsesjon på erhvervelse av kalkstensfelter og til postene 1, 3, 4, 10 og 11 har vi intet å bemerke. Post 8 anser vi å være medtatt som en konsekvens av lovens bestemmelser og betingelsene kan på dette punkt neppe tenkes å ville bli praktisert overfor oss, idet vedkommende kommuner selv leverer kraften og formentlig for så vidt vår konsesjonstid angår ellers har rikelig tilgang på kraft.

Det blir således kun bestemmelsen i post 9 angående avgift av den leiede kraft (på siden av den vanlige kontrollavgift ifølge post 10 m. v.), som vi må tillate oss å be om å få tatt under ny overveielse.

På dette punkt står det ærede departement, så vidt vi kjenner til, helt uavhengig av lovbestemmelser.

I dette tilfelle gjelder det en bedrift som gjennom mange år har representert en betydningsfull økonomisk faktor for distriktet uten ennå etter 15 års drift å kunne ha gitt sine eiere noget utbytte. Vel synes ikke den byrde som i form av en kraftleieavgift vilde pålegges oss å være relativt stor, men under den nu herskende depresjon, tåles der vanskelig mere på lasset, og det vil virke meget nedslående å få et sådant årlig tillegg til utgiftene nu.

Ved å understreke disse forhold håper vi, at man på høieste administrative hold vil vise forståelse av vår stilling og forandre konsesjonsbetingelsenes post 9 f. eks. således at kraftavgift frafalles eller alternativt blir satt til 10 øre pr. kW. Skulde den foreslåtte avgift bli oprettholdt, må vi rette henstilling om at den først blir å er-

legge fra det øieblikk da bedriften har gitt den innskudte kapital 6 pct. utbytte.»

Saken har på ny vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 3 juli 1934 har anført følgende:

«I anledning av det ærede departements skrivelse av 2 ds., jnr. 1327 — 1934 H, tillater man sig å meddele at den oversendte svarskrivelse av 25 juni 1934 fra A/S Dalen Portland-Cementfabrik ikke foranlediger nogen ytterligere bemerkninger fra Hovedstyret, som finner å måtte henholde sig til det i skrivelse av 22 mai 1934 anførte angående det foreliggende andragende fra selskapet om tillatelse til leie av inntil 3 000 kW. fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.»

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at den omhandlede tillatelse blir meddelt, og at der til tillatelsen knyttes de av hovedstyret foreslåtte betingelser, idet bemerkes at man ikke finner å kunne anbefale selskapets andragende om frafallelse eller nedsettelse av avgiften. I henhold hertil foreslås 1ste punktum i post 9 formet således:

«Av den kraft hvorav der efter kraftleiekontraktene skal betales leie erlegges fra 1 januar 1931 å regne til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW.»

Leietiden er foreslått begrenset til 1 juli 1938.

Der er foreslått 10 pct. kraftavstæelse til kommuner.

Der foreligger erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Dalen Portland Cementfabrik å leie inntil 3 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13 juli 1934 inntatte betingelser.

16. A/S Lillestrøms Cellulosefabrik.

(Tillatelse til å leie ytterligere 250 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliperi.)

Kgl. resol. av 21 september 1934.

Ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934 blev det meddelt A/S Lillestrøms Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 900 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliperi.

Ved skrivelse av 23 mars 1934 har A/S Lillestrøms Cellulosefabrik søkt om å få konsesjonen utvidet til å gjelde leie av ytterligere 250 kW. — eller ialt 1 150 kW.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 10 september 1934 har avgitt følgende uttalelse:

Med Arbeidsdepartementets påtegning av 27 mars 1934 har man mottatt til uttalelse et andragende av 23 mars 1934 fra Aktieselskabet Lillestrøms Cellulosefabrik om å få sin nuværende kraftleiekonsesjon utvidet til å omfatte 1 150 kW. mot tidligere 900 kW.

Dette andragende er sålydende:

«Under henvisning til konsesjon datert 5 januar 1934 tillater vi oss herved å ansøke om å få konsesjonen utvidet til å gjelde yderligere utvidelse fra 900 kW. til 1 150 kW.

Som det muligens er det ærede departement bekjent holder vi på med store ombygninger på Lillestrøm. Det nye krafttillegg gjelder vårt store regeneeringsanlegg, som antagelig blir ferdig medio april, og vi vil derfor være meget taknemlig om saken kunde behandles straks.»

Lillestrøm herredsstyre har i møte den 28 juni 1934 enstemmig anbefalt konsesjonen gitt.

Fylkesmannen i Akershus fylke har i påtegning hertil av 9 juli 1934 anbefalt andragendet innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934 blev A/S Lillestrøms Cellulosefabrik meddelt

konsesjon på leie av inntil 900 kW. fra A/S Glommens Træsliperi.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom A/S Lillestrøms Cellulosefabrik og A/S Glommens Træsliperi oprettede kraftleiekontrakt av 22 mai/3 juni 1931 står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 januar 1942.

I konsesjonsbetingelsenes post 9 er fastsatt en årlig avgift til statskassen av kr. 1,00 pr. kW. av den kraft hvorav der efter kraftleiekontrakten skal betales leie.

For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige betingelser.

Denne konsesjon ønsker bedriften nu å få utvidet til å gjelde for 1 150 kW. For leien av omhandlede 1 150 kW. gjelder betingelsene i den tidligere oprettede kontrakt av 22 mai/3 juni 1931.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at A/S Lillestrøms Cellulosefabriks konsesjon av 5 januar 1934 med tilknyttede betingelser blir utvidet til å gjelde for inntil 1 150 kW. i stedet for inntil 900 kW.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 4 september 1934.»

Man vedlegger de med Hovedstyrets skrivelse fulgte bilag.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at A/S Lillestrøms Cellulosefabrik meddeles tillatelse til leie ytterligere 250 kW. eller ialt inntil 1 150 kW. fra A/S Glommens Træsliperi på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934 for leie av inntil 900 kW.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Lillestrøms Cellulosefabrik å leie ytterligere 250 kW. elektrisk energi eller ialt inntil 1 150 kW. fra A/S Glommens Træsliperi på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 21 september 1934 angitte betingelser.

17. Regulering av Kinsovassdraget.

(Ytterligere forlengelse av fullførelsesfristen for utbygning av halvparten av Kinsovassdragets kraft.)

Kgl. resol. av 28 september 1934.

Ved kgl. resolusjon av 17 januar 1907 og 13 mai 1908 samt 14 mai 1926 har A/S Kinservik erholdt tillatelse til å erhverve og regulere Kinsovassdraget i Kinsarvik og Ullensvang herreder.

Ved sistnevnte kgl. resolusjon blev det oppstillet som betingelse at halvparten av det hele vassdrags kraft (d. v. s. rundt 50 000 HK.) skulde være utbygget innen 17 januar 1929. Denne frist blev ved kgl. resolusjon av 21 desember 1928 forlenget til 17 januar 1934.

Angående sistnevnte resolusjon henviser man til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XV side 99—114.

A/S Kinservik har under 29 mai 1933 inngitt søknad om ny forlengelse av nevnte frist med 5 år til 17 januar 1939.

Angående denne søknad har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning under 26 juni 1934 avgitt sådan uttalelse:

«Det Kongelige Departement har under 6 juli 1933 sendt hovedstyret til uttalelse en fra A/S Kinservik innkommet søknad om ytterligere fristforlengelse som lyder så:

«Ved skrivelse av 5 mars 1927 ansøkte vi om utsettelse av den ved kgl. resolusjon av 14 mai 1926 fastsatte frist for fullført utbygning av halve Kinsovassdragets hele kraft i 5 år til 17 januar 1934. Vi gjorde nærmere rede for hvilke planer man hadde for vassdragets utnyttelse, — at det etterat det amerikanske aluminiumskompani hadde overtatt aksjemajoriteten hadde vært hensikten å anvende kraften i aluminiumindustrien, — men at vi på grunn av den overproduksjon som allerede den gang hadde utviklet sig fant en utsettelse med utbygningen av Kinsovassdraget absolutt nødvendig, — ikke minst av hensyn til de øvrige i Norge arbeidende aluminiumsselskaper. Vi henviste for øvrig også til at planene for Kinsovassdragets utbygning ennå

ikke var fullt gjennomarbeidet efter det nye projekt med utbygningen av kraften nede ved sjøen.

Ved kgl. resolusjon av 21 desember 1928 blev derefter den fastsatte frist for fullført utbygning av halvparten av Kinsovassdragets hele kraft forlenget til 17 januar 1934 på visse i Arbeidsdepartementets foredrag av samme dato fastsatte betingelser og forutsetninger. Spesielt fremholdt Arbeidsdepartementet at videre fristforlengelse herefter ikke vilde kunne påregnes.

Det turde være overflødig overfor det ærede departement å gjøre nærmere rede for hvorledes situasjonen siden 1928 har forverret sig, særlig for de større industrier. Den krise som inntrådte høsten 1929 og som vi fremdeles befinner oss midt oppe i, har som bekjent medført et fullstendig sammenbrudd av industri og handel over hele verden. Der er overproduksjon på alle felter og det uaktet de ledende industri-grener arbeider med ned til 15 og 20 pct. av sin kapasitet.

Krisen har selvfølgelig også rammet den norske vannfallsindustri. Vi har jo så godt som intet hjemmemarked for de produkter det her gjelder og må derfor arbeide for eksport hvor vi foruten alle andre vanskeligheter også møtes av de tollmurer og eksporthindringer som efter hvert er vokset op landene imellem.

Når aluminiumindustrien i Norge allikevel ennå for en del kan holdes beskjeftiget og få sine produkter avsatt, skyldes dette som bekjent stiftelsen av det internasjonale selskap Alliance Aluminium Company som er opprettet med tilslutning av praktisk talt alle verdens aluminiumprodusenter og som til enhver tid søker å holde produksjonen av aluminium i forhold til omsetning og forbruk. Vi henviser for så vidt angår Alliance Aluminium Company's formål og virksomhet til de opplysninger som blev meddelt det ærede departement under forhandlingene om nedsettelse av kraftleien for A/S Haugvik Smelteverk hvis aksjemajoritet som bekjent kontrolleres av Alliance Aluminium Company.

På den annen side er det imidlertid sikkert at enhver utnyttelse av nye kraftkilder innen aluminiumindustrien med derav følgende utvidelse av produksjonen på det nuværende tidspunkt vil medføre en tilsvarende innskrenkning for de bedrifter som allerede fra før av går med sterkt innskrenket drift. Og spesielt er det klart at dersom nye produsenter skulde begynne i Norge vilde dette øieblikkelig gå utover de øvrige norske verker og medføre ytterligere innskrenkninger og arbeidsløshet på de steder hvor der ennå er arbeide igjen.

Under de rådende tilstander på verdensmarkedet må det således dessverre ansees utelukket å skaffe tilveie de nødvendige pengemidler til utbygning av dette kjempeprosjekt for produksjon av aluminium.

Kinserviks styre har da også overveiet om der skulde finnes andre måter for utnyttelse av kraften i Kinsovassdraget. Ved å gjennomgå de produkter hvis fremstilling der her kan være tale om er man imidlertid kommet til det resultat at der for tiden ikke finnes nogen produksjon som Kinservik-selskapet økonomisk forsvarlig kan opta. Fullført utbygning av Kinsovassdragets halve kraft vil som bekjent motsvare rundt 50 000 HK. Og det har tross alle undersøkelser ikke vært mulig overhodet å finne nogen produksjonsgren hvor man for nærværende med hell kunde anvende et sådant kraftkvantum.

Kinservik-selskapet har også sluttet sig til planen om eventuelt å utføre elektrisk energi til Tyskland, idet det var meningen at Norge efter hvert skulde overta utenlandsk industri med stort kraftforbruk og derved frigjøre kraften for det borgerlige behov i vedkommende land. Siden 1928 er der imidlertid i Tyskland inntrådt et tilbakeslag i forbruket av elektrisk energi, idet forbruket som da var oppe i 32 milliarder kW.-timer pr. år tross stadig økning av det borgerlige behov er gått voldsomt nedover. For Nord-Tysklands vedkommende er således forbruket idag på grunn av innskrenkningen i den industrielle virk-

somhet gått ned i 50 pct. av hvad det var før den nuværende produksjonskrise.

Kinsovassdraget har endelig også underhånden vært utbudt til salg uten at det har lyktes å finne alvorlig liebhaver.

Hvor meget vi enn beklager det ser vi oss under de foreliggende omstendigheter derfor nødsaget til å ansøke om en ny fristforlengelse på 5 år til 17 januar 1939.»

Søknaden har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Kinsarvik herredsstyre har i møte 27 desember 1933 enstemmig vedtatt følgende uttalelse:

«Kinsovassdraget vart selt i 1895 og i konsesjonen av 1907 vart det fastsett at halve krafti skulde vera utbygd innen 10 år. Seinare hev selskapet gong på gong søkt um utsetjing no sist til 17 januar 1939. Utbyggjingsarbeidet er endå ikkje sett i gong og etter kva ein kan sjå av utsetjingssøknaden vil dette heller ikkje verta gjort i den 5-års periode som no kjem.

A/S Kinsarvik hev vore eit vonbrot. Ein hadde frå fyrst av tenkt at fabrikkverksemd i Kinsarvik kunde vorte til økonomisk opphjelp for den einskilde og for kommunen. Mange arbeidsledige vilde fått fast lønsamt arbeid og kommunen vilde fått skattar og andre inntekter. No er det kome til det at ein ser annenleis på dette. Med dei røymslor ein no hev ifrå andre kommunar, der storindustrien hev slått seg ned, ser ein som ein fåre for ein liten kommune å få ei so stor fabrikkverksemd innan sine grensor. Ein hev difyrr ikkje interesse av at selskapet fær ny utsetjing. I alle høve bør selskapet ikkje få utsetjing fyrr det hev innfritt tidlegare lovnader. Ein må soleis krevja at selskapet sitt tilskot til vegumbyggjing og gjerdehaldet i Brovollslien vert ordna.

I erklæring av 1 februar 1926 punkt 9 hev A/S Kinsarvik teke på seg å yta tilskot til umbyggjing eller utviding av vegen Kinsarvik—grensa mot Ullensvang. Yverslagssummen er ca. kr. 35 000,00 og arbeidet vil verta sett i gong

i vinter. Tidi skulde soleis vera inne for å få fastsett selskapet sitt tilskot til dette vegbygg. (Sjå vedlegg nr. I, III, IV, V.)

Med omsyn til A/S Kinsarvik si gjerdeplikt i Brovollslie visar ein til vedlagte avskrifter av brevskifte vedkomande denne sak. (Sjå vedlegg nr. I, III, IV, VIII—XII.)

For oss er det av stor interesse å få selskapet sitt tilskot til nemnde vegumbyggjing fastsett no og likeeins å få ei ordning av tvisten um gjerdehaldet i Brovollslie.

Som ein vil sjå av vedleggi hev våre forhandlingar med selskapet ikkje ført fram, og det ser ut til at selskapet vil freista å koma seg ifrå sine lovnader. Det hev alltid synt seg å vera vanskar med å få selskapet til å innfri sine lovnader yverfor kommunen, og ein må difyrr beda det vyrde departement hjelpa til å få ovannemnde saker ordna no på ein måte som kommunen er tent med.

Ein kan ikkje finna det rett og rimeleg at eit utanlandsk selskap skal få lov til å ha so store og verdfulle eigedomar liggjande unytta i uviss framtid utan avgift til stat og kommune. Kinsovassdraget med reguleringsrettar m. m. var i si tid selt for ein urimeleg liten pris, men ved seinare eigedomskjøp og på annan måte hev selskapet skaffa kommunen ein del inntekter, men det er likevel klårt at dersom utbyggjingsarbeidet hadde vorte sett i gong og ferdig i rett tid, vilde kommunen fenge mykje større inntekter enn no, arbeidsinntekter for bygdefolk og andre, større skattar, og konsesjonsavgiftene, som er fastsett ved konsesjonen av 14 mai 1926 vilde no teke til å løypa. Ein hev difyrr gjort framlegg um at selskapet bør betala årleg avgift til kommunen i utsetjingstidi. (Vedlegg nr. II, III, IV.)

Med omsyn til kontrakt av 1907 millom selskapet og uppsitjarane på Hus um rett til å ta ut tufter i Husemoen visar ein til vedlagt skriv frå Husemennene av 26 d. m. (og til vedlegg nr. II, III, IV, VI, VII). Ein vil på det beste råda til at

departementet syter for at selskapet imøtekjem Husemennene sine krav.

Kraftleigekontrakti millom A/S Kinsarvik og Kinsarvik herad hev selskapet gjenge med på brigda i samhøve med våre krav og ein gjeng ut ifrå at disse brigde vert tekne med av departementet og fastslegne under umhandlingi av utsetjings-søknaden. (Vedlegg nr. II, III, IV.)

Med di ein visar til det som her er halde fram og til vedleggi, vedtek heradstyret å henstille til det vyrde departement:

1. A/S Kinsarviks søknad um utsetjing med utbyggjingsarbeidet i Kinsarvik vert ikkje uppteken av departementet til endeleg avgjerd før enn selskapet sitt tilskot til umbyggjing av vegen Kinsarvik—grensa mot Ullensvang er fastsett og gjerdehaldet i Brovollslie er ordna med kommunen.

Ein bed um det vyrde departements verdfulle medverknad.

2. Skulde det vera uråd å få disse saker ordna på ein måte som kommunen er tent med, må ein oppmoda departementet um å halda fast på det som er sagt i kgl. resolusjon av 21 desember 1928 «at vidare fristforlengelse heretter ikke vilde kunne påregnes».

3. I tilfelle departementet måtte finna at selskapet må få utsetjing, meinar ein det bør setjast ei årleg avgift til kommunen i utsetjingstidi. Kor stor denne avgifti skal vera fær departementet avgjera.»

Herredsstyret vedlegger og henviser til en rekke bilag angående de i uttalelsen berørte spørsmål. Bl. a. et brev fra opsitterne på Hus — datert 26 desember 1933 — hvori disse nu som sist anker over den av selskapet ved kontrakt av 15 juni 1907 betingede rett til å ta ut tomter i deres utmark og over at de ifølge forlik av 1920 må betale for overføring og transformering av den gratiskraft de skal ha efter den nevnte kontrakt.

Ullensvang herredsstyre har i møte 22 januar 1934 enstemmig vedtatt en uttalelse — avgitt av en av herredsstyret nedsatt komite — sålydende:

«Då Ullensvang heradstyre i 1928 umhandla spursmålet um fristforlenging for A/S Kinservik var det ikkje sers huga på framleies å vera med på å gjeva selskapet høve til å sitja med dei verdfulle eigedomar og vassrettar utan å betala noko til det offentlege for dette. Som ein vil sjå av heradstyret si fråsegn den gong sette heradstyret som villkor at Ullensvang fekk inntil 200 HK. av den då utbygde kraft for kr. 30,00 pr. HK. og at den avgift som er nemt i konsesjonen av 1926 skal byrja å løypa frå 17 januar 1929.

Heradstyret er framleies av same meining, kanskje i endå sterkare grad då det synest vera so at selskapet sit med eit band på eigedomen til 4 gardsbruk på Sexe utan at der for dette er betalt eller deponera noko. Ein kjenner til at Landbruksdepartementet som gjekk ut ifrå at staten åtte Veivatn, krov deponert kr. 50 000,00 for dette, men um dette no stend som deponert for dei private eigarar av Veivatn hev ein ikkje høyrte noko um. Tvo av eigarne av ovannemnde gardsbruk på Sexe — truleg ogso på vegner av dei andre tvo eigarar — hev i skriv av 15 d. m. gjort merksam på dette og krev at A/S Kinservik no ikkje kan vera eigar av desse rettar — at dei må vera præsribera. Heradstyret synes der er mykje som talar for denne påstand. Det synes lite rimelegt at ein kan halda ein 25 år gamal ekspropriasjonsforretning vedlika utan å hava betalt den fastsette erstatning. Der kan ikkje vera tvil um at um der no vart helde takst yver dei 4 gardsbruks eigor ved Veivatn, vilde taksten pr. mål koma mykje yver 40 øyre som segjest vera den gamle takst.

Dette er eit tilhøve som heradstyret må beda det vyrde departement sjå nærmaré på.

Når me ser på utbyggjing av Kinso og fabrikkverksemd i Kinsarvik med vårt lokale syn, hev Ullensvang ikkje grunn til å ynskja denne fullførd. Det er nok so at under utbyggjingsarbeidet og solenge fabrikkverksemd i gjeng bra vil der ogso vera plass for arbeidarar frå naboheradi, og det er noko ein må rekna som ein ikkje liten

fyremun. Men slik som tilhøvi no svingar synes dette ikkje å vera mykje å lita på. Men eit må ein rekna med som sikkert, og det er at der fyl mykje med som ikkje er ynskjande for ei gamal bondebygd.

På den andra sida må ein rekna med at ein storindustri i Kinsarvik vil skaffa landet auka innkomor utanum alle dei folk som der vil få godt lønt arbeid. Nasjonaløkonomisk set må det soleis reknast som ein fordel for landet at Kinso vert utbygd sjølv um aksjekapitalen er utanlandsk.

Når ein ser kva selskapet segjer i søknaden um fristforlenging: at det hev vore uråd å få burtleigd krafti um den hadde vore utbygd innan den i konsesjonen sette frist 17 januar 1934 skynar ein lett at det er av stor verd for A/S Kinservik å få fristforlenging. Og får selskapet framleis sitja med desse verdfulle eigedomar utan å vera plikta til utbygging vil dette vera so stor kapital sparing for det at det ogso må finna seg i å lata det offentlege få noko av denne vinning. Ein må difor krevja sett som villkor at den i konsesjonen av 14 mai 1926 sette avgift pr. HK. tek til å løypa frå 17 januar 1934.

Meddi ein visar til det som her er sagt vil nemdi råda heradstyret til å gjera sovore vedtak:

Ullensvang heradstyre tel til at A/S Kinserviks søknad um fristforlenging til 17 januar 1939 vert imøtekomen på desse vilkor:

1. Ullensvang herad bør gjevast rett til å leiga 2—300 HK. av den no utbygde kraft for same pris som Kinsarvik herad betalar.
2. A/S Kinservik må verta pålagd å svara avgift til dei interessera kommunar fra 17 januar 1934 etter pkt. 15 i konsesjonen av 1926 og denne avgift bør delast millom desse etter dei naturlege tilhøve i vassdraget.
3. Då den påstand som Sexemennene set fram i skriv av 15 d. m. synes hava noko for seg bed ein departementet granska det som der er påpeikt og taka dei rådgerder det finn turvande.»

Den av herredsstyret nevnte skrivelse av 15 januar 1934 fra to av opsitterne på Sexe går i hovedsaken ut på at disse i sin tid ikke gikk med på salg av sine eiendommer og rettigheter i Munkabu ved Veivatn (Kinsovatn) og at der for disse bruks vedkommende blev avholdt ekspropriasjonsforretning 1 august 1908 hvorved det blev fastslått at nevnte bruk skulde ha en viss del av takstsummene som skulde betales eller deponeres av selskapet. Opsitterne opplyser at selskapet hverken har betalt eller deponert takstsummen og påstår derfor at det ikke lenger er eier av disse rettigheter.

Fylkesmannen i Hordaland har under 3 februar 1934 uttalt at han formelt intet har å bemerke til herredsstyrebeglutningene og heller ikke noget å bemerke til at søknaden om fristforlengelse blir imøtekommet når det — så langt råd er — tas hensyn til de vilkår som er fremsatt av de to herredsstyrer.

Med Arbeidsdepartementets påtegning av 5 mars 1934 har man videre mottatt et brev fra Riksantikvaren av 23 februar s. å. som på anmodning av Kinsarvik Sokneråd henstiller til departementet at det om mulig pålegges konsesjonæren å avgi gratis inntil 100 kW. til lys og varme i Kinsarvik og Utne kirker.

A/S Kinservik fremholder i brev til Kinsarvik formannskap av 4 desember 1933 sitt syn på saken. Av brevet hitsettes:

«. . . . I anledning av de betingelser som kommunen herunder har opstilt for å gå med på å anbefale fristforlengelsen og som er nærmere utformet i de to forslag til erklæringer oversendt med skrivelse til A/S Kinservik av 20 november d. å. må vi få lov å uttale at vi betrakter det som ganske uberettiget nu å stille nye krav til selskapet. Ordføreren har ifølge ingeniør Irgens' meddelelse uttrykkelig og gjentakende uttalt at herredsstyret nødig ser at der blir foretatt nogen utbygning av Kinsovassdraget og opprettet fabrikk i forbindelse hermed, og at dette også skal være den almindelige mening i herredet. Dobbelt forbausende er det da at kommunen finner

grunn til å fremsette forlangender som i og for sig ingen tilknytning har til det foreliggende andragende.

Hvad spesielt angår det fremsatte forlangende om en årlig kompensasjon på 20 000 kroner for tap av arbeidsinntekter, skatter og avgifter skal vi få lov til å minne om at vårt selskap tidligere har innbetalt 100 000 kroner til opprettelse av et hagebruksfond, ydet 15 000 kroner til forbedring av telefonforholdene innen herredet, levert den fornødne elektriske kraft til en pris av kr. 30,00 pr. HK. og stilt et fond på 100 000 kroner til sikkerhet for bl. a. de forpliktelser som selskapet har påtatt sig overfor kommunen.

På den annen side er der inntil denne dag ikke påført herredet nogen som helst ulempe ved at utbygningsarbeidene er blitt utsatt. De beløp som selskapet har anvendt bare til erhvervelse av grunneiendommer i Kinservik andrar til ikke langt fra 1 million kroner som er gått direkte til grunneierne. Og allikevel er forholdet det at eiendommene fremdeles drives som gårdsbruk enten av eierne selv eller av deres pårørende. Selskapet har således bragt store beløp inn i distriktet og er dessuten herredets største skattyder med en herredsskatt som i de senere år har vært oppe i ca. 7 000 kroner om året.

A/S Kinserviks styre er således av den opfatning at man skulde ha et temmelig selvsagt krav på at herredet i disse for industrien så vanskelige tider betingelsesløst vilde anbefale den fornødne fristforlengelse. Det er jo dog ikke for vår fornøielses skyld at vi nu igjen søker om utsettelse. Hvert år som går uten at vi kan sette utbygningsarbeidet og driften igang koster selskapet betydelige beløp til forrentning av den nedlagte kapital og til andre utgifter. Det turde derfor være nogenlunde klart at det kun er de vanskelige avsetningsforhold innen aluminiumindustrien som fremdeles gjør en utsettelse nødvendig.

Hvad spesielt angår de øvrige av herredet forlangte innrømmelser skal vi bemerke:

1. *Kraftleiekontrakten med Kinsarvik kommune.*

§ 4. Vi er enig i at den citerte del av denne paragraf utgår.

§ 6. Vi er villig til å forkorte det heri nevnte tidsrum fra 4 måneder til 14 dager.

§ 8. Det citerte punktum i denne paragraf kan utgå.

2. *Uttagning av tomter i Husemoen.*

Denne sak var også oppe under forrige fristforlengelse og fikk derunder sin avgjørelse og vi må henholde oss til hvad der dengang under forhandlingene blev anført fra vår side. Vi har fremdeles ingen oversikt over hvilke eller hvor store arealer vi får bruk for av Husemoen og vi kan derfor ikke imøtekomme forlangendet om nu å utta de arealer vi tiltrenger og derpå frigi det resterende.

3. *Vedlikehold av gjerdet i Brovollslien.*

Vi henholder oss til den herom førte korrespondanse, Statens Skogvesen har nedrevet det nyopsatte gjerde i hundrevis av meter, slått vekk jernpålene og rullet op nettingen, og vi føler oss ikke forpliktet til å utbedre den skade som på denne måte er gjort. Da vi i 1927 gikk med på å oprette og vedlikeholde angjeldende gjerde undlot kommunen å fremlegge den overenskomst som var inngått med Statens Skogvesen den 2 august 1923 og hvori skade foranlediget ved tømmerløping er ordnet. Den skade som av Skogvesenet er påført gjerdet er oss således uvedkommende.

4. Med heshyn til det forslag som vi også har mottatt fra Dem angående bidrag til ombygging av veien til grensen mot Ullensvang skal vi få uttale at dette jo er en sak som ikke har nogen forbindelse med det foreliggende andragende om fristforlengelse. Kinsarviks styre er på det rene med at selskapet i henhold til den før nevnte overenskomst av 1 februar 1926 har en forpliktelse til å yde bidrag til utbedring av den bestående bygdevei til grensen mot Ullensvang og er villig til å forhandle videre om et tilskudd hertil. Den nu projekterte bilbane

fra Haugesund til Kinsarvik var der imidlertid ikke tale om dengang vi gikk med på overenskomsten og vi må bestemt protestere mot at vår bidragsplikt settes i forhold til hvad dette bilbaneprojekt vil koste — og ennu mere mot at vi skulde overta $\frac{2}{3}$ dele av hele herredets tilskudd til dette foretagende. Vi skal imidlertid komme tilbake til denne sak som kanskje best kan løses i sammenheng med den planlagte kraftoverføring til Ullensvang fra vår kraftstasjon i Tveitefoss og hvor herredets interesser i det store og hele skulde falle sammen med selskapets.»

Under 4 juni 1934 gjennomgår selskapet — efter at det på anmodning har fått sig forelagt distriktsuttalelsene — disse punkt for punkt. — Det nye av spesiell interesse som selskapet fremkommer med er at det nu erklærer sig villig til å yde et bidrag til ombygging av veien til grensen mot Ullensvang på kr. 15 000,00 i 3 terminer: 1 juni 1934, 1 juni 1935 og 1 juni 1936. Videre at det nu forhandler om å levere kraft til Ullensvang kommune overført til grensen for kr. 35,00 pr. HK. + $\frac{1}{2}$ øre pr. kWh. og at det for å kunne levere denne kraftmengde som kommunen gjerne vil ha forhøiet til 300 HK. er nødt til å foreta en provisorsk regulering av Veivatn eller Grønnaldsvatn og dessuten foreta en del nyanskaffelser til kraftanlegget. Hertil kommer utgifter til overføringen. De samlede omkostninger hermed oppgis å beløpe sig til ca. kr. 50 000,00.

Til den av opsitterne på Sekse fremsatte påstand om at selskapet ikke lenger eier de i 1908 ved Veivatn eksproprierte rettigheter bemerker det at fravikelseskjennelse er avsagt og lovlig forkynt og at takstsummen i sin tid blev deponert hos politimesteren i Søndre Bergenhus Amt.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Kinsarvik har ved kgl. resolusjon av 17 januar 1907, 13 mai 1908 og 14 mai 1926 fått tillatelse til å erhverve og regulere Kinsovassdraget i Kinsarvik og Ullensvang herreder bl. a. på betingelse av at en viss del av utbyggingen skulde være full-

ført innen en bestemt tidsfrist. Denne er gjentagne ganger forlenget og senest ved kgl. resolusjon av 21 desember 1928. Fristen for fullført utbygging av halvparten av Kinsovassdragets kraft blev da forlenget til 17 januar 1934, jfr. meddelte vassdragkonsesjoner bind XV side 114.

I det til grunn for sistnevnte resolusjon liggende foredrag anfører her departementet bl. a. at det går ut fra at der fra konsesjonshaveren blir gjort mest mulig fortgang med bearbeidelse av planene for utbygging og regulering så anleggsarbeidet kan igangsettes så snart som gjørlig.

Søknaden om fristforlengelse er begrunnet med at situasjonen siden 1928 har forverret sig, særlig for de større industrier, og den krise som intrådte høsten 1929 og som vi fremdeles befinner oss i har medført et fullstendig sammenbrudd i industri og handel hele verden over.

Det er naturligvis vanskelig å gjøre sig op en begrunnet mening om selskapet i den senere forløpne tid har gjort hvad det kan for å få de omhandlede planer istand. Men det må innrømmes at situasjonen har forverret sig vesentlig siden den omhandlede frist blev forlenget i 1928. Det kan vel sies at man nærmest har vært i en tvangssituasjon. Under disse omstendigheter antar hovedstyret at man bør stille sig imøtekommende også til det foreliggende andragende. Man anbefaler derfor at fristen for fullførelse av Kinsovassdragets halve kraft blir forlenget med 5 år til 17 januar 1939.

Med hensyn til eventuelle betingelser for en fristforlengelse har Justisdepartementet tidligere uttalt at der i almindelighet bare kan knyttes slike som har til formål å sikre mot eller opveie ulemper som selve forlengelsen av utbygningsfristene kan medføre. Justisdepartementet antar at der ikke for øvrig kan gjøres forandring i de oprindelige konsesjonsvilkår eller settes nye vilkår som ikke skyldes forlengelsen av fristene. Jfr. Justisdepartementets brev til Arbeidsdepartementet av 13 okto-

ber 1927 gjengitt i Meddelte Vassdragkonsesjoner bind XV side 113.

Der foreligger intet som gjør det sannsynlig at en ytterligere fristforlengelse vil medføre ulemper for de to herreder og der skulde da ikke være adgang til å gjøre en eventuell forlengelse avhengig av spesielle betingelser, herunder avgiftserleggelse i utsettelsestiden. At selskapet ordner de forpliktelser det kontraktmessig har påtatt sig like overfor kommunene og opsitterne kan vel heller ikke oppstilles som vilkår. Men det må selvsagt gjøre hvad det kan i så måte og at dets kraftleiekontrakt med Kinsovik kommune endres overensstemmende med hvad der er anført i selskapets foran citerte brev av 4 desember 1933 og vedstår sin erklæring om et veibidrag av kr. 15 000,00 må man vel også kunne regne med.

Den av opsitterne på Sekse fremsatte påstand om at selskapet ikke lenger er eier av de i 1908 ved Veivatn eksproprierte rettigheter er formentlig av rettslig art og en eventuell tvist om spørsmålet skulde da henhøre under domstolene.

I henhold til det anførte tillater hovedstyret sig å anbefale at den ved kgl. resolusjon av 21 desember 1928 fastsatte frist for fullført utbygging av halvparten av Kinsovassdragets hele kraft forlenges til 17 januar 1939.

Blir tillatelsen innvilget anbefaler man at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av fristen ikke bringes til anvendelse.

Dokumentene følger.

Behandlet i møte den 22 juni 1934.»

Departementet må anta at det på grunn av de vanskelige forhold i aluminiumindustrien som i industrien for øvrig har vært vanskelig for selskapet å finne anvendelse for sin vannkraft i Kinso i tiden siden siste fristforlengelse blev innvilget i 1928. Man finner derfor efter omstendighetene med Hovedstyret å burde anbefale at den tidligere fastsatte frist for fullført utbygging av halvparten av Kinsovassdragets

utnyttbare kraft forlenges med 5 år til 17 januar 1939. Med hensyn til spørsmålet om å gjøre forlengelsen avhengig av betingelser finner man i det vesentlige å kunne henholde sig til hvad der er anført av Hovedstyret og antar således at det ikke bør oppstilles spesielle betingelser.

Efter stedfundne forhandlinger med representanter for Kinsarvik kommune og for A/S Kinservik skal man imidlertid bemerke at det er departementets uttrykkelige forutsetning for å anbefale den ansøkte fristforlengelse at:

1. Selskapet betaler til Kinsarvik kommune et bidrag stort kr. 15 000,00 til ombygging av veien Kinsarvik—Ullensvang. Av beløpet er $\frac{1}{3}$ forfallent straks, $\frac{1}{3}$ den 1 juni 1935 og $\frac{1}{3}$ 1 juni 1936.
2. Selskapet betaler til Kinsarvik kommune et beløp stort kr. 1 000,00 til reparasjon og vedlikehold av det av selskapet opsatte gjerde langs statens skog i Brovollslien mot at vedlikeholdet senere blir selskapet uvedkommende.
3. Selskapet vedstår sitt samtykke i brev til Kinsarvik formannskap av 4 desember 1933 om endring av kraftleiekontrakten med kommunen.

Angående det under 1 nevnte bidrag til ombygging av veien Kinsarvik—Ullensvang har selskapet anført at bidragsspørsmålet helst bør løses i forbindelse med spørsmålet om kraftoverføringen til Ullensvang gjennom Kinsarvik kommunes ledningsnett. Departementet har ikke funnet anledning til å gjøre bidragsspørsmålet avhengig av at der opnåes enighet om kraftoverføring.

Spørsmålet om selskapet fremdeles er eier av de ved Veivatn i 1908 eksproprierte rettigheter antas å henhøre under domstolene.

Da selskapets andragende om fristforlengelse er inngitt i god tid før fristens utløp finner man at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for overskridelse av fristen ikke bør bringes til anvendelse.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den ved kgl. resolusjoner av 14 mai 1926 og 21 desember 1928 fastsatte frist for fullført utbygging av halvparten av Kinsovassdragets utnyttbare kraft forlenges til 17 januar 1939 under de i Arbeidsdepartementets foredrag av 28 september 1934 nevnte forutsetninger.

18. Follum Træsliberi.

(Leie av inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 28 september 1934.

Ved kgl. resolusjon av 7 februar 1930 fikk Follum Træsliberi tillatelse til å leie 500 kW. ordinær kraft og 700 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XVII, side 39—43.

Tillatelsen utløper 1 mai 1933.

I henhold til St. prp. nr. 71 og innst. S. nr. 159, 1934 har Stortinget under 21 juni 1934 meddelt samtykke til at staten avslutter kontrakt med Buskerud fylkes elektrisitetsforsyning om salg av spillkraft fra Nore kraftverk for viderelevering til Follum Træsliberi via Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Under 25 juni 1934 har Follum Træsliberi i henhold til nevnte stortingsbeslutning inngitt søknad om konsesjon på leie av inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Angående søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i skrivelse av 14 september 1934 anført følgende:

«I skrivelse av 25 juni 1934 stilet til Kongen søker Follum Træsliberi om konsesjon på erhverv av inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk. Spillkraften, som skal erstatte kull til fremstilling av damp, leveres i henhold til kontrakt mellem Follum Træsliberi og Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Andragendet er sålydende:

«Men henvisning til St. prp. nr. 71 — 1934 (Arbeidsdepartementets innstilling av 8 juni 1934) og Stortingsbeslutning 21 juni 1934, tillater vi oss herved i henhold til konsesjonsloven av 14 desember 1917, dens § 23, å ansøke om konsesjon for oss til å erverve inntil 35 000 kW. som spillkraft til fremstilling av damp til anvendelse i vår bedrift, fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk, på vilkår som i det vesentligste anført i vedlagte utkast til kontrakt mellom oss og Elektrisitetsverket.

Utkastet er godkjent av Norderhov herredsstyre og Elektrisitetsverk.

I dets § 1 post 1 er ikke tilført fra hvilken tid kraften skal stilles til disposisjon. Det er imidlertid en forutsetning mellom Norderhov herredsstyre, Elektrisitetsverket og oss, at kraftleveringen påbegynnes så snart vedkommende kraftoverføringsanlegg fra den høispenne fjernledning (Noreledningen) til Follum Træsliberi er ferdig til å tas i bruk, forhåpentlig senest ca. 1 juli 1935.»

Med det ærede departements påtegning av 4 juli 1934 har man mottatt utskrift av Norderhov formannskaps forhandlingsprotokoll vedrørende herredsstyrets møte den 28 juni 1934 hvorav fremgår at herredsstyret ikke har noget å bemerke til at andragendet innvilges på vanlige vilkår. Fylkesmannen oversender herredsstyrets uttalelse med påtegning av 30 juni 1934 og anbefaler likeledes konsesjon meddelt.

De bemerkninger som fylkesmannen og Norderhov herredsstyre i foran nevnte uttalelser fremkommer med i forbindelse med det da foreliggende utkast til kontrakt er det formentlig nu, efterat der er opnådd enighet om kontrakten, unødvendig å gå nærmere inn på.

I henhold til § 1 pkt. 1 i omhandlede kraftleiekontrakt stiller Norderhov kommunale Elektrisitetsverk til disposisjon inntil 35 000 kW. spillkraft for Follum Træsliberi til fremstilling av damp.

Kraftleveringen tar sin begynnelse så snart de nødvendige nyanlegg for kraftens fremføring er ferdigbygget.

Med spillkraft forståes ifølge kontrakten kraft som Nore Kraftverk har ledig utover det kvantum kraftverket til enhver tid finner nødvendig for å dekke sine øvrige leveringer, herunder eventuelt også levering av annen spillkraft.

Spillkraften leveres Follum til en pris pr. kW.-time svarende til den kullpris bedriften betaler for fremstilling av damp i egne kjeler.

Kontrakten løper til 1 juli 1945. Hvis den ikke av den ene av partene er opsagt ett år i forveien, løper kontrakten videre inntil den med et års varsel opsies av en av partene.

Hovedstyret vil anbefale den søkte tillatelse meddelt for den tid kraftleiekontrakten er gjeldende, dog ikke lenger enn til 1 juli 1945.

Ifølge vedliggende erklæring av 27 juni 1934 fra Follum Træsliberi består selskapets styre bare av norske statsborgere. Likeså befinner majoriteten av selskapets aktier sig på norske hender.

Man vil foreslå at der i konsesjonen fastsettes bestemmelser med hensyn til selskapets styre og kapital overensstemmende med ovennevnte erklæring fra selskapet.

Som i lignende tilfelle hvor den elektriske energi skal erstatte kull til fremstilling av damp, vil man anbefale at der ikke pålegges nogen avgift av den leiede kraft. Dog finner man at der bør pålegges konsesjonæren efter nærmere bestemmelse av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å innsende måleropgaver over den kraft som hvert år er medgått til heromhandlede øiemed.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Follum Træsliberi tillatelse til å leie inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk til anvendelse som i den under pkt. 1 nedenfor nevnte kontrakt anført.

Tillatelsen anbefales meddelt på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Follum Træsliberi og Norderhov kommunale Elektrisitetsverk inngåtte kontrakt, datert 7 september 1934 om leie av inntil 35 000 kW. spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1945.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Majoriteten av selskapets aktier skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivning.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra

ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Måleropgaver.

Det pålegges konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å innsende måleropgaver over den kraft som hvert år er medgått til fremstilling av damp.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

I henhold til erhvervslovens § 23 pkt. 5 er i ovennevnte post 8 betinget 10 pct. kraftavståelse til kommuner. Man vil i nærværende tilfelle foreslå kraften tildelt Norderhov kommune.

Saken blev behandlet i Hovedstyrets møte den 30 juni 1934, men er ikke ekspedert tidligere i påvente av at de for anleggets utførelse nødvendige kontrakter skulde gå i orden.

Sakens dokumenter vedlegges.

Men vedlegges det av selskapet innsendte utkast til kraftleiekontrakt med Norderhov kommunale Elektrisitetsverk samt erklæring datert 27 juni 1934 fra selskapets styre i henhold til konsesjonslovens § 24 ang. selskapets bestyrelse og kapital.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at andragendet innvilges. Ifølge mottatte opplysninger er såvel kontraktene mellom Nore kraftverk og Buskerud elektrisitetsforsyning som mellom sistnevnte og Norderhov kommunale Elektrisitetsverk og mellom Norderhov og Follum Træsliberi nu undertegnet.

Av hensyn til den nasjonaløkonomiske betydning kraftleveringen vil ha ved å erstatte bedriftens kullforbruk, finner departementet med Hovedstyret at det ikke bør pålegges avgifter til stat og kommuner.

Man finner likeledes å kunne undlate å medta betingelser om fattigfond og sikkerhetsstillelse og vil anbefale konsesjonen meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Spørsmålet om tildeling av konsesjonskraft til kommuner i henhold til betingelsenes post 8 antar man bør utstå, idet der ikke kan sees å foreligge uttalelser herom fra distriktet.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14 desember 1917, nr. 16, kap. IV Follum Træsliberi å leie inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 28 september 1934 innfattede betingelser.

19. A/S Tyinfaldene.

(Ytterligere fristforlengelse.)

Kgl. resol. av 5 oktober 1934.

Ved kgl. resolusjon av 16 september 1908 fikk A/S Tyinfaldene tillatelse til å erverve en rekke eiendommer og rettigheter i Årdal tinglag samt til å foreta reguleringsarbeider m. v. i Tyinvassdraget bl. a.

på betingelse av at regulerings- og utbygningsarbeidene skulde være fullført og driften av anleggene påbegynt innen 16 september 1920. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» I side 151 ff.

Ved kgl. resolusjon av 3 mai 1929 er ovennevnte frist forlenget til 16 september 1934 på betingelse av oprettholdelse av arbeidsdriften i en viss utstrekning og levering av 50 el. HK. til Årdal til en pris av kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Videre forutsattes det at A/S Tyinfaldene vedstod sitt tilsagn om rentefrihet for et lån til Årdal, stort kr. 50 000,00, til utløpet av den innvilgede utsettelsestid.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XVI side 25 ff.

Ved kgl. resolusjon av 15 januar 1926 fikk A/S Tyinfaldene tillatelse til utvidet regulering av Tyavassdraget samt til erverv, regulering og overføring av Rausdøla bl. a. på betingelse av at den hele kraft skulde være utbygget, reguleringen fullført og anleggets drift påbegynt innen 15 januar 1933, se «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XIII side 3 ff., betingelsenes post I, 2.

Den ved sistnevnte tillatelse fastsatte frist blev ved kgl. resolusjon av 6 juli 1933 forlenget til 16 september 1934 på samme betingelse som ovenfor omhandlet om oprettholdelse av arbeidsdriften, se «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XX side 44 ff.

Man har mottatt et andragende fra A/S Tyinfaldene av 18 mai 1933 om ytterligere fristforlengelse.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 5 september 1934 har anført følgende:

«Det kgl. departement har under 18 mai 1933 sendt hovedstyret til uttalelse en fra A/S Tyinfaldene innkommet søknad om ytterligere fristforlengelse som lyder så:

«I henhold til andragende av 13 mars 1928 fikk vi ved kgl. resolusjon av 3 mai 1929 forlengelse av den tidligere fastsatte frist for fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeider i Tyinvassdraget til 16 september 1934.

Som betingelse for forlengelsen var det under punkt 1 opstilt at selskapet skulde vedlikeholde arbeidsdrift omtrent i samme utstrekning som tidligere til beskjefteigelse at den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning efter nærmere bestemmelser av Arbeidsdepartementet.

Arbeidet har i utsettelsestiden vært fortsatt efter omtrent samme plan som tidligere: Utførelse av de utbygningsarbeider som kan foretas før der er truffet bestemmelse om kraftens anvendelse. — Vi har herved hatt for øie i størst mulig utstrekning å skaffe bygdens innvånere arbeide, så langt dette har vært forenlig med en rasjonell drift av arbeidet.

Det gjennomsnittlige antall anleggsarbeidere har siden 1928 vært:

1928 ca. 143 mann

1929 » 145 »

1930 » 122 »

1931 » 110 »

1932 » 83 »

og siden høsten 1932 » 75 »

For årene 1921—27 varierte arbeidsstyrken mellom gjennomsnittlig 83 og 140 mann (se vårt forrige utsettelsesandragende av 13 mars 1928).

Av de i dette andragende nevnte gjenstående arbeider er senere utført: (henvisningene i det følgende refererer sig til nummereringen i det forrige andragende):

Ad 5. Hovedtunnelen. Denne er nu også renset og alle slepper utstøpt.

Ad 6. Rørgatetunnelen er ferdigsprengt og rensning samt utstøpning i taket pågår.

Ad 7. Av senkningsarbeidene nedenfor Tyinoset gjenstår en del. Senkningstunnelen er ferdig, der gjenstår kun utslag i Tyinvann og utmuring i lukesynken.

Ad 8. Breibottentunnelen er ferdigsprengt og renset.

Ad 9. Rausdølatunnelen er ferdigsprengt, men ikke renset.

Ad 10. Mansberg-tunnelen er ferdigsprengt og renset.

Av de den gang gjenstående senkningsarbeider i småvannene og bekkeinntakene er senkningstunnelen for Mansbergvann, Kirkvann og Krækjavann ferdige,

likesom alle bekkeinntakstunneler er ferdige.

Fordelingsbassenget er ferdigsprengt.

De vesentlige arbeider som gjenstår og som kan utføres før der er truffet bestemmelse om kraftens anvendelse er:

- a. Dammene ved Torolmen.
- b. Dammene ved Tyn samt
- c. Restarbeide på rensning og utstøpninger i taket i rørgatetunnelen.
- d. Restarbeide for senkninger nedenfor Tynoset.
- e. De øvrige arbeider som gjenstår er småarbeider.

Tilsammen representerer de ovennevnte gjenstående arbeider ca. 31 000 dagsverk. Herav faller på arbeider, som kun kan utføres i sommertiden, 16 850 dagsverk og på vinterarbeidene 14 150 dagsverk.

De viktigste av de arbeider som ikke kan utføres før det er bestemt hvortil kraften skal anvendes, er:

1. Opførelse av kraftstasjonsbygningen (jord m. v. i tomten er uttatt).
2. Rørledningen m. v.
3. Utstøpning av fordelingsbassenget.
4. Avløpskanalen.

Det har i utsettelsestiden ikke vært oss mulig å komme spørsmålet om Tyinkraftens anvendelse nærmere sin løsning, utsiktene til i en nogenlunde nær fremtid å finne anvendelse for denne kraft er fremdeles like mørke. Under disse omstendigheter ser vi oss nødsaget til på ny å andra om en forlengelse av fristen for fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeider i vassdraget med ytterligere 5 år, altså til 16 september 1939.

Det er en selvfølge at vi i denne tid vil gjøre alt hvad der er oss mulig for å finne en anvendelse for kraften og derved også fremskynde fullførelsen av kraftanleggene. Vi kan i den anledning opplyse at vi til idag til de rene utbygningsarbeider i vassdraget har nedlagt ca. 16 millioner kroner — heri ikke inkludert renter av den nedlagte kapital etter 1914. Det vil herav

forståes at vi selv i første rekke er interessert i snarest mulig å finne en anvendelse for Tyinkraften og at der fra vår side intet vil lates uforsøkt i dette øiemed. Som forholdene for tiden ligger an tør vi dog som nevnt ikke gjøre regning med at dette vil kunne lykkes oss i nogen nær fremtid, og vi må derfor henstille at der med en gang giss oss en 5-års forlengelse av fristen likesom forrige gang.

Som det av foranstående oversikt over de gjenstående arbeider vil fremgå er de arbeider som kan utføres før kraftens anvendelse er bestemt nu meget sterkt begrenset, idet de i alt utgjør ca. 31 000 dagsverk, fordelt med 16 850 dagsverk på sommerarbeide og 14 150 dagsverk på vinterarbeide, regnet fra 1 juli 1933.

Denne arbeidsmengde vil selv med den nuværende reduserte arbeidsstyrke ikke være tilstrekkelig til full beskjeftigelse av denne for endog 2 år fremover, og selv med ytterligere rasjonering av arbeidet vil det ikke være oss mulig å skaffe arbeide — spesielt vinterarbeide — for en lengere årrekke.

Under disse omstendigheter finner vi allerede nu å måtte si fra at vi ikke kan godta som betingelse for den nye utsettelse at vi skal oprettholde arbeidsdrift ved anleggene omtrent i samme utstrekning som tidligere, idet vi selvsagt ikke kan påta oss nogen forpliktelse til å utføre arbeider, som ikke er nødvendige for anlegget, — kun for derved å skaffe bygdens innvånere beskjeftigelse.

Hvad fordelingen av de gjenstående arbeider angår er vi derimot villig til å strekke oss lengst mulig, for å imøtekomme bygdens ønsker angående eventuell rasjonering av arbeidet eller lignende, så langt dette er forenlig med en rasjonell ordning av arbeidsdriften.

Sluttelig bemerkes at vi ved skrivelse av 6 mai 1932 til det kgl. Arbeidsdepartement har søkt om forlengelse av fristen for

utførelse av regulerings- og utbygningsarbeider etter tilleggskonsesjonen meddelt 15 januar 1926 til 16 september 1934.

Dette andragende er ennå ikke innvilget.

Ved nærværende tillater vi oss å andra om at også fristen for nevnte tilleggskonsesjon må bli forlenget til 16 september 1939.

Søknaden har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Vang herredsstyre uttaler i møte 7 juni 1933 enstemmig at det for nærværende ikke vil innta noget standpunkt til spørsmålet om utsettelse, men henviser til dets tidligere vedtak av mai 1932 angående tilleggskonsesjonen. Den går ut på at herredsstyret finner ikke å ville si sig hverken for eller imot utsettelse, da departementet tidligere ikke har tatt noget hensyn til dets uttalelser.

Fylkesmannen i Opland finner under 16 s. m. i tilslutning til sin uttalelse av 4 juni 1932 å måtte anbefale at også her omhandlede søknad om fristforlengelse imøtekommes.

Årdal herredsstyre uttaler i møte 14 april 1934 enstemmig følgende:

«— — Når heradstyret i samsvar med konsesjonslovi vert oppmoda til å gjeva si tilråding til denne søknad, vert det i fyrste rekkja tvo spursmål som melder seg og det er 1. Treng selskapet 5 års utsetting til ferdigbyggingi og um so er 2. Er dei vilkåri som selskapet no sjølv set for utsettingi slike at Årdals heradstyret kan telja til at selskapet fær den utsettingi dei no søkjer um?»

Svari på desse spursmåli vil vel i fyrste rekkja verta merkt av det syn ein hev på kor stor juridisk og moralsk plikt eit selskap etter konsesjonslovi hev, og um so er at utsettingi krev offer — kven skal so bera dette offeret. Eitt er visst — og det er at fær A/S Tyinfaldene 5 års utsetting på dei vilkåri som selskapet hev nemnt i denne søknaden, vil det sjå myrkt ut i Årdal i denne 5 års bolken og statsmaktene

må vera fullt merksame på at denne utsettingi vil koma til å krevja store ytingar frå det offentlege til opphald for dei innbyggjarane som no er i heradet. Heradstyret visar til dei opplysningane og dei grunngravingane som er nytta i Årdals heradstyre sitt vedtak til søknaden um «Fristforlengelse vedrørende tilleggskonsesjon av 15 januar 1926». Og dei økonomiske tilhøvi i heradet er ikkje betre i dag. Tvertum. Stoda vert verre og verre for kvar dag etterkvart som A/S Tyinfaldene hev minka på arbeidsstyrken ved anlegget. Skattetyngslone stig kvart år og heradet si evna til å yta hjelp mot arbeidsløysa er heilt utnytta. Heradstyret meiner difor at denne søknad ikkje må imøtekomast og vil so sterkt det kann råda frå at selskapet fær utsetting på dei vilkåri som dei hev nemnt i søknaden.

Det er ikkje av uvilje mot selskapet at Årdals heradstyre tek denne stoda til søknaden, men for skuld dei økonomiske tilhøvi i heradet og dei mange og store vanskar som ei mogeleg inskrenking ved anlegget vil føra med seg kann ikkje selskapet venta at heradstyret kann imøtekomast denne søknaden. Heradstyret og ikkje minst arbeidarane ved anlegget hadde venta at A/S Tyinfaldene hadde synt større skynsemd til Årdal herad enn denne søknaden ber bod um.

Etter det uppsette dagtalet for det arbeidet som no er planlagt stend det att 31 000 dagsverk (rekna frå 10 mai 1933). Etter ei arbeidstid av 250 dagsverk um året skulde dette verta arbeid for 124 mann i eit år. Reknar ein so med at det no bur umlag 200 mann i Årdal som i lenger eller stuttare tid hev vore og delvis er i arbeid ved anlegget, vil ein lett skyna korleis arbeidstilhøvi vil verta i heradet um søknaden frå selskapet vert imøtekomen. Heradstyret er fullt merksam på at selskapet frå i haust av alt hev praktisert inskrenkingi av arbeidsdrifti ved anlegget imot den fyresetnad som låg til grunn for utsettingsvilkåri til «fristforlengelse for tilleggskonsesjon». Heradstyret hev skyna desse utsettingsvilkåri slik, at selskapet si

plikt til å skaffa arbeid ikkje er brigda ved desse vilkåri, men at «fristforlengelsen» er gjeven med det same atterhald som var sett ved kgl. resolusjon 15 januar 1926. Me vil i dette høve peika på at arbeidsstyrken ved anlegget frå hausten 1933 hev vore umlag 50 mann. Av desse hev no ei tid 12 mann vore ført yver til veganlegget Loi—Vassenden og resten, ein 36—38 mann, er i arbeid ved anlegget. Er denne innskrenkingi eit svar på departementet si oppmoding til A/S Tyinfaldene om «å strekke sig så langt som mulig med å beskjeftige arbeidere i Årdal», so er det ikkje ugrunna at heradstyret ser med otte på at A/S Tyinfaldene no ved denne søknaden um utsetting vil verta fritekne for arbeidsplikt. Heradstyret vil ikkje i dette høve taka uppatt dei ulike meiningane det hev vore millom heradet sine målsmenn og A/S Tyinfaldene um arbeidsplikti åt selskapet etter utsettingsvilkåri som fyrr er gjevne, men vil minna um kva det vyrde departement i skriv av 18 mai 1931 hev sagt um den innskrenkingi som A/S Tyinfaldene då hadde fyreteke og vil vona at det vyrde departement framleides held fast ved dei same fyresetnader og gjev A/S Tyinfaldene påbod um å retta seg etter dei vilkåri som er tekne med i utsettingsvilkåri.

I søknaden frå selskapet er teke med dei grunngevingane som selskapet krev denne utsettingi på. Heradstyret vil vona at det vyrde departement heller ikkje vil gløyma kva heradet hev misst for skuld dei mange utsettingane selskapet hev fenge og take omsyn til desse ved denne avgjerdi. Me viser til konsesjon åt A/S Tyinfaldene og dei inkomone heradet no hadde høvt um anlegget hadde vorte utbygt innan den freist som var sett i konsesjon. Heradstyret er nok merksame på at søknaderna um utsetting hev vore tilrådt av Årdal heradstyre, men at det lite hev vore teke omsyn til krav heradet hev sett ved tilrådingane. I dag hev alle i Årdal røynsla for kva denne utsettingi hev kosta heradet og det er ikkje for mykje sagt at anlegget hev vorte eit vonbrot og endå meir vil verta ei ulukka for heradet um denne søknaden vert imøte-

komen. Heradstyret torer difor vona at det vyrde departement vil vera merksam på dette og syta for um so er at A/S Tyinfaldene fær utsetting, det og må verta sett slike vilkår for utsettingi at ikkje heradet i nærmaste framtid må ha statsstudnad for å greida seg. Me vil i dette høve ikkje taka med andre krav enn dei som heradet fyrr hev sett i tilrådingane til søknadene frå selskapet. Me visar til desse og um so er at ikkje A/S Tyinfaldene gjeng med på å imøtekoma desse må heradstyret so sterkt det kann telja til at denne søknaden frå A/S Tyinfaldene ikkje vert imøtekomen.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører under 26 april 1934:

«Eg visar til mitt påteikningsbrev av 3 desember 1932.

På den eine sida er det klårt at det for Årdal herad kann verta katastrofalt um anleggsarbeidet vert stogga i Årdal og der ikkje kjem drift igong. Um dette visar eg til fråsegnen frå heradstyret. Eg hev ikkje noko å leggja til kva der er sagt.

På den andre sida er det ikkje godt for selskapet å gå til fullføring av anlegget fyrr det veit um og korleis krafti kann verta nytta.

Slik som tilhøvi er, kunde det kanskje vera grunn til å taka upp tingingar med selskapet um som vederlag for ei utsetjing å yta tilskot til igangsetjing av arbeide i heradet. Der er ymse arbeid som vil vera til bate både for heradet og selskapet. Eg tenkjer på utbetring av vegen frå Øvre Årdal til Hersnosi, bru over elvi i Øvre Årdal og i tilfelle vegsamband frå Øvre Årdal til sjøen.»

A/S Ty i n f a l d e n e — som distriktsuttalelsene på anmodning er forelagt — anfører under 25 juli 1934 bl. a. at forholdene forsåvidt arbeidssituasjonen angår i det år som er forløpet siden søknaden innsendtes stort sett snarere har forverret enn forbedret sig, idet selskapet i dette tidsrum har fortsatt med de gjenstående arbeider således at der av de i søknaden nevnte 31 000 dagsverk nu gjenstår 9 000 à 10 000 dagsverk. Det fremholder at påleggelsen

av bestemt arbeidsplikt — som kan medføre ikke alene utførelse av arbeider som senere viser sig hensiktsløse når kraftens anvendelse i sin tid blir bestemt, men også økonomiske byrder som selskapet med sin beste vilje i disse tider ikke finner det forsvarlig å påta sig — er uforenlig med den foreliggende situasjon. Videre at det maksimum av arbeide som med nogen rimelighet kan pålegges selskapet er fullførelsen av de i søknaden nevnte arbeider og at allerede disse arbeider nødvendiggjør betydelige utlegg fra dets side.

Hvorvidt det utenom dette er mulig fra tid til annen å gi kommunen en mindre økonomisk støtte i form av lån eller på annen måte er et spørsmål kommunen og selskapet etter hvert får avgjøre sig imellem.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Tyinfaldene fikk ved kgl. resolusjon av 16 september 1908 tillatelse til å erhverve en rekke eiendommer og rettigheter i Årdal tinglag samt til å foreta reguleringsarbeider m. v. i Tyinvassdraget bl. a. på betingelse av at regulerings- og utbygningsarbeidene skulde være fullført og driften av anleggene påbegynt innen 16 september 1920, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» I side 151. Denne tidsfrist er senere forlenget ved kgl. resolusjon av 8 mars 1916, av 14 januar 1921 og av 3 mai 1929. Fristen for fullførelse er ved den siste utsettelse bestemt til 16 september 1934. De tre siste tillatelser er gjort avhengig av betingelser, de siste lød så:

1. Selskapet vedlikeholder arbeidsdrift omtrent i samme utstrekning som tidligere til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning etter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet. Selskapet er i utsettelsestiden pliktig til å melde ledige plasser til mulige arbeidsledighetsnevnder i det eller de herreder hvor anleggsdriften foregår.
2. Årdal kommune kan til den almindelige elektrisitetsforsyning kreve levert

50. el. HK. til en pris som beregnes efter kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Kraften leveres fra den provisoriske kraftstasjon og direkte fra de der installerte maskiner.

Dessuten fastsattes at selskapet overfor Årdal kommune vedstod sitt tilsagn om rentefrihet for lånet på kr. 50 000,00 fra lånets optagelse til utløpet av den fastsatte utsettelsestid.

Ved kgl. resolusjon av 15 januar 1926 fikk A/S Tyinfaldene tillatelse til utvidet regulering av Tyinvassdraget samt til å erhverve, regulere og overføre Rausdøla, bl. a. på betingelse av at den hele kraft skulde være utbygget, reguleringen fullført og anleggets drift påbegynt innen 15 januar 1933, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XIII side 3. Denne frist blev ved kgl. resolusjon av 6 juli 1933 forlenget til 16 september 1934 på samme betingelse om vedlikehold av arbeidsdrift som opstilt ved forannevnte fristforlengelse i 1929 vedkommende hovedkonsesjonen.

Efter det av selskapet anførte og som forholdene i det hele ligger an finner hovedstyret at man også denne gang må stille sig imøtekommende til tanken om utsettelse.

Som det sees av foranstående fremholder selskapet at det ikke lenger kan godta en betingelse om at arbeidsdriften skal oprettholdes i omtrent samme utstrekning som tidligere, idet det ikke kan påta sig forpliktelse til å utføre arbeider som ikke er nødvendig for anlegget. Årdal herrestyre på sin side krever som før at selskapet skal skaffe arbeide videre fremover til dem som nu er i arbeide samt beskjeftige dem som er arbeidsløse i bygden.

Når arbeidssituasjonen ligger an som den gjør kan man såvidt skjønnes ikke kreve at selskapet skal vedlikeholde arbeidsdrift omtrent som hittil. Det går vel ikke an å gå lengere enn til å betinge at den skal oprettholdes inntil anleggsarbeidet er fremmet så langt som det lar sig gjøre uten å foregripe noget. For å føre anlegget frem til dette punkt skulde der efter opplysning fra selskapet trenges 9 à 10'000 dagsverk. Hovedstyret har gjennomgått

oppgaven over de arbeider som kan foretas uten å foregripe noget og har ikke funnet noget å bemerke. De omhandlede antall dagsverk vil være ferdig på kortere tid enn et år selv med et mindre antall arbeidere enn brukt i den senere tid.

Det er på det rene at stillingen blir meget vanskelig for Årdal kommune når anleggsarbeidet stanser op, og det spørsmål melder sig derfor, om det er adgang til gjennom vilkår for en tillatelse til fristforlengelse å råde bot herpå og om denne adgang i tilfelle bør brukes.

Justisdepartementet har i brev av 13 oktober 1927 uttalt sig angående de betingelser som kan knyttes til en fristforlengelse. Av denne uttalelse hitsettes følgende:

«Departementet antar at der til dispensasjon efter den citerte bestemmelses siste punktum i almindelighet bare kan knyttes betingelser som har til formål å sikre mot eller opveie ulemper som selve forlengelsen av utbygningsfristene kan medføre. Derimot antar man ikke at det forøvrig kan gjøres forandring i de oprinnelige konsesjonsvilkår eller settes nye vilkår som ikke skyldes forlengelsen av fristene.

Eksempelvis skal man nevne at man antar det berettiget å sette som vilkår for fristforlengelse at arbeidsdriften opretholdes i utsettelsestiden og at selskapet i denne tid skal avgi elektrisk kraft til herredet (istedenfor den kraft som efter konsesjonsvilkårene skal avgis når anlegget er ferdig). Videre vil det kunne være berettiget å gjøre fristforlengelsen avhengig av en særskilt årlig avgift til herredet i utsettelsestiden, nemlig såfremt avgiften er vederlag for tap som påføres herredet fordi utbygningen utsettes.»

Det er i henhold til denne uttalelse at man i de tidligere utsettelsestillatelser har tatt op vilkår om å vedlikeholde arbeidsdriften i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig til beskjefligelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning efter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet. Arbeidsdrift har altså hittil pågått om enn i synkende skala, nogen nærmere bestemmelse fra departe-

mentet har det efter hvad hovedstyret kjenner til ikke vært behov for. Men nu er det altså ikke anledning til å fortsette med arbeidet ved selskapets anlegg før man får mere klarhet over hvad kraften skal brukes til. Spørsmålet blir da om hvordan det stiller sig med en avgift for å skaffe arbeide på annet hold i distriktet.

Efter den foran citerte uttalelse fra Justisdepartementet skulde der såvidt skjønnes i et tilfelle som dette være adgang til å kreve en årlig avgift til kommunen i utsettelsestiden, men nogen uttrykkelig lovhjemmel herfor har man imidlertid ikke. Hovedstyret finner ikke å burde gå nærmere inn på spørsmålet, men vil bare understreke at det såvidt vites bare er overfor A/S Tyinfaldene at vilkår om å vedlikeholde arbeidsdrift i utsettelsestiden har vært stilt og selskapet har stilt sig meget velvillig i så henseende.

Alle forhold tatt i betraktning er hovedstyret stanset ved å foreslå, at man heller ikke i dette tilfelle gjør tillatelsen til utsettelse betinget av en sådan avgift selv om der hertil måtte være formell adgang. Men det hindrer ikke at man tar op tanken om økonomisk støtte fra selskapet til kommunen, A/S Tyinfaldene streifer den selv i sitt brev av 25 juli d. å., men fremholder at det er et spørsmål som kommunen og selskapet sig imellem efterhvert får avgjøre.

Betingelsene om rentefrihet for det av selskapet til Årdal kommune ydede lån på kr. 50 000,00 og om kraftavgivelse til samme kommune foreslås bibeholdt.

I henhold hertil tillater hovedstyret sig å anbefale at de ved kgl. resolusjon av 3 mai 1929 og 6 juli 1933 fastsatte frister for fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeidene i Tyinvassdraget m. v. forlenges til 16 september 1939 på følgende betingelser:

1. Selskapet vedlikeholder arbeidsdrift til beskjefligelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig inntil anleggsarbeidet er

fremmet så langt som det lar sig gjøre uten å foregripe noget — alt efter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet. Selskapet er i utsettelsestiden pliktig til å melde ledige plasser til mulige arbeidsledighetsnevnder i det eller de herreder hvor anleggsdriften foregår.

2. Årdal kommune tilståes i utsettelsestiden rentefrihet for det av selskapet i 1918 ydede lån stort kr. 50 000,00.

3. Årdal kommune kan til den almindelige elektrisitetsforsyning kreve levert 50 el. HK. til en pris som beregnes efter kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Kraften leveres fra den provisoriske kraftstasjon og direkte fra de der installerte maskiner.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 4 september 1934.»

Departementet skal bemerke:

A/S Tyinfaldene har som det fremgår fått fristen for fullførelse av sine utbygnings- og reguleringsarbeider forlenget gjentagne ganger, senest til 16 september 1934. Andragendet om ytterligere fristforlengelse begrunnes med at det siden siste fristforlengelse ikke har vært mulig å komme løsningen av spørsmålet om Tyinkraftens anvendelse nærmere og at utsiktene til i en nogenlunde nær fremtid å finne anvendelse for denne kraft fremdeles er like mørke.

Til de rene utbygningsarbeider i vassdraget opplyses det pr. 18 mai 1933 (det foreliggende andragendes datum) å være medgått ca. 16 mill. kroner, heri ikke medtatt renter av den nedlagte kapital efter 1914.

De gjenstående arbeider som kan utføres før der er truffet bestemmelse om kraftens anvendelse representerer efter selskapets opgivende pr. 25 juli 1934 9 000 å 10 000 dagsverk. Hovedstyret har efter å ha gjenemgått oppgaven over de arbeider, som kan foretas uten å foregripe noget, ikke funnet noget å bemerke herved.

Departementet finner efter det opplyste og under hensyn til de vanskeligheter som

på grunn av industriens stilling er forbundet med utnyttelsen av vannkraft — med Hovedstyret å måtte anbefale at man stiller sig velvillig til den ansøkte utsettelse. Man er enig med Hovedstyret i at det efter anleggsarbeidenes stilling ikke bør kreves at selskapet skal vedlikeholde arbeidsdrift omtrent som hittil. Betingelsen om fortsatt arbeidsdrift antas å kunne formes som foreslått av Hovedstyret, hvorefter selskapet skal beskjefte den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning i så stor utstrekning som efter omstendighetene mulig inntil anleggsarbeidet er fremmet så langt som det lar sig gjøre uten å foregripe noget — alt efter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

Hovedstyret har overveiet spørsmålet om, hvorvidt det er adgang til gjennom vilkår for en fristforlengelse å avbøte de vanskeligheter som må forutsettes å melde sig for Årdal kommune, når anleggsarbeidet stanser op, og spesielt om hvorledes det stiller sig med en avgift for å skaffe arbeide på annet hold i distriktet. Det er kommet til at en utsettelse ikke bør gjøres betinget av en sådan avgift, selv om der måtte være formell adgang dertil. Hovedstyret fremhever i denne forbindelse at det visstnok bare er overfor A/S Tyinfaldene at det har vært opstillet vilkår om å oprettholde arbeidsdrift i utsettelsestiden, og at selskapet har stilt sig meget velvillig i så henseende.

Departementet anser det for tvilsomt om man efter den av Hovedstyret citerte skrivelse fra Justisdepartementet av 13 oktober 1927 har adgang til i det foreliggende tilfelle å gjøre utsettelsen betinget av en særskilt avgift. Man bemerker at en sådan avgift ikke har vært krevet ved nogen hittil innvilget utsettelse for andre konsesjonærer, og det har overfor disse heller ikke vært stillet betingelse om oprettholdelse av arbeidsdrift i utsettelsestiden.

I henhold til det anførte og idet man legger vekt på at A/S Tyinfaldene har nedlagt så betydelige beløp i de hittil utførte anlegg finner departementet å burde slutte

sig til Hovedstyrets forslag om at utsettelsen ikke gjøres betinget av avgift.

Man vil anbefale at de senest fastsatte frister for fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeidene i Tyinvassdraget m. v., som utløper 16 september 1934, forlenges som ansøkt til 16 september 1939.

Foruten den ovennevnte betingelse om arbeidsdrift antas der som foreslått av Hovedstyret å burde betinges fortsatt rentefrihet i utsettelsestiden for det av selskapet ydede lån til Årdal på kr. 50 000,00 og om kraftlevering.

Departementet vil såfremt innstillingen bifalles rette henvendelse til selskapet om å tre i forbindelse med kommunens vedkommende til drøftelse av spørsmålet hvorvidt der fra selskapets side kan foretas noget for å yde kommunen økonomisk støtte under de nuværende vanskelige arbeidsforhold.

Man tillater sig således å
innstille:

De senest ved kgl. resolusjoner av 3 mai 1929 og 6 juli 1933 fastsatte frister for fullførelse av de ved kgl. resolusjoner av 16 september 1908 og 15 januar 1926 tillatte regulerings- og utbygningsarbeider i Tyinvassdraget forlenges til 16 september 1939 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 oktober 1934 inntatte betingelser.

20. Disponent Olaf T. Messelt og generalkonsul J. Sejersted Bødtker.

(Tillatelse til etter felles avtale å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Union (Union Co.)

Kgl. resol. av 1 november 1934.

Under 1 september 1934 har d'hr. generalkonsul J. Sejersted Bødtker og disponent Olaf T. Messelt inngitt søknad til Kongen om tillatelse til i medhold av § 36 i konsesjonsloven av 14 desember 1917 å erverve 715 086 aksjer i A/S Union (Union Co.) med en halvpart hver.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elek-

trisitetssvesenet, som under 24 oktober 1934 har avgitt følgende uttalelse:

«Søknaden, som er datert 1 september 1934, er sålydende:

«Vi tillater oss herved å andra om tillatelse til i medhold av konsesjonsloven av 14 desember 1917 § 36 å erverve 715 086 aksjer i Aktieselskapet Union (Union Co.) hver pålydende kr. 20,00. Tillatelsen søkes således at hver av oss skal erverve halvdelen av aksjene, altså 357 543 aksjer.

Aksjene er erhvervet av oss gjennom kontrakt med aksjenes nuværende eier Centralbanken for Norge, og aksjeerhvervet inngår som et ledd i den samlede transaksjon vedrørende nyordningen av Union Co.'s forhold, som vil være bekjent fra pressen. Vi ønsket ikke overhodet å gjøre denne transaksjon medmindre den i alle henseender kunde skje med full billigelse av alle norske myndigheter og søkte derfor på forhånd — før nogen avtale blev sluttet — kontakt med de myndigheter i Norge hvis billigelse vi fant å burde ha sikret oss på forhånd. Vi tillot oss derfor også for såvidt dette aksjeerhverv angår på forhånd underhånden å forelegge saken for regjeringen og fikk dens tilsagn om at den i prinsippet var enig i vår erhvervelse av aksjene.

Vi ønsker uttrykkelig å gjøre oppmerksom på at det er oss personlig som erhverver aksjene, hver for en halvdel, og at aksjene blir vår eiendom helt og fullt. De vil heller ikke bli pantsatt til nogen utlending eller utenlandsk bank og overhodet vil ingen andre direkte eller indirekte få nogen art rådighet over dem.»

Ansøkerne har under 4 oktober tilstilt hovedstyret en kort oversikt over deres arbeide med saken. Det fremgår av den at arbeidet har pågått nogen tid, først i Norge og senere i utlandet. Ansøkerne har på et tidlig stadium forelagt tanken for direktør Rygg i Norges Bank og videre for finansministeren. På vårparten var situasjonen så avklaret at ansøkerne mente saken kunde løses ved at de gjennom Hambros bank plaserte det gamle obligasjonslån

av 1930 hvorpå der gjenstår 21,5 mill. kroner i England, selskapets kassakreditt måtte forsøkes plasert i engelske og norske banker i fellesskap og aksjeposten vilde de forsøke å beholde selv. Da England som rimelig var ikke vilde ta nogen risiko for valutasvingninger over et så langt tidsrum som nevnte lån løp (der gjenstod da 22 år) måtte det ombyttes med et nytt obligasjonslån i pund sterling. Også fra norsk — Unions — synspunkt var det ønskelig å få det gamle obligasjonslån ombyttet med et nytt, den høie rentefot på det gamle lån (6½ pct.) representerte en meget tung rentebyrde for driften og ansøkerne var derfor helt fra først av bestemt på å arbeide for en omordning av lånet hvorved rentebyrdene kunde lettes.

De kom derefter til enighet med Centralbankens administrasjonsstyre om en fiks pris for obligasjonslånet og aksjeposten under ett og at selskapets kassakreditt skulde overtas etter full pris på en senere mellom partene fastsatt dag, idet denne jo stadig fluktuerer.

England stilte som betingelse for å interessere sig for saken at ansøkerne selv beholdt aksjemajoriteten i selskapet og gikk inn i ledelsen hvad de også selv ønsket.

Saken blev tilslutt ordnet så at England tok et 5½ pct. obligasjonslån på £ 1 150 000 med 1ste prioritets pant i Union Co. og datterselskapets anlegg etc. og dette beløp blev brukt til innfrielse av 6½ pct. obligasjonslånet av 1930. Kassakreditten blir overtatt av Hambros bank og Bergens Privatbank i fellesskap.

For å kunne foreta innløsningen av aksjeposten har ansøkerne optatt et lån i et norsk forsikringsselskap og til sikkerhet for dette lån deponert 500 000 av de innkjøpte aksjer mens de resterende 215 086 beror hos ansøkerne med en halvpart hos hver, men også de deponerte 500 000 aksjer er helt og fullt ansøkernes eiendom og blir igjen fri så snart de ser sig istand til å dekke lånet.

Hovedstyret kan efter det foreliggende ikke skjønne at der er avgjørende grunner som taler i mot at den omsøkte tillatelse meddeles. Det anbefaler derfor at søknaden innvilges.

Hvad angår betingelser så antar man at der ikke er opfordring til å gå utover dem som har fått uttrykk i brev til direktør Sejersted Bødtker av 27 juli d. å.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 22 oktober 1934.»

Som det herav vil fremgå hadde ansøkerne nogen tid forut for søknadens innsendelse underhånden forelagt saken for Regjeringen og fått dens tilsagn om at søknaden vilde kunne innvilges. Tilsagnet er gitt i skrivelse datert 27 juli 1934 fra den da fungerende arbeidsminister statsråd P. Lund til direktør Sejersted Bødtker. Skrivelsen er sålydende:

«Jeg bekrefter telefonsamtale. Det konsortium som tenker å kjøpe aksjemajoriteten i Union kan påregne konsesjon med betingelse at samtlige aksjer for fremtiden kun skal være på norske hender og tilhøre norske statsborgere som bor i Norge. Aksjene skal ikke kunne belånes eller deponeres utenfor landet, og her i landet kun til norske statsborgere og norske selskaper. Unions lover vil da bli å forandre overensstemmende hermed og den nuværende undtagelse for 20 pct. faller da bort.

Thendehaverobligasjonene kan ombyttes som angitt og de nye utferdiges enten i kroner og pund eller i pund alene, selv sagt uten nogen gullklausul.»

Nærværende departement skal bemerke:

A/S Union (Union Co.) eier vannfall i og ved Skien by med derværende treforedlingsfabrikker. Ennvidere eier det aksjemajoriteten i en rekke andre treforedlingsfabrikker, som eier vannfall i Skiens- og Drammensvassdragene.

Ved kgl. resolusjon av 27 oktober 1922 blev det i henhold til § 36 i konsesjonsloven av 14 desember 1917 meddelt tillatelse for A/S Union til i forbindelse med en refinansiering å forhøie sin aksjekapital til

27 mill. kroner og ved kgl. resolusjon av 13 juni 1930 fikk selskapet tillatelse til å nedskrive aksjekapitalen til 10,7 mill. kroner og igjen utvide den til 18 mill. kroner. Aksjekapitalen er fordelt på 900 000 aksjer, pålydende hver kr. 20,00.

Ved tillatelsen i 1922 blev det satt som betingelse at bestemmelsen i selskapets vedtekters § 3 om eiendomsovergang av aksjer ikke skulde kunne endres uten Kongens samtykke. Denne bestemmelse utelukket overdragelse av aksjer til ikke norske statsborgere og selskaper, hvis grunnkapital ikke var helt norsk — herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske bankaksjeselskaper.

Ved kgl. resolusjon av 6 april 1934 blev det gitt samtykke til en endring av bestemmelsen i § 3, annet ledd i selskapets vedtekter, hvorved selskaper med helt norsk styre med sete i Norge og hvis grunnkapital for minst $\frac{8}{10}$ -dels vedkommende er på norske hender, fritt kan erverve aksjer i A/S Union. Den foreliggende søknad går ut på samtykke til at de 715 086 aksjer i A/S Union som Centralbanken for Norge har eiet overdras til herrene Olaf T. Messelt og J. Sejersted Bødtker med en halvpart til hver, hvorved disse herrer hver vil bli eier av henved 40 pct. at selskapets aksjer.

Ifølge § 36 i konsesjonsloven av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 trenges kgl. tillatelse dersom et rettssubjekt erhverver mer enn 35 pct. av aksjene i et selskap som eier vannfall på over 1 000 nat.HK. Sådant kgl. tillatelse er forøvrig også nødvendig dersom flere rettssubjekter — som i nærværende tilfelle — etter felles avtale erhverver mer enn 35 pct. av aksjekapitalen.

Ved erhvervelsen vil Centralbankens interesser i selskapet ophøre. Nevnte bank er som bekjent under avvikling. Samtidig er der med Finansdepartementets godkjenning istandbragt en nyordning av selskapets lånekapital, hvorved dets rentebyrde er lettet.

Nærværende departement vil etter det foreliggende anbefale at det tillates her-

rene Messelt og Sejersted Bødtker etter felles avtale å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Union i det vesentlige på de betingelser som er angitt i finansministerens, ovenfor citerte skrivelse til direktør Sejersted Bødtker av 27 juli 1934.

Disse betingelser antas å burde formuleres som følger:

1.

Bestemmelsen om eiendomsovergang av aksjer i selskapets vedtekter § 3, 2net ledd skal herefter lyde således:

«Enhver eiendomsovergang av aktier må for å være gyldig overfor selskapet anmeldes for styret som — uansett om vedkommende aktier tidligere har tilhørt norske statsborgere eller ikke — har å nekte godkjenning av eiendomsovergang av aksjer til ikke norske statsborgere eller selskaper eller til norske selskaper, hvis grunnkapital ikke er helt norsk, herfra dog undtatt Norges Bank, norske sparebanker og norske aktiebanker.»

Endringen må bli å vedta av selskapets styre, representantskap og generalforsamling.

2.

«Selskapets aksjer skal ikke kunne pantsettes eller på annen måte stilles til sikkerhet til nogen som ved å eie vedkommende aksjer vilde bevirke at den tilsvarende del av aksjekapitalen ikke kunde ansees som helt norsk. Det samme gjelder overdragelse av sikkerhetsrett.»

Man finner med Hovedstyret ikke å burde foreslå tillatelsen tilknyttet ytterligere betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 disponert Olaf T. Messelt og generalkonsul J. Sejersted Bødtker hver å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Union (Union Co.).

Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 1 november 1934 angitte betingelser.